

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 454

Poznań, czwartek dnia 2 października 1930

Rok XXV

Wobec Niemców, a wobec własnych rodaków

Jeżeli chodzi o ziemie zachodnie, to u nas społeczeństwo jest politycznie tak uświadomione i wyrobione, że wybory mogłyby się z wielkim dla obozu narodowego i dla państwa pożytkiem odbyć już jutro.

Spółeczeństwo wie, jak głębokie, zasadnicze różnice dzielą obóz narodowy, stojący na gruncie katolickim, od lewicy, od P. P. S., „Wyzwolenia” czy Stronnictwa Chłopskiego, i że dlatego za „centrolewem” głosować nie można.

Spółeczeństwo wie nie mniej, co sądzić o „sanacji”. Pod tym względem do obecnego uświadomienia ludności nie potrzeba zaprawdę dodawać już ani słowa.

Ukoronowaniem obłudy „sanacyjnej”, objawieniem w całej nagości rzeczywistego stosunku „sanatorów” do Niemców z jednej strony, a z drugiej — do własnych rodaków były dni zjazdów i uroczystości „Strzelca” w Toruniu, te same dni (sobota i niedziela), które w Toruniu zgromadziły przedstawicieli Stronnictwa Narodowego z całej Polski.

„Strzelcy”, ta awangarda „sanacji”, pokrzykiwali na Niemców, bo to należało do „programu” ze względu na bliskie wybory. Podczas jednakowoż kiedy żadnemu Niemcowi włos nie spadł z głowy w Toruniu, ci sami „strzelcy” bili po nocy bezbronnym Polakom Pomorzan. Czy może istnieć ohydniejsza prawda? Przytaczamy w tej sprawie poniżej uwagi „Słowa Pomorskiego”.

A co ma ludność myśleć o następującej stronie sprawy: ks. biskup Bandurski, jak wiadomo, związany ideowo i organizacyjnie z ruchem legionowo-„strzeleckim”, błogosławił zjazdowi toruńskiemu „Strzelca” i jego przeciwstawieniu się „krzyżackim napaściom na całość naszych granic”, a tymczasem ofiarą rozwydrzenia „strzelców” padają nie tylko atakowani po nocy spokojni obywatele polscy Torunia, ale pada za jasnego dnia kolejarz polski, przypłacając życiem zdziwienie i rozzuchwalenie się ciemnych indywiduów, jadących na zjazd „strzelecki”.

Ks. biskup Bandurski oczywiście temu osobiście nie winien, ale jakież jest skład Związku Strzeleckiego, któremu błogosławi, że takie rzeczy są możliwe? Jakież to obraz „sanacji moralnej”?

Na wszystko to dadzą odpowiedź wybory. Za napadaną przez „strzelców” ludność polską, za niewinną krwawą ofiarę polskiego kolejarza zapłaci „sanacja” w dniu wyborów głosami ludu polskiego, zapłaci straszną klęskę.

Krzycz na Niemca, bij Polaka!

Pod tym tytułem pisze „Słowo Pomorskie”:

„Niedzielny zjazd „strzelców” w Toruniu był nadzwyczaj pouczający. Miał on być zakończeniem tygodnia „przeciw-niemieckiego”. Wygłaszano wielkie przemówienia, uchwalano ostre rezolucje, śpiewano bojowe pieśni — wszystko „przeciw Niemcom”.

Rewizja w domu b. posła Witosa

Zabrano dużą ilość jego korespondencji

Warszawa, 2. 10. (Tel. wł.). Przed paru dniami policja otoczyła dom p. Witosa w Wierchosławicach, przeprowadziła bardzo skrupulatną rewizję, poszukując przede wszystkim pamiętnika, który p. Witos pisze po-

dobno od wielu lat. Pamiętnika nie znaleziono, natomiast zabrano dużą ilość korespondencji oraz szereg dokumentów, zbieranych przez p. Witosa w czasie jego długoletniej działalności politycznej. (w)

Heimwehra przygotowuje faszystowski zamach stanu w Austrii?

Po mianowaniu ks. Stahrenberga min. spraw wewnętrznych
Przed rozwiązaniem Rady Narodowej
Różne głosy prasy

Wiedeń, 2. 10. (PAT) Zdania prasy wiedeńskiej o nowym gabinecie austriackim są podzielone. „Reichspost” wyraża zapatrywanie, że nowy gabinet skupia koło siebie wszystkie żywotne siły dzisiejszej Austrii. „Neues Wiener Journal” wita nowy gabinet artykułem wstępnym, opatrzonym tytułem: „Vaugoin — oswobodzicielem”. „Neue Freie Presse” obawia się zaostrzenia walk partyjnych, co mogłoby wyjść na szkodę życiu gospodarczemu Austrii. „Neues Wiener Tageblatt” sądzi, że obecność ks. Seipla w gabinecie daje gwarancję, że dotychczasowy kurs polityki zagranicznej Austrii będzie nadal utrzymany. Powołanie gabinetu mniejszościowego nazywa ten dziennik eksperymentem.

„Arbeiter Ztg.” nazywa nowy gabinet faszystowskim i oświadcza, że tęskni do ministra spraw wewnętrznych, a więc kierownictwo nad policją i żandarmerją, powierzono człowiekowi, — który brał czynny udział w zamachu Hitlera. Niedawno jeszcze toczyło się śledztwo przeciwko ks. Stahrenbergowi o nielegalny zakup broni. Jeszcze przed kilkoma dniami oświadczył książę Stahrenberg, że jest wrogiem demokracji parlamentarnej. Dziennik donosi, że kierownictwo Heimwehry uzależniło wstąpienie członków Heimwehry do gabinetu od spełnienia trzech warunków: 1) najostrożniejsza walka przeciwko marksizmowi, 2) usunięcie przekupstwa, panującego na kolejach austriackich, i ukaranie winowajców, 3) wydanie zarządzeń, w celu złagodzenia braku pracy i przesilenia w rolnictwie.

Wiedeń, 2. 10. (PAT). „Arbeiter Ztg.” atakując nowo mianowanego

min. spraw wewn. ks. Stahrenberga, zarzuca mu, że jest zwolennikiem Hitlera i że planuje zamach stanu. Według doniesień tegoż dziennika zwolennicy „Heimwehry” urządzili wczoraj wieczór owację ks. Stahrenbergowi, który przy tej sposobności wygłosił mowę tej treści:

„Jesteśmy pierwszym stronnictwem w tym państwie, które doszło do władzy w drodze nie parlamentu. Nie potrzebujemy rządów parlamentarnych. Postaramy się o to, by zrobić koniec zuchwałości marksistów. Pokażemy co to znaczy, kiedy członek „Heimwehry” jest ministrem spraw wewnętrznych. Weszliśmy do rządu bez zobowiązań i zachowaliśmy sobie pełną swobodę działania.

Wiedeń, 2. 10. (PAT) Prasa tujejsza donosi, że kierownictwo „Heimwehry” postanowiło utworzyć osobną grupę polityczną dla tych zwolenników „Heimwehry”, którzy nie zechcą głosować na kandydatów stronnictw istniejących. Dzienniki komentują tę uchwałę w ten sposób, że „Heimwehra” zamierza ukonstytuować się jako samodzielne stronnictwo. „Reichspost” zaznacza, że uchwała kierownictwa „Heimwehry” dotyczy Styrii i Karyntii, podczas gdy w Wiedniu i Dolnej Austrii „Heimwehra” pójdzie do walki wyborczej wspólnie z chrześcijańsko-socjalnymi.

Wiedeń, 2. 10. (PAT) „Neues Wiener Tageblatt” dowiaduje się, że nowomianowany prezydent kolei austriackich Dollfuss powoła dr. Straffelliego na stanowisko generalnego dyrektora kolei austriackich.

Rozrachunki angielsko-sowieckie

Wielkie sumy pozostaną na papierze

Londyn, 2. 10. (PAT). Przybyli tu delegaci sowieccy do rokowań w sprawie rozrachunków brytyjsko-sowieckich. W skład delegacji angielskiej wchodzi m. in. b. poseł w Warszawie Max Müller.

Suma długu państwowego Rosji wynosi 962.615.000 funtów szterl., któremu Sowiety przeciwstawiają miliard funtów z tytułu odszkodowania za blokadę i interwencję. Pretensje prywatne

„Nastrojeni wojennie „rycerze strzelcy” wyglądali groźnie. Przed konsulem niemieckim pokrzykiwali... I na tem się skończyło. Ani jednemu Niemcowi włos nie spadł z głowy, ani jeden nie stał się ofiarą „bojowej” gotowości grożących im „strzelców”.

Inaczej było, gdy pod ręką nawinęli się „strzelcom” miejscowi Polacy, którzy mieli wygląd przyzwoitych narodowców. Tych poddawano rewizjom, oględzinom i nieproszonej inwigilacji. Na nich próbowano ostrości szabel (ul. Mo-

stowa) i krzepkości nóg „strzeleckich” (ul. Szeroka). Przez całą noc z soboty na niedzielę włożyły się bandy (przeważnie pijane), które nie ważyły wcale na policję, lecz same zdawały się pełnić służbę porządkową... w mieście.

„Ręce do góry” — rozlegał się od czasu do czasu krzyk. I przystępowali „strzelcy” do Polaków, idących pojedynczo lub drobnymi grupkami, ażeby im odebrać broń. Nie wszyscy — oczywiście — byli posłuszni tym wezwaniom. Rozwścieczeni „rycerze” skopali jednego

młodzieńca w brzuch, zostawiając go na ulicy, a ludzom, przypatrującym się z okna na te „bohaterskie czyny” grozili rewolwerami...

„Wydarzenia te są doskonałym przykładem obłudy „sanacyjnej”. „Strzelcy” mobilizowali się rzekomo przeciw Niemcom, urządzali uroczystości przeciw Niemcom, wygłaszali mowy przeciw Niemcom, — lecz rozbrajać chcieli Polaków, bić pragnęli Polaków i Polaków tylko zaczępiali. Ta rozbieżność słów i czynów jest nadzwyczaj pouczająca. Postępowaniu „strzelców” przyswieca jakby zasada: Krzycz na Niemca, bij Polaka!

„Równocześnie ze zjazdem Stronnictwa Narodowego i ze zjazdem „strzelców” obradowało w Toruniu Zrzeszenie Rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej. Temu zrzeszeniu podsunęto do uchwalenia nadzwyczaj ważną rezolucję. Pomijamy jej treść wewnętrznopolityczną (odroczenie wyborów i zmianę ordynacji wyborczej dekretem). W tej chwili obchodzi nas tylko poniższa część rezolucji: „Zaoszczędzona na djełach poselskich kwota... może być obrócona na częściową spłatę odszkodowań dla tych obywateli polskich, których zawarta umowa polsko-niemiecka dotknęła najboleśniej.”

„Prosimy przeczytać kilkakrotnie tę uchwałę. Rezolucja pojawiła się a została uchwalona pod naciskiem „wysokich czynników”, jak to przyznali „sanacyjni” członkowie zrzeszenia. Cóż ona mówi?

„Oto nie potępia umów zawartych z Niemcami, nie żąda ich zerwania, nie domaga się ich zmiany. A przecież te umowy nie są jeszcze obowiązujące, ponieważ nie zostały zatwierdzone przez Sejm. Mimo to „wysokie czynniki” nie podsuwają zrzeszeniu myśli, ażeby się domagały zniesienia umów, lecz namawiają, ażeby robić oszczędności na Sejmie i temi oszczędnościami wypłacać „odszkodowanie” tym Polakom, których owe umowy polsko-niemieckie „najboleśniej dotknęły”.

„Krzycz na Niemca — ale musisz się zgodzić na to, że zawarte przez rząd umowy z Niemcami będą obowiązywały. Oto — rzekomy front „sanacji” przeciw Niemcom!

„Krzycz na Niemca — bij Polaka! Ta zasada „sanacyjnego” postępowania stała się dziś w całej oburzącej nagości przed nami. Nic dziwnego, że społeczeństwo krzykaczom nie wierzy.”

Konferencja Imperjum Brytyjskiego w Londynie

Londyn, 2. 10. (PAT) Mac Donald złożył dziś przez radio oświadczenie, w którym w szerokich linjach charakteryzuje funkcje konferencji Imperjum, na której zebrał się na równych prawach przedstawiciele dominjów brytyjskich i władz indyjskich, w celu omówienia wspólnych zagadnień. Premier w oświadczeniu swem wyraża nadzieję, że rozwój komunikacji lotniczej ułatwi technicznie przyszłą konferencję. Głównym zadaniem konferencji jest rozpatrzenie kwestii, w jaki sposób członkowie federacji brytyjskiej mogą przyczynić się do rozwiązania problemu pokoju światowego, podporządkowując wojnę arbitrażowi, jako środkowi regulowania wszelkich konfliktów międzynarodowych. Wszyscy — mówi Mac Donald — jesteśmy ożywieni duchem Ligi Narodów. Zbrojenia obronne pociągają za sobą zbrojenia w celach napastniczych. Nie mamy przekonania, jakoby uczyniono wszystko dla utrzymania pokoju.

KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA
CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIMI

Sprawa urzędnicza w ostatnim wywiadzie prezesa Rady Ministrów p. Piłsudskiego

W ostatnim wywiadzie swoim z dnia 28. b. m. p. prezes R. M. Piłsudski, narzekając na wzrost wydatków państwowych t. zw. „gażowych”, powiedział p. Miedzińskiemu:

„Trzeba panu dobrze pamiętać, że wydaliśmy dzięki pożyczce amerykańskiej z górą 135 milionów na podniesienie płacy urzędnikom... Dodam do tego, że to powiększenie o 135 milionów zrobiono wbrew moim doradcom i wbrew moim chęciom, gdyż ja już wtedy ostrzegałem przed podobnie nierozsądnym maszerowaniem niem naprzód z gażami.”

Oświadczenie p. premiera wywołało, jak wiadomo, wśród funkcjonariuszy państwowych silne poruszenie. Dowiedzieli się z niego, że p. premier był przeciwny polepszeniu ich bytu. Niedawno dowiedzieli się delegacja urzędników od p. wiceministra skarbu Grodyńskiego, iż rząd nie wypłaci uchwalonego przez Sejm zaległego dodatku mieszkaniowego za rok 1928. Tę nieoczekiwaną odpowiedź p. Grodyńskiego wyjaśnia obecnie wywiad p. premiera.

Sprawa uposażenia urzędników państwowych na u nas w Polsce w ciągu ostatnich 5 lat swą osobną historię.

W grudniu 1925 r. Sejm dla ratowania przed bankructwem skarbu zatrzymał owo maszerowanie naprzód z gażami, jak mówi p. prezes Rady Ministrów. W tym celu ustabilizował Sejm ruchomą mnożną, a nawet zmniejszył ówczesne uposażenie o 4½ do 6 procent. Zmniejszenie to było czasowe, bo od 1 lipca 1926 r. pensje urzędnicze miały powrócić do normy z grudnia 1925 r.

Po przewrocie z maja 1926 r. weszła kwestja urzędnicza w nową fazę. Oto mianowicie 5 sierpnia 1926 r. uchwalila Rada Ministrów podnieść wydatnie uposażenie wojskowych przez przyznanie im wysokich dodatków służbowych. To podwyższenie uposażeń wojskowych, dokonane bez Sejmu w trzecim miesiącu po udanym zamachu stanu, było pierwszym etapem... maszerowania naprzód z gażami. Powiększyło ono poważnie wydatki budżetu wojakowego.

Pisze o tem Najwyższa Izba Kontroli w uwagach swych o zamknięciach rachunkowych i wykonaniu budżetu za r. 1926/7 na str. 25, co następuje:

„Bardzo znaczne w porównaniu z innymi ministerstwami zwiększenie wydatków na uposażenie w ministerstwie spraw wojskowych o 15.536.000 złotych spowodowane zostało wypłaceniem specjalnego dodatku służbowego, którego funkcjonariusze pozostałych Ministerstw nie otrzymują”.

Na str. 187 tegoż sprawozdania N. I. K. czytamy:

„W porozumieniu z wydatkami roku 1925 wydatki na uposażenie (M. S. Wojsk.) w okresie rocznym od 1 kwietnia 1926 r. do 31 marca 1927 r. wzrosły o przeszło 20 proc.... Znaczny wzrost tych

wydatków spowodowany był głównie podniesieniem mnożnej z 42 na 43 grosze za punkt uposażeniowy, 10 proc. podwyżką poborów służbowych i przyznaniem na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1926 r. dodatków służbowych dla osób wojskowych. Niezależnie jednak od tych uzasadnionych przyczyn wzrostu wydatków na uposażenie, kontrola stwierdziła dokonanie przez władze wojskowe dość licznych nieusprawiedliwionych wypłat, skutkiem czego wydatki na uposażenie uległy nieuzasadnionemu zwiększeniu”.

P. premier w wywiadzie swym powiada, czy ten początek „maszerowania naprzód z gażami” uwidocznił się przez N. I. K. w budżecie M. S. Wojsk., nastąpił również bez jego zgody.

Stwierdzać dalej musimy, iż Sejm, chcąc bodaj częściowo uwzględnić urzędników cywilnych, podwyższył płace ich od 1 stycznia 1927 o 10 procent, a następnie od 1 stycznia 1928 o dalsze 15 proc., a podwyżki te otrzymali również wojskowi. Również postanowił Sejm wypłacić zaległy za rok 1928 należny urzędnikom państwowy dodatek na mieszkanie, ale dodatku tego rząd nie wypłacił i, jak oświadczył p. wiceminister skarbu Grodyński, wypłacić go nie ma zamiaru.

O tem jakoby podwyższenie płac urzędników państwowych pokryto wpływami z pożyczki amerykańskiej, nikt dotychczas nie wiedział. Ministrowie skarbu zapewniali Sejm wielokrotnie, iż wpływy z pożyczki amerykańskiej użytkowane są, zgodnie z przyjętymi przez rząd zobowiązaniami, na stabilizację waluty i cele gospodarcze. Pilnował tego zresztą doradca rządu p. Dewey, drukując co kwartał swoje sprawozdania.

Ostatni wywiad p. Piłsudskiego zawierał jeszcze inne znamienne oświadczenia, jak np.:

„I jeżeli czego żałuję, to niestety powolności w procedurze sądowej, która może nie nadać za krótkim terminem, wyznaczonym na „karność” panów posłów. Lecz przynajmniej te niechlujne stworzenia wysiedzą się należycie w więzieniu...”

Prasa „sanacyjna” próbuje osłabić wrażenie w kraju oświadczeniem p. Piłsudskiego komentarzami w rodzaju następującego głosu warszawskiego „Kurjera Porannego”:

„Weszło bowiem w obłudny zwyczaj wśród naszej opozycji, aby te swobodne rozmowy, któremi marszałek Polski bez kłopotowania się oficjalną formalistyką i stylizacją, zbliża się do najszybszych mas, wypowiadając już to z uniesieniem, już to żartobliwie swoje wyrażenia, swoje najszybsze osobiste opinie i opowiadając o swoich troskach i pracach, uważać za komunikaty urzędowe i przeżuwać z zaciekłością każde ich słowo”.

Dziwimy się, że te słowa, ubliżające powadze prezesa rady Ministrów i jego enuncjacji, nie zostały skonfiskowane.

Kryzys „Piasta”

Z zachodniej Małopolski, która jest kolebką i osłoją „Piasta”, nadechodzą wiadomości o poważnym fermentie w tem stronnictwie. Jeden z najzaufanych współpracowników p. Witosa, Narcyz Potoczka, długoletni wiceprezes stronnictwa i klubu parlamentarnego, porzucił sztandar „Piasta”, ogłaszając równocześnie deklarację w duchu wybitnie „sanacyjnym”. Posiadamy dane, że to samo uczynili, lub uczynią w najbliższym czasie także niektórzy inni b. posłowie „piastowi”.

Wystąpienie Potoczka przypomina analogiczną sprawę Bojki z poprzednich wyborów. Ci sami ludzie, w ten sam zupełnie sposób, nakłonili wówczas do rozłamu starego przyjaciela Witosa. Przyniosło to „Piastowi” dotkliwą klęskę przy wyborach na terenie Małopolski. Ze względu na stanowisko Potoczka w stronnictwie secesja jego zaznaczy się zapewne nowymi stratami.

Rozkład „Piasta” nie jest zjawiskiem pomyślnym z ogólnego stanowiska narodowego. Abstrahując od nierzadkich demagogicznych wystąpień niektórych jego przedstawicieli, należy stwierdzić, że stronnictwo to przeszło w ciągu pierwszych lat istnienia Polski znaczną ewolucję w kierunku umiarkowania. Szczególnie właśnie małopolscy „pia-

stowcy” zaznaczali się całkowitem zrozumieniem polityki narodowej i ostro odgraniczali się od radykalnej lewicy.

Ten moment wyszukuje właśnie „sanacja”. Utworzenie „centrolewu”, forsowane przez „piastowców” z Kongresówki, budziło od początku zastrzeżenia ich kolegów z Małopolski. Sam p. Witos odnosił się bez zapalu do tej koncepcji. Kiedy wreszcie zasada „centrolewu” zaczęła się realizować w układaniu list kandydatów, kiedy starzy działacze „piastowi” mieli się znaleźć obok socjalistów i „wyzwoleńców”, często na gorszych od nich miejscach, nastąpiło załamanie. Jedni ze względów ideowych nie mogą się pogodzić z nowymi współnikami i oglądają się na prawo, inni skorzystali skwapliwie ze sposobności, aby przenieść się z pozorami godności do zdawna pożądanego łobu „sanacyjnego”.

Po wycofaniu się z „centrolewu” Chrześcijańskiej Demokracji w ostatniej chwili, przed samem sfinalizowaniem kompromisu wyborczego, obecne fermenty w „Piście” dowodzą, że tworzenie taktycznych bloków, złożonych z ideowo dalekich od siebie grupowań politycznych, jest błędem. Nie wystarczy, że porozumieją się ze sobą przy zielonym stoliku przywódcy parlamentarni. Zwolennicy ich, wychowywani przez

nich według pewnego politycznego programu, nie są tak elastyczni i nie mogą nadążyć za wskazaniem taktycznymi sztabów partyjnych. Wystarczy wtedy drobna nawet wycieczka ze strony przeciwnika, aby spowodować wybuchy i wyrwy w obozie nieprzyjacielskim „Sanacja” jest mistrzynią w tego rodzaju wycieczkach i, stosując najsprzeczniejszą taktykę: tu rozbijając zawarte kompromisy, gdzieindziej wzywając do zjednoczenia się sprzecznych elementów, — wszędzie dąży do skompromitowania w masach opozycyjnych stronnictw politycznych.

Kryzys „Piasta” jest tragedją jego uwięzionego przywódcy p. Witosa, który nie wie o świeżej zdradzie najbliższych towarzyszy, choć może się jej spodziewać. Niezależnie jednak od osób, wcho-

dzących w grę w danej chwili, wypada stwierdzić, że taki jest los wszystkich stronnictw i kierunków, opierających się nie na idei politycznej, nie na mocnej podstawie programowej, lecz na talentach i popularności przywódców. Gdy ich w ten, czy inny sposób zabraknie, znajduje się zawsze zawistni, małego ducha towarzysze, którzy dla własnego wyniesienia nie zawahają się zadać zdradzieckiego stronnictwu, któremu nieraz wszystko zawdzięczają.

Ci, którzy spowodowali nowy rozłam w „Piście”, nie będą długo triumfowali. Bo ich czeka akurat to samo, gdyż i oni opierają swój byt — w większym jeszcze stopniu — na jednym człowieku.

Człowiek przemija i świetność jego. Nieśmiertelną jest tylko idea! M. K.

Wywiad prez. Masaryka potwierdzony

Poselstwo czeskosłowackie w Budapeszcie opublikowało oświadczenie, w którym podaje oficjalny tekst znanego oświadczenia prezydenta Masaryka. Ustęp, dotyczący Pomorza polskiego, według komunikatu tego brzmi następująco:

„Istnieją dwa punkty, specjalnie groźne dla pokoju Europy dzisiejszej. Jednym jest korytarz polski, drugim Węgry. Co do pierwszego z nich przypuszczam, że Niemcy nie będą nigdy przyjąć uregulowania obecnego, które oddzieliło Prusy Wschodnie od całości Rzeszy Niemieckiej.”

Równocześnie półurzędowy organ praskiego ministerstwa spraw zagranicznych „Prager Presse” podaje odnośny ustęp w brzmieniu następującem:

„Istnieją dwa główne niebezpieczne

punkty, które zagrażają pokojowi w dzisiejszej Europie. Jednym z nich jest korytarz polski, drugim Węgry. Co się týczy pierwszego, to słyszę od wielu Niemców, że nie przyjmą nigdy obecnego załatwienia sprawy, przez które Prusy Wschodnie odcięte zostały od całości Rzeszy.”

Drugie brzmienie usiłuje złagodzić tenor, podany przez poselstwo czeskosłowackie w Budapeszcie. Tak, czy inaczej wynurzenie prez. Masaryka w sprawie Pomorza polskiego jest poprostu niesłychane, jest robotą na rzecz Niemiec, którą naród polski musi bezwzględnie potępić.

Ponawiamy pytanie: jak mogło do tego dojść? Co robi oficjalna polska polityka zagraniczna?

Cierpliwość społeczeństwa polskiego kończy się

Tutejszy organ niemiecki „Posener Tageblatt” zabrał wreszcie głos w sprawie doniesień o gwałtach, popełnionych przez bojówki niemieckie wobec ludności polskiej w Niemczech. Przy tej sposobności jeszcze raz wyszła na jaw obłuda tego pisma, które próbuje zaprzeczać najbardziej oczywistym faktom.

Najpierw więc w sprawie bestjałskiego napadu „Stahlhelmu” na święto polskich dzieci szkolnych w Oslawie Dąbrowie, „Posener Tageblatt” z niebywałym cynizmem twierdzi, iż niewiadomo, czy doniesienie o tym napadzie jest prawdziwe, gdyż czasopismo „Welt am Montag” i „osławiony” Helo v. Gerlach nie mogą być wiarygodnymi świadkami pod tym względem.

W związku z tem należy stwierdzić, że nie tylko „Welt am Montag”, ale pisma niemieckie wszystkich kierunków politycznych zamieściły doniesienie o wypadkach w Oslawie Dąbrowie najzupełniej zgodne z naszym przedstawieniem tej sprawy. Pismo nasze cytowało m. i. relacje dzienników: „Pommersche Tagestpost”, „Büttower Anzeiger”, „Zeitung für Ostpommern” i „Diktatur”. Różnica między „Welt am Montag” i temi pismami polegała tylko na tem, że z całym bezwstydem pochwały one napad „Stahlhelmu”, który natomiast potępiony został przez redaktora „Welt am Montag” v. Gerlacha. Natomiast szczegóły, dotyczące samego faktu i przebiegu zajść we wszystkich pismach niemieckich były najzupełniej identyczne — i z żadnej strony nie zamieszczono jakiegokolwiek sprostowania.

W tych warunkach „Posener Tageblatt” ma jeszcze czelność podawać w wątpliwość, czy wogóle wypadki takie miały miejsce!

Nie dość na tem. Pismo niemieckie twierdzi, że podajemy tylko różne wyrażenia, użyte przez „nieodpowiedzialne osoby” — natomiast nie podajemy faktów. Jest to już szczyt fałszerstwa, jeśli zważymy, że pismo nasze codziennie niemal przytacza liczne wypadki gwałtów niemieckich wobec ludności polskiej, przybierających wciąż szersze rozmiary. Tak więc w numerze z dnia 24 września podaliśmy wykaz najbardziej jaskrawych faktów, wśród których znajdowały się m. i.: masakra polskich robotników sezonowych w Gross-Schoritz na Rugji, w czasie której, jednego Polaka zabito, a jednego ciężko poraniono, napad na wycieczkę studentów polskich z Czechosłowacji w Szczytnie, rozbicie wsiu polskiego w Niezabyzewie powiatu bytowskiego, poranie kilku Polaków przez hitlerowców itd. W następnych numerach podaliśmy m. i. wiadomość o niesłychanym zachowaniu się księży centrowych na Śląsku Opolskim, z których jeden uderzył pięścią w twarz Polaka, rozdającego polskie ulotki przedwyborcze, o zdemolowaniu szkoły polskiej w Rabacinie, o napadzie na p. Osińską w Mikołajkach na Warmji, o napadzie na p. Jana Białojana w Nowej Kaetce, o pobiciu dzieci polskich przez Niemca Gutzmera w Rabacinie za to, że śpiewały po polsku itd.

Powtarzamy: cierpliwość społeczeństwa polskiego wobec prowokacji niemieckich kończy się.

Z kroniki niemieckiego „rozbrojenia”

Berlin, 2. 10. (PAT) Prasa donosi, że w okolicy Królewca niemieckie eskadry samolotów rozpoczęły dziś ćwiczenia obrony napowietrznej. Ćwiczeniami kieruje inspektor szkół obrony w ministerstwie Reichswehry generał von Mittelberger. Udział biorą poza tem: przedstawiciel ministerstwa spr. wewnętrznych Rzeszy Wagner i przedstawiciel pruskiego ministerstwa spr. wewnętrznych, dyrektor instytutu technicznego Paetsch. Inne ministerstwa oraz rządy krajów związkowych wysłały swych referentów fachowych.

Ćwiczenia te są pierwszą w Niemczech zorganizowaną na większą skalę próbą praktycznej demonstracji współdziałania cywilnej i wojskowej obrony napowietrznej. W pierwszym dniu chodziło o wypróbowanie służby łączności i obrony przed atakiem samolotów. Istnieje plan zbudowania na te-

renie całych Niemiec sieci posterunków lotniczych i pogotowi lotniczych, których zadaniem będzie zawiadamianie odcinających oddziałów obrony przed atakami napowietrzną względnie magazynów wojskowych o pojawieniu się samolotów nieprzyjacielskich.

W ćwiczeniach dzisiejszych ustawiono posterunki lotnicze na dwóch liniach: jeden w kierunku Olsztyna, drugi w kierunku Gdyni. Samoloty komunikacyjne markowały ataki nieprzyjacielskie. Wewnątrz łańcucha fortyfikacji królewskiej podjęte zostaną ćwiczenia, demonstrujące obronę przed atakami na zakłady przemysłowe. Na podstawie doświadczeń na terenie Królewca zorganizowane mają być w całych Niemczech próby ochrony ludności cywilnej przed atakami lotniczo-gazowymi.

Rządy komisaryczne w Radomiu i miastach Zagłębia Dąbrowskiego

Radom, 2. 10. (PAT) Reskryptem ministerstwa spraw wewn. z dnia 1 bm. rozwiązana została rada miejska i magistrat m. Radomia. Komisarzem rządowym mianowany został Wiktor Pietruszewicz, który niezwłocznie objął urządowanie.

Sosnowiec, 2. 10. (Tel. wł.). Jak słychać, oprócz Rady miejskiej w Sosnowcu ma być jeszcze rozwiązana w Zagłębiu Dąbrowskiem Rada miejska w Będzinie, w Zawierciu i w Czeladzi. (w)

Z kowieńskiego kotła

Sprawa ks. Olszewskiego i zamachu na pułk. Rustejkę

Wilno, 2. 10. (PAT.) Z Kowna donoszą, że po skazaniu prał. Olszewskiego sąd zawiadomił władze duchowne, iż ma on być pozbawiony święceń kapłańskich od dn. 10 bm. Kowieńska kurja metropolitalna odpowiedziała, że pozbawienie prałata Olszewskiego święceń należy nie do niej, lecz do sądu duchownego. Sąd duchowny może kierować się kanonami, które przewidują zupełnie inny wymiar kary, np. w myśl kanonów prałata Olszewski może być uniewinniony lub zesłany na kilka miesięcy do klasztoru.

Wilno, 2. 10. (PAT.) Z Kowna donoszą, że śledztwo w sprawie zamachu na pułk. Rustejkę toczy się dalej, wydając zupełnie nowe, nieoczekiwane rezultaty. Większość oskarżonych przyznała się do winy, inni oskarżeni jednak wy-

pierają się i odmawiają złożenia zeznań. Sprawa zamachu będzie rozważana w sądzie wojennym w końcu listopada b. r.

Wilno, 2. 10. (PAT.) Na odcinku granicznym Orany strażnicy litewscy ostrzeliwali własny samolot, biorąc go za polski. Pod ogniem karabinów samolot zmuszony był lądować i dopiero wówczas strażnicy przekonali się o pomyłce.

Wilno, 2. 10. (PAT.) Na odcinku Nowe Troki zostali wysiedleni z Litwy Jan Strzałkowski i Zygmunt Szewczyk, marynarze polskiej handlowej marynarki. Aresztowani oni byli w Kłajpedzie pod zarzutem szpiegostwa i po przytrzymaniu w więzieniu w przeciągu 25 dni zostali uwolnieni, ponieważ nie udowodniono im winy.

Poincaré o Alzacji i Lotaryngji i mniejszościach narodowych

Nowy artykuł b. premiera francuskiego

Paryż, 1. 10. (PAT.) Dziennik „Excelsior” drukuje dziś nowy artykuł Poincarégo z serii artykułów, ukazujących się co dwa tygodnie w danym dzienniku, a jednocześnie w wychodzącym w Buenos Aires piśmie „La Nation”. Autor w wczorajszym artykule omawia sprawę mniejszości narodowych i z początku występuje w obronę alzackiej ludności, którą chcieliby niektórzy postawić na równi z innymi mniejszościami narodowymi. Odmawiając tego, traktaty nie uczyniły żadnej łaski wyjątkowej na rzecz Francji, ograniczyły się one jedynie do naprawienia krzywdy, którą jej przed 60 laty wyrządziło, wbrew sprawiedliwości i wszelkim zasadom słuszości. Alzacja nigdy nie przestała być ziemią francuską. Niektórzy wysuwają przeciwko temu obiekcyję, że język niemiecki jest w Alzacji więcej rozpowszechniony od języka francuskiego. Na ten zarzut Poincaré oświadcza, że można naprzód odpowiedzieć słowami Napoleona, który powiedział „co mnie obchodzi ich język, obojętnie tylko ludzie ci byli się jak Francuzi!” Alzaccyzy nie jednokrotnie w czasie ostatniej wojny dali temu dowód, przekradając się tysiącami na stronę francuską, aby walczyć w szeregach francuskich, lecz są również i inne w tej sprawie względy, jeszcze bardziej stanowcze, niż argument Napoleona, a mianowicie dialekt alzacki, który się różni zasadniczo od języka niemieckiego. Ten ostatni silą był narzucony ludności alzackiej przez władze niemieckie, które nie gardziły sposobami, napiętnowanymi przez ministra Zaleskiego w jego ostatnim przemówieniu w Genewie w toku debaty w sprawie mniejszości narodowych.

Młodzież alzacka chętniej się dziś uczy języka francuskiego, niż niemieckiego, znajdując w języku francuskim więcej niż w niemieckim podobieństwa do swego dialektu, pod względem gramatycznym i składni. Alzacja powróciła na łono swej dawnej ojczyzny i Niemcy nie mają prawa wtrącać się do jej spraw wewnętrznych.

Genewska dyskusja mniejszościowa niemniej pozostaje bardzo pouczająca. Nie zważając na nadzwyczajną zrzeczność panów Koch - Wesera i Curtiusa, mogła przyjąć ona obrót niepożądany, gdyby nie taktowne zachowanie się Brianda. Obecnie staje się coraz więcej jasne, że kwestia mniejszości narodowych jak i sprawa „korytarza gdańskiego” są ciemnym przejściem, prowadzącym do rewizji traktatów. Najlepszym tego dowodem jest zachowanie się Niemców i Węgrów, którzy niedawno jeszcze wykazali zawziętą dążność centralistyczną, pogardzając wszelkimi swobodami etnicznymi i językowymi, a dziś udają, że występują nazewnątr w obronę ugrupowań, które siłą traktatów korzystają już z opieki Rady Ligi Narodów. Traktaty nie miały nigdy na widoku wiecznego odosobnienia mniejszości narodowych. Ochroniając je od nadużyć ze strony większości, nie bronią jednak wcale zbliżenia do większości, a nawet z czasem zlania się z nią całkowicie. Na wielkie niebezpieczeństwo narażają pokój europejski ci, którzy w celu przegotowania sobie drogi do wpływów w innym państwie, usiłują wywołać wewnątrz niego stałe różniczkowanie narodowości, stając się dlań źródłem ciągłych nieporządków i powodujących jego osłabienie.

bywając całą podróż na osiach wagonu. Według ich zeznań uciekli oni z Moskwy z zakładu wychowawczego, gdzie panuje formalny głód i nędza. — Podróż do Polski przedsięwzięli w nadziei uzyskania tutaj jakiejś pracy.

Skład osobowy frakcji Hitlera

Berlin, 2. 10. (PAT.) Według ogłoszonych przez prasę dokumentów, widocznym jest, że partja Hitlera, aczkolwiek występuje jako przedstawicielka klasy robotniczej, to jednak bardzo mało liczy robotników w swoich szeregach. Świadczy o tem najlepiej skład nowoobranej frakcji parlamentarnej. Frakcja Hitlera miano-

Polityka Banku Polskiego

Warszawa, 2. 10. (Tel. wł.). P. Prezydent Rzeczypospolitej przyjął na dłuższej naradzie prezesa Rady Banku Polskiego p. Władysława Wróblewskiego. Naradę tę wiąże z polityką Banku Polskiego oraz ze zwykłą dolara, jaka nastąpiła w ostatnich czasach. (w)

G'ód w Bolszewji

Wilno, 2. 10. (PAT.) Na stacji Stolpce po przybyciu pociągu między narodowego Moskwa — Paryż wykryto dwóch 15-letnich chłopców, którzy oświadczyli, że przybyli z Moskwy, od-

Spisy wyborców przeglądać można od godz. 14—20

PANOWIE!
PO GOLENIU JEST

Kosznika!

mocna woda kolonka
naprawdę przyjemna

Pw 6414-63.638

wicie na 107 posłów posiada 15 urzędników administracyjnych, 8 nauczycieli szkół średnich, 7 nauczycieli szkół ludowych, 18 rzemieślników, 14 rolników i administratorów dóbr, 2 robotników rolnych i 7 byłych oficerów aktywnych. Do frakcji należy również, oślawiony z procesów o mordy kapturowe, porucznik Heines. Pozostali zaś posłowie z zawodu są kupcami, dziennikarzami i adwokatami. Przeszło jedna trzecia część posłów tej frakcji pobiera pensje państwowe.

Z pustego w próżne..

Warszawa, 2. 10. (PAT.) W dniu 3 października r. b. odbędzie się posiedzenie rady Państwowego Instytutu Eksportowego. Na porządku dziennym znajdują się następujące sprawy: 1. znaczenie eksportu w stosunku do zagadnień konsumpcji i produkcji, 2. warszawska międzynarodowa konferencja rolnicza — na ten temat wygłosi referat dyr. departamentu ekonomicznego min. rolnictwa dr. Adam Rose, delegat tego ministerstwa do Rady P. I. E., 3. traktaty handlowe — referat wygłosi dyr. departamentu min. przem. i handlu p. Sokołowski, 4. rola handlu w eksporcie, 5. wybór członków komitetu wykonawczego, 6. wolne wnioski.

Komuniści wileńscy demonstrują

Wilno, 2. 10. (PAT.) W związku ze skazaniem na śmierć komunistów przez sądy polskie, grupy młodzieży komunistycznej zebrały się przed gmachem Sądu Okręgowego. Uczestnicy demonstracji, rozrzucając bibułę wywrotową, poczęli wznosić okrzyki antypaństwowe przeciwko sądownictwu polskiemu. Następnie, rozruchwaleni, poczęli bombardować kamieniami okna Sądu. Policja rozproszyła demonstrantów, aresztując kilku przewodników.

Musolini o konieczności rewizji organizacji syndykalistycznej.

Rzym, 2. 10. (PAT.) Stefani. Dziś odbyło się pierwsze posiedzenie Narodowej rady korporacyjnej, na którym Mussolini wygłosił przemówienie. Podkreślił on konieczność rewizji organizacji syndykalistycznej po 5-ciu latach jej istnienia, które uwydatniły identyczność państwa faszystowskiego z państwem, opartem na systemie korporacyjnym.

Zniknięcie tablicy Piłsudskiego

W ub. tyg. zniknęła w Inowrocławiu marmurowa tablica, wmurowana przez B. B. ku czci p. Piłsudskiego w r. 1928. Policja śledczy z psami gończymi, prokurator i sędzia śledczy podjęli jak najenergiczniejsze wysiłki, by wykryć sprawców zniknięcia. Nie ustalono jeszcze, kiedy tablicę usunęto. Po Inowrocławiu krąży wersja, jakoby tablica została ukryta na cmentarzu. Ostatnio donoszą, że zaarrestowany został p. Edmund Szubarga.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.98 1/2 zł, w Gdańsku na Warszawę 8.91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 211.82 do 212.12 zł, gotówką 211.42 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 172.97 do 172.23 zł, gotówką 172.63 zł.

POZNANSKA GIEŁDA PIENIEŻNA

Poznań, 2. 10. 1930 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe nie wykazało żadnej zasadniczej zmiany w tendencji.

Z papierów państwowych płacono za 5 proc. poz. konwers. 55 proc., natomiast oddawano premjówki dolarowe po 60.— (za sztukę 5-dol.) oraz pożyczkę budowlaną po 51.— (za sztukę 50-złotową). Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. zwykowały lekko 8 proc. listy dolarowe (stare), za które płacono 95,34 proc. (przy dew. 8.90), zaś 4 proc. listy zast. konwert. były w poszukiwaniu po 41 1/2 proc. Mniejszą ilość 6 proc. listów żytnich handlowanych po 20.—

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych zauważono większy popyt na Bank Polski po 161.—, natomiast oddawano Cegielskiego po 46.— i R. Maya po 60.—

Pozatem handlowano akcje Akwawit po 60.— przy dalszym popycie.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu).
5% Pożyczka konwersyjna 55% P
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kred.
95% P.
4% listy zast. konw Pozn. Ziem. Kredyt.
41 1/2 % P.

(Kurs w złotych).
5% Pożyczka premjowa seria II 60.— O.
8% Premj. Poz. Budowlana seria I 51.— O.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję).
Bank Polski I em. 161.— P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję).
Cegielski H. I em. 46.— O.
Tendencja bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 2. 10. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.98 1/2 — 8.98, sp.: 9.00, kup.: 8.96.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,42	124,73	124,11
Gdańsk	173,30	173,73	172,87
Holandia	359,70	360,60	358,80
Kopenhaga	238,73	239,33	238,13
Londyn	43,34	43,45	43,23
Nowy Jork	8,912	8,922	8,892
Nowy Jork	8,922	8,942	8,902
kabel	8,922	8,942	8,902
Pariz	35,00 1/2	35,10 1/2	34,92 1/2
Praga	26,46 1/2	26,53	26,40
Szwajcaria	173,19	173,52	172,66
Sztokholm	239,62	240,22	238,02
Wiedeń	125,92	126,23	125,61
Włochy	46,7 1/2	46,84	46,61
Berlin	212,43		

Tendencja cokolwiek słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poz. inwest. 107,00
5% poz. premj. dol. 58,10

Akcje w złotych:
Bank Polski 0,00—160,00
Lilpop 0,00—25,00
Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Z papierów państw. słabsza inwestycyjna, dla listów zast. prawie utrzymana. Z akcji obracano tylko Bankiem Polskim po kursie słabszym i Lilpopem po kursie mocniejszym.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg reszta za 100 kg.

Berlin, 2. 10. 1930 r.

Pszennica march. od st. załad	
75—76 kg	224,00—226,00
Tendencja	mocniejsza.
Zyto march. od stacji załad	
70—71 kg	149,00—150,00
Tendencja	osłabiona.
Zyto meki. cif Berlin sprzed.	0,00—157,00
Tendencja	osłabiona.
Jęczmień march. brow. od st. załadowa	197,00—220,00
Tendencja	spokojna.
Jęczmień pastewny i przemysłowy	171,00—184,00
Tendencja	spokojna.
Owies march od st. załad.	147,00—158,00
Tendencja	spokojna.
Maka pszena	26 50—34 75
Tendencja	spokojna.
Maka żytnia przemiał do 60%	22,65—26,20
Tendencja	mocniejsza.
Ospa pszena	7,25—7,75
Tendencja	spokojna.
Ospa żytnia	7,00—7,25
Tendencja	spokojna.
Groch Victorii	30,00—34,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	20,00—22,00
Makuch rzepakowy	9,80—10,10
Makuch lniany	16,30—16,70
Sról Sova	13,20—14,00
Ziemiaki jadal. białe i nieb.	
z Odenwald	1,10—1,30
Ziemiaki jadalne czerwone	1,30—1,50
Ziemiaki jada. ne żółte	1,50—1,70
Ziemiaki fabryczne	9 fg.

na skutek akcji poparcia dla plantatorów ziemniaczanych, pozatem 4 1/4—5 1/2 fg. zależnie od zawartości mączki.

Uwaga: W Berlinie słaby popyt na ziemniaki.

Ogólna tendencja spokojna.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 2. 10. 1930 r.
Wyplaty na Warszawę 46,975—47,175
Noty wielkie 46,90—47,30

Moglibyśmy Szan. Czytelnikom polecić doskonały i niezawodny środek, który ukazał się po kilku latach mozołnych badań i doświadczeń. Wyniki otrzymywane po zastosowaniu tego środka były wprost sensacyjne, wzbudzając zdumienie u specjalistów, przytem jest o tyle bardziej wartościowy, że łączy w sobie właściwości zapobiegawcze i lecznicze, dzięki czemu stosowanie jego jest znacznie ułatwione. Środkiem tym jest „Tryzodor“

Pw 5514-S 1617 Dr R.

Dopilnujcie swych praw wyborczych!

Jak należy sprawdzać spisy wyborców

Spisy wyborców do Sejmu i Senatu każdy ma prawo sprawdzać w biurach Obwodowych Komisji Wyborczych w czasie od 27 września do 10 października. Sprawdzać można i trzeba nie tylko swoje własne nazwisko, ale jednocześnie i nazwiska członków rodziny, współmieszkańców, domowników i wogóle osób, którymi się interesujemy.

W tem samem biurze Obwodowej Komisji Wyborczej można i trzeba sprawdzić jednocześnie: 1) spis wyborców do Sejmu i 2) spis wyborców do Senatu.

Należy sprawdzić nie tylko, czy dana osoba została umieszczona w spisie, ale również czy jej nazwisko, imię i adres zostały podane dokładnie (aby potem nie było z tego powodu trudności przy głosowaniu).

Każdy ma prawo wnieść do właściwej Obwodowej Komisji Wyborczej reklamację przeciwko pominięciu w spisie wyborców nie tylko jego samego, ale i jakiegokolwiek innej osoby.

Reklamacje mogą być zbiorowe, t. j. jedna reklamacja może dotyczyć nie tylko jednej, ale jednocześnie większej liczby osób.

Reklamacje można zgłosić bądź ustnie, bądź na piśmie.

Reklamację ustną należy zameldować przewodniczącemu Komisji Wyborczej, jego zastępcy, lub dyżurującemu w biurze członkowi Komisji Wyborczej i dopilnować, aby zaraz spisany został protokół, wskazujący: 1) nazwisko i adres reklamującego, 2) imiona, nazwiska i adresy osób, których reklamacja dotyczy i 3) ewtl. dokumenty przedstawione na poparcie reklamacji.

Reklamacja pisemna musi być podpisana przez osobę reklamującą i złożona w biurze Komisji Wyborczej na ręce przewodniczącego lub jego zastępcy.

Przy meldowaniu reklamacji należy, gdy Komisja tego zażąda, złożyć (lub przynajmniej okazać przewodniczącemu Komisji dla odnotowania) dowody, stwierdzające wiek i miejsce zamieszkania osób, których reklamacja dotyczy, oraz okoliczność, że mieszkają one w danym okręgu wyborczym przynajmniej od 29 sierpnia 1930 r.: dowody te w Poznaniu otrzyma się bezpłatnie w Biurze Meldunkowym w gmachu Głównej Komendy Policji Państw. pl. Wolności 11.

Ostateczny termin zgłaszania reklamacji upływa w dniu 11 października roku bież.

Nastroje francuskie wobec wypadków w Polsce

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Paryż, we wrześniu.

Polska Agencja Telegraficzna z ogromną gorliwością podaje teraz wiadomości o opiniach w kraju, dotyczących sprawy organizacji Europy, o śmierci uczonego polskiego s. p. G. Golewskiego i o rozmaitych „faits divers”. Jej obsługa informacyjna zagranicą jest wyrazem opinii tych czynników, które uważają, iż i obecnie „l'ordre régné à Varsovie”. Pociąg więc wobec tego rozpisywać się. Od czasu do czasu tylko pojawia się zwyczaj komunikacji oficjalnej, donosząc n. p., że strajk generalny zupełnie się nie powiodł, że tramwaje, koleje i wielkie fabryki pracowały normalnie i t. d. Wszystko jest bowiem rzeczą względną. — Jakby nie omieszczał powiedziec Einstein.

To też Francję informuje o Polsce w dalszym ciągu Berlin. Na szczęście istnieje także i agencja rumuńska Sud-Est, o której wspominał już poprzednio. Jest ona najmłodszą po wieku, bo powstała w chwili, gdy król Karol przeniósł się z Francji do Bukaresztu. Agencja ta w sposób ścisły podaje szereg wiadomości, trzymając opinie tuższą au courant wrześniowych poczyną p. Pilsudskiego.

Pozatem przedstawia się jeszcze do Francji polskie dzienniki. Lektura ich jest naturalnie bardzo pouczająca, bo tłumacz sygnalizuje Francuzowi nie tylko same artykuły, ale także i białe, cenzurowane stronnice. Te są niemniej od samego tekstu wymowne. W Paryżu kursują też różne wiadomości, podawane z ust do ust; do nich zaś należy również dodać i te, jakie przywożą naczelnicy świadkowie ostatnich smutnych wypadków, których terenem jest Polska.

Wypadki te coraz bardziej, a powiemy i coraz boleśniej, przejmują opinie francuską. Zaznaczamy raz jeszcze, iż nie chodzi tu o jakiegokolwiek mieszanie się jej do wewnętrznej polityki Polski. Bynajmniej. Zrozumiałem jest jednak — i to zarówno z punktu widzenia politycznego, jak i z punktu widzenia węzłów przyjaźni, łączących obydwu państwa — iż każde stronnictwo tujejsze ubolewa na swój sposób, że Polska w 11 lat po swem odbudowaniu przechodzi przez dramatyczne ścierania się wewnętrzne, niebezpieczne dla jej losów, niepokojące dla Europy.

Oświadczenie Pilsudskiego, iż ilość aresztowanych posłów nie stanowi jeszcze rekordu, jaki sobie rząd jego obiecywał — dolają oczywiście oliwy do ognia. Wrażenie, wywołane tym nowym wywiadem, było bardzo przykre.

Cytowaliśmy już głosy narodowej prasy francuskiej w tej sprawie. Podobnie piszą dzienniki innych ośdmów. Tak np. socjaliści francuscy wystąpili bardzo silnie przeciwko Pilsudskiemu. Z pod ich pióra wysuwają się, raz po raz, niezwykle ostre określenia, których ze względów cenzuralnych nie możemy przytoczyć. „Należy — pisze „Le Populaire” — stanowczo dać do zrozumienia marszałkowi, że jego akcja wywołuje oburzenie Europy, i że w ten sposób niszczy on sympatję, jakiej Polska cieszyła się na całym świecie”.

Należy zresztą zdawać sobie sprawę, iż francuscy socjaliści nie zadowolili się wspólnym manifestem, uchwalonym w Zurychu przez biuro II-ej Międzynarodówki, a domagającym się obalenia dyktatury Pilsudskiego. Wychochodząc bowiem z założenia, iż Pilsudski dokonał zamachu stanu, nie ma-

jącego sobie podobnego w dziejach parlamentaryzmu, francuski socjalistyczny stały „komitet administracyjny”, znany pod mianem C. A. P., powziął rezolucję, wymierzoną przeciwko ostatnim posunięciom Pilsudskiego. — Wzywa ona też socjalistów Francji do manifestowania przeciwko dyktaturze w Polsce i przypomina, iż istnienie Polski demokratycznej jest nie tylko potrzebne dla „egzystencji klasy robotniczej”, ale także stanowi gwarancję i dla pokoju w Europie.

Nie dość na tem. „Le Soir”, umiarkowany dziennik socjalistyczny, podtrzymujący politykę posła Pawła Boncour, któremu nie brakuje patriotyzmu, ocenia w sposób bardzo trafny obecną sytuację w Polsce w nawiązaniu do wyborów w Niemczech. „Prasa Pilsudskiego — pisze „Le Soir” — przedstawiła rezultat tych wyborów jako wielkie niebezpieczeństwo dla Europy północno-wschodniej. Jednakże ten rodzaj postawienie kwestii zostało jej podyktowane przez rozważania, związane z polityką wewnętrzną. Chodziło jej bowiem o zgalwanizowanie nastrojów narodu polskiego na rzecz osoby marszałka. Tego rodzaju przedsięwzięcie przedstawiało jednak niemałe trudności”.

„Rząd Pilsudskiego — pisze „Le Soir” — znosi wolności jedne za drugimi. Pragnie przeprowadzić rewizję konstytucji, ale tymczasem już przedziera ją, odbierając wszystkim partjom, które przeciwko niemu walczą, wszelkie, najbardziej elementarne gwarancje”. „Le Soir” jest również zdania, iż pierwsza „transza” uwiecznionych posłów stanowi tylko początek. Pismo wyraża jednak wątpliwość, czy tego rodzaju metody wyjdą na korzyść obywateli „sanacyjnemu”.

W tym samym duchu wyraża się i radykalna „République”. Podkreśla ona fakt, że metody „sanacyjne” są dla wszystkich demokratów skandalem nie do zniesienia. Chodzi bowiem przede wszystkim o samą zasadę demokratyczną — chodzi też i o Europę, która w obecnym momencie potrzebuje bardziej niż kiedykolwiek rozważli i spokoju. Francja jest przyjaciółką Polski. Chodziłoby teraz o to, by ta ostatnia okazała się przyjaciółką Francji: będzie nią zaś wówczas, gdy szczerze ukocha zasady wolności i pokoju.

Takich i tym podobnych ostrzeżeń nie braknie w prasie. O wymianie zdań w rozmowach prywatnych lepiej nie mówić. A jednak? A jednak trudno nie przytoczyć jednego z tych zdań jakkolwiek jest ono bardzo smutne, choć charakterystyczne dla sytuacji, jaką wytwarza polityka majowo-wrześniowa. Brzmí ono dosłownie w ten sposób: La Pologne? Comme elle était belle quand elle était martyre! Bez komentarza. I. Briares.

Jeszcze o Piekieliszkach

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Wilno, 1 października.

Pod tytułem: „Piekieliszki w świetle prawdy i cyfr” zamieściły gazety „sanacyjne” obszerne pismo ministra reform rolnych, p. Staniewicza, które nazwano „sprostowaniem tendencyjnych i niezgodnych z prawdą wiadomości o nabytku przez okręgowy Urząd Ziemi w Wilnie majątku Piekieliszki”.

O cóż panu ministrowi chodzi? Przedstawia on przede wszystkim bardzo obszernie historię wykupienia przez Okręgowy Urząd Ziemi całości majątku Piekieliszki z rąk dotychczasowych współwłaścicieli i potwierdzając wszystko, co już czytelnikom „Kurjera Poznańskiego” jest znane z artykułu, zamieszczonego w numerze z dnia 24. 9., dodaje nieco szczegółów, mających udowodnić, że państwo zrobiło dobry interes, kupując ten obiekt od spadkobierców po śp. Łopuszańskiej, względnie od p. Wojewódzkiego. Syple przy tej sposobności p. minister reform rolnych cyframi, jak z rogu obfitości. Trafia jednakże w próżnię, bo przecież żadne pismo w Polsce nie kwestjonowało ani legalności, ani korzyści tej transakcji. Chodziło o moment całkiem inny, a mianowicie o transakcję zamienną Piekieliszki — Świątniki.

Otóż w tej sprawie p. minister staje się nader powściągliwy w cyfrach, bo nie wymienia żadnej, ograniczając się jedynie do stwierdzenia, iż szacunek Świątnik (73 ha) wypadł cyfrą w cyfrę (105 tys. złotych), co szacunek działki z Piekieliszek (135 ha) oddanej p. J. Pilsudskiemu wzamian za Świątniki.

Rozwodzi się również obszernie p. minister nad „znaną bezinteresownością pana marszałka”, który „nie zechciał skorzystać z przysługujących mu jako zasłużonemu wojskowemu praw do bezpłatnego nadziału, natomiast nabył w r. 1922 za gotówkę ośrodek Świątniki, płacąc istniejące

wówczas i powszechnie przyjęte w obrocie ziemia ceny, przyczem w ciągu siedmiu lat posiadania przez pana marszałka Świątnik, doprowadzony został zniszczony i zdewastowany ośrodek, drogą dużych wkładów i inwestycji do kwitującego stanu gospodarczego”.

Z przytoczonego przez nas ustępu widać przede wszystkim, iż mieliśmy rację twierdząc, że Piekieliszki bynajmniej nie są „osadą żołnierską”, jak to uparcie twierdzi prasa liberalna, lecz majątkiem nabytym „z wolnej ręki”. Powstaje natomiast pytanie, jak wyglądały owe ceny, które p. minister reform rolnych uznał za „powszechnie przyjęte”.

P. minister nie wymienia, ile płacił p. Pilsudski za hektar. Ta sprawa przedstawia się według źródeł urzędowych następująco:

Ponieważ wszelkie transakcje na ziemię, zawierane były zazwyczaj faktycznie (oficjalnie bywało inaczej) w walucie dolarowej albo w rublach złotych, więc pozwolimy sobie przerachować transakcję świątnicką na dolary. Otóż według tablic Banku Polskiego w dniu 28 kwietnia 1922 r., t. j. w dniu zawarcia aktu kupna-sprzedaży na Świątniki, kurs dolara wynosił 3.960 marek polskich. Stąd wypada, że za całość p. J. Pilsudski zapłacił 611 dolarów i 11 centów, zaś dzieląc to przez ilość hektarów (73) otrzymamy 8 do-

larów 37 centów. Ma to być ową „powszechnie przyjętą ceną” płaconą przytem ogółem, wliczając w to wartość budynków. Rolnicy wileńscy (z wyjątkiem dziedziców na Malach i Borkach) podobnych cen przypomnieć sobie nie mogą.

Również nie przytacza p. minister tych inwestycji, które doprowadziły Świątniki do tak kwitującego stanu, iż cena ich w przeciągu siedmiu lat znajdowania się w posiadaniu p. Pilsudskiego wzrosła przeszło dwudziestokrotnie, bo z 4.035 zł do 105.000 zł. Ponieważ nie mieliśmy również możliwości naocznie się przekonać, jak te inwestycje wyglądały, więc narazie również wolimy tą sprawą się nie zajmować, żeby nie posądzano nas o „niecną grę polityczną”, polegającą na „wprowadzaniu do dyskusji w prasie osoby pana marszałka Pilsudskiego”.

Wkońcu swego „sprostowania” p. minister Staniewicz oświadcza, iż pomimo, że w świetle istotnego stanu rzeczy i aktów urzędowych sprawa zamiany ośrodka majątku Piekieliszki na ośrodek majątku Piekieliszki jest w zupełnym porządku, bierze on na się całkowitą i wyłączną odpowiedzialność za całą transakcję osobście i jako minister reform rolnych. Ponadto ma tę transakcję zbadać Najwyższa Izba Kontroli.

Bardzo to pięknie ze strony p. Staniewicza, że gotów jest ponieść odpowiedzialność za transakcję zawartą nie tylko wówczas, gdy był ministrem, ale także w czasie, gdy bodaj żadnego urzędu państwowego nie piastował.

Szkoda natomiast wielka, że w swem piśmie p. minister nie tylko pominął cyfry, dotyczące Świątnik, ale zapomniał również wyjaśnić nam szczegóły transakcji Piekieliszki-Bystrzyce (p. A. Pilsudskiej), których wszechstronnie nie znamy, a to z tego powodu, że majątek Bystrzyce znajduje się na terytorjum województwa wileńskiego, a więc nie posiada w Wilnie księgi hipotecznej.

Również niemniej ciekawem byłoby poznać szczegóły rokowań z p. Wojewódzkim, bo z pisma p. ministra wynika jedynie to, że rokowania te szły opornie. A warto byłoby wiedzieć, jakie mianowicie argumenty skłoniły p. Wojewódzkiego do wyzbycia się swej części Piekieliszek. W Wilnie na ten temat kursują różne pogłoski.

P. Kownacki.

Strajk służby w zakładzie dla umysłowo chorych

W ostatnich dniach wybuchł na podłożu ekonomicznym strajk służby szpitalnej w prywatnym zakładzie towarzystwa żydowskiego dla umysłowo chorych w Otwocku. Na trzy pawilony, mieszczące przeszło 200 umysłowo chorych, strajkująca służba pozostawiła na dyżurze 4 osoby, z tego jedną osobę w kuchni. Rozpaczliwą sytuację zlikwidowały władze sanitarne; dzięki energicznemu zarządzeniom strajkujący pracownicy zostali w ciągu kilku dni zastąpieni przez inną służbę.

**KUPOJMY CEGIELKI NA BURSE
RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)**

Obóz Wielkiej Polski Wydział Grodzki Młodych m. Poznania.

W sobotę, dnia 4 października o godz. 20 w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65 (nad kinem „Colosseum”) ZEBRANIE UROCZYSTIE sekcji grodzkiej Młodych, na którym dokona się przyjęcia kilkudziesięciu kandydatów do szeregów Obozu Wielkiej Polski.

Na zebraniu przy udziale władz Komitetu Młodych dzielnicy Zachodniej będą wygłoszone ciekawe referaty.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Jak masło zamieniało się w kartofle...

Sprawcy tej niezwyklej sztuczki złodziejskiej bracia Jasior-kowie staną w piątek przed sądem

Od pewnego czasu władze kolejowe zaintrygowane były zagadkowymi kradzieżami pośpiesznych przesyłek w pociągach osobowych. Dochodzenia policyjne przez dłuższy czas nie mogły doprowadzić do wykrycia tajemniczych złodziei, zwłaszcza, że plomby wagonów nigdy nie były naruszone.

Znaczniejsze takie kradzieże zdarzały się w listopadzie i grudniu ub. r., kiedy to większe transporty deserowego masła (20 beczek) wysłała do Krakowa Poznańska Mleczarnia przy ul. Ogrodowej. Tak się złożyło, że tego samego dnia wyekspedjowano 20 beczek masła przeznaczonych dla Królewskiej Huty, które również umieszczono we wagonie obok masła Poznańskiej Mleczarni. Poza tem w wagonie przesyłkowym prócz innych przedmiotów nadana była skrzynia z fortepianem. Tymczasem w dziwny sposób odbiorca w Krakowie zamiast masła, otrzymał ku swemu rozczarowaniu ziemniaki. O fakcie tym zameldował natychmiast policji. Przeprowadzone dochodzenia ustaliły, że nieznani osobnicy nadawali do Król. Huty beczki zadeklarowane jako z masłem a w rzeczywistości napelnione ziemniakami.

Ponieważ plomby na wagonach były nienaruszone, wobec tego policja śledcza i władze kolejowe stały przed bardzo trudną zagadką której rozwią-

zanie nastąpiło dopiero po długich dochodzeniach równocześnie w Krakowie, Poznaniu i Katowicach. W toku tych dochodzeń ustalono, iż w Król. Hucie znajduje się skrzynia, nadana jako przesyłka pośpieszna, zawierająca fortepian. Po zbadaniu skrzyni okazało się, że była ona zbudowana nie dla celów transportu fortepianu, lecz dla żywego człowieka o czym świadczyły ściany wybite matami, siennik, pierzyna, kołdra i t. p. W tej skrzyni znajdowała się również butelka z kłajstrem, karty pozrywane z beczek z zawartością prawdziwego masła, co naprowadziło na ślad, że tajemniczy osobnik dokonał w czasie transportu zmiany na lepek na beczkach z masłem i z kartoflami, które powędrowały do Krakowa, on wyładował w Król Hucie masło. Wskutek tych oszukańczych manipulacji kolej państwowa straciła około 10 tys. zł.

Po wielu żmudnych dochodzeniach ustalono, że nadawcami kartofli w Poznaniu byli bracia Sylwester, Kazimierz i Leon Gasiorkowie. Pierwszy widząc, że sprawa pachnie więzieniem czmychnął do Holandji, skąd jednak został wydany władzom polskim. Oskarżeni staną w piątek przed trybunałem. Obrony podjął się p. mec. Krzyżankiewicz. Rozprawa budzi wielkie zainteresowanie. (z)

wyrobów na Polskę. Czy nie należałoby kres położyć tym machinacjom niemieckim,

KALENDARZYK

Czwartek, 2 października 1930.

Słońce: wschód 5,54 — zachód 17,29 — długość dnia 11 godzin 35 min.

Księżyc: wschód 16,22 — zachód — po 1. kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska + 3 st. C., pogodnie, wiatr północno-zachodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 754 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 13 st. C., najniższa + 2 st. C. Ilość opadu 4 mm.

Przewidywania pogody na piątek: pogodnie, miejscami zachmurzenie, stosunkowo chłodno.

Kal. rz.-kat.: Aniołów Stróżów — jutro Kandyd M.

Kal. słow.: Stanimir — jutro Siemian.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Święcenia kapłańskie.** W niedzielę 5 bm o godzinie 6,30 rano J. Em. ks. kardynał Prymas udzielił w Katedrze Poznańskiej święceń księgom klerikom tułejszego seminarjum duchownego. Pierwsze i drugie święcenie niższe otrzyma 55 kandydatów, trzecie i czwarte święcenie niższe 71 kandydatów, zaś diakonat 33 kandydatów.

— **Nabożeństwa w kościele SS. Karmelitanek Bożych** (przy ul. Niegolewskich 23). W czwartek, 2 bm, o godz. 4,30 po południu konferencja przygotowawcza do I. piątku, poczem błogosławieństwo Najśw. Sakramentu i druga konferencja. W piątek, 3 bm, całodzienna adoracja Najśw. Sakramentu, msza św. o godz. 6,30, 7,30 i 9; po południu, o godz. 5 kazanie i błogosławieństwo. W sobotę, 4 bm, o godz. 6,30 nabożeństwo wstępne ku czci św. Teresy od Dzieciątka Jezus: różaniec i kazanie. W niedzielę, 5 bm uroczystość św. Teresy od Dzieci. Jezus; msze św. o godz. 7,30, 9 (szkolna), o 10 suma z kazaniem; po południu, o godz. 5 nieszpory z kazaniem, różaniec i błogosławieństwo Najśw. Sakramentu. Przez oktawę święta św. Teresy od Dzieciątka Jezus, aż do dnia 11 bm, włącznie, codziennie uroczysta msza św. przed ołtarzem św. Teresy, o godz. 9.

— **Akademja ku czci św. Augustyna.** W sobotę 1-go listopada (w uroczystość Wszystkich Świętych) o godz. 17 urzędzi Poznańskie Seminarjum Duchowne w Auli Uniwersytetu Poznańskiego akademję naukową ku czci św. Augustyna z powodu 1500-lecia jego śmierci.

OSOBISTE

— **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** Dyplom magistra filozofji w zakresie historii uzyskał p. Tadeusz Ziolkowski, rodem ze Lwowa.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Z Koła Miast Wielkopolski.** W sobotę 11 bm, o godz. 11 odbędzie się na sali Rady Miejskiej w Poznaniu zjazd Koła Miast Wielkopolski, a zaraz po tem plenarne zebranie Stowarzyszenia Burmistrzów na Województwo Poznańskie.

ZYCIE SOKOLE

— **Zebranie plenarne Sokolic gniazda XII (Śródmieście)** odbędzie się w piątek 3 bm, o godz. 20 na salce zebrań św. Marcin 65, I. ptr. Na porządku dziennym będzie wykład o Kościuszkę, dalej sprawa wieczornicy w dniu 9. 11. rb. i ważne sprawy administracyjne. O liczny udział druhen oraz Obywateli Śródmieścia prosi Zarząd.

— **Baczność Sokolice ze Śródmieścia.** Plenarne zebranie Gniazda XII. Śródmieście odbędzie się w piątek 3 bm, o godzinie 20 w salce Restauracji Zamkowej, przy św. Marcinie 40. Na porządku obrad m. in. omówienie wieczorku z tańcami. — Przybycie wszystkich druhen wskazane.

— **Żeńskie Tow. Gimn. Sokół XIII.** Wilda urzędzi jesienną zabawę taneczną w sobotę, dnia 4 bm, na sali Domu Rzemieślniczego, ul. Ratajczaka, wejście z Wałów Zyg. Starego. Początek o godz. 8 wiecz. Zabawa będzie urozmaicona różnymi niespodziankami i premjowaniem najskromniejszych sukienek.

— **„Sokół żeński” Gniazdo XVI. Jężyce.** Zebranie plenarne odbędzie się 7 bm, o godz. 20 w małej salce domu P. K. E. ul. Słowackiego 19. Na porządku obrad m. in. ciekawy referat p. prof. Dedjorowej. Przybycie wszystkich druhen konieczne.

WIECZORY, KONCERTY

— **XX. Salezjanie** — synowie bł. Jana Bosko, jedno z najwybitniejszych w Polsce zgromadzeń wychowujących młodzież — rozpoczynają i w Poznaniu z przyszłą wiosną budowę wielkiej bursy (zakładu) dla młodzieży. Na ten cel urządzają z właściwym sobie rozmachem wielką, bogatą w atrakcje węgę jesienną na boisku Sokola przy drodze Debińskiej. Niezawodnie całe społeczeństwo naszego miasta poprze szczerze ich zbożne usiłowania, przybawając tłumnie na wen-

Przy cierpieniach pęcherzyka żółciowego i wątroby, kamieniach żółciowych i żółtaczce, naturalna woda gorzka „Franciszka Józefa” znakomicie ułatwia trawienie. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 4238

tę, która rozpocznie się po południu o godz. 3. Protektorat nad imprezą łaskawie przyjąć raczył J. Em. ks. kardynał Prymas Hlond, który sam przez długie lata jako salezjanin na niwie wychowawczej pracując, tej inicjatywie XX. Salezjanów ze serca błogosławi.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Wieczorne kursy w Miejskiej Szkole Handlowej** rozpoczną się 6 b. m. Odbędą się następujące wykłady: a) wstępny kurs reklamy, b) pisma plakatowe, c) języka niemieckiego. Kursy pisania na maszynach i stenografji przeznaczane są w pierwszym rzędzie dla uczennic Doksztalającej Szkoły Kupieckiej. Bliższych informacji udzieli i przyjmie zgłoszenia sekretarjat Miejskiej Szkoły Handlowej przy ul. Śniadeckich 54/58.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Z Banku Polskiego w Poznaniu.** W czasie zimowym (od 1 października począwszy), biura Banku Polskiego Oddziału w Poznaniu będą czynne dla publiczności od 8,30 do 13,30.

— **Urządowy Rozkład Jazdy na okres zimowy 1930/31** ukazał się w handlu księgarskim. Jest to wydawnictwo Min. Komunikacji, nakładcą zaś jest Polskie Tow. Księgarni Kolejowych „Ruch”. Książka zawiera na 465 stronicach (nie licząc ogłoszeniowych): informacje, spisy linii komunikacyjnych, kursów wagonów bezpośredniej komunikacji i stacji, przepisy przewozowe i taryfy, rozkłady jazdy kolejowej, komunikacji lotniczej, żeglugi morskiej i na Wiśle, pocztowe kursy samochodowe, połączenia Warszawy i t. d. Uwzględniona jest również komunikacja zagraniczna. Jako dodatek rozkład zawiera mapy schematyczne komunikacji kolejowej Polski i Europy. Cena 5 zł.

— **„Kodeks kolejowy”**. Jako tom II, tego wydawnictwa ukazała się w handlu księgarskim kolejowa ustawa emerytalna i rozp. Min. Komunikacji o opiece lekarskiej z rozp. wyk. Min. Komunikacji z komentarzem, orzeczeniami Najwyższego Trybunału Administracyjnego i wzorami podań, w opracowaniu adwokata dr. Bronisława Felleria z Krakowa. Nakładem księgarni G. Gebethner i Wolff Tom I zawiera polską pragmatykę kolejową z komentarzem; wyczerpany po upływie kilku miesięcy, wyszedł obecnie w drugim wydaniu. W części II. autor omawia systematycznie przepisy ustawy emerytalnej kolejowej, podkreślając, że unifikacja prawa kolejowego nastąpiła obecnie na terenie całej Rzeczypospolitej. Poza tem zamieścił autor rozporządzenia o opiece lekarskiej z uwzględnieniem sprostowania ogłoszonego w Dz. U. Nr. 7 z 11 lutego 1930 r., rozp. wykonawcze Min. Komunikacji, ustawę o darach z łaski, orzeczenia Najwyższego Trybunału Administracyjnego i wzory podań.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Poziom kosztów utrzymania** w miesiącu wrześniu rb. podniósł się w porównaniu z miesiącem poprzednim o 1,05 procentu, jak to na dzisiejszem posiedzeniu stwierdziła Wojewódzka Komisja do badania zmian kosztów utrzymania osób pracujących w handlu i przemyśle.

— **Wprowadzenie obwodów kominiarskich.** Z dniem 1 października wprowadzono w Poznaniu obwody kominiarskie. W swoim czasie obwody kominiarskie zostały zniesione. W sprawie tej zabiegali o przywrócenie obwodów kominiarskich mistrzowie tego zawodu. (k)

— **Z targu.** Dnia 1 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,40—4,80; masła mleczarskiego 5,20—5,60 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendl jaj 2,20—2,50 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,60 do 2,80 zł; słoniny wędzonej 3,40—3,60 zł; wieprzowiny 3,00—3,80 zł; wołowiny 2,40 do 3,60 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: kura 4,00 do 5,00 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczką 4,50 do 6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 3,80 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg.; para kurcząt 3,00—4,50 zł; królik 3,00—4,00 zł; kuropatwy para 2,50 do 4,50 zł; za ryby: 1 kg. karpia 5,00 do 5,60 zł; okonia 2,40—3,00 zł; suma 4,00 do 5,00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. sandacza 5,00—6,00 zł; mietusa 4,00 zł; szczupaka 4,00—4,80 zł; lina 4,40 5,00 zł; 1 kg. węgorza 5,00—6,00 zł; za jarzyny: 1 główka kapusty białej i włoskiej 10 do 20 groszy; modrej 20—30 gr; 1 kg. ziemniak 8—10 gr. 50 kg 3,50—4 zł; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 gr; szpinaku 0,30—0,50 zł za kg; jarmużu 30—40 groszy; pietruszki 50—60 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; sałatka zielona główka 10—15 gr; pecek rzodkiewek 10 gr; 1 młd ogórków 25—60 gr, 1 kalafior 0,20—1,00 zł; 1 kg fasoli 0,50 do 1,00 zł; mendl raków 1,00—2,50 zł; pomidory 0,30—0,80 zł za 1 kg.; borówki

Piła — gród Staszica

Dzieje tego staropolskiego miasta, znajdującego się obecnie pod zaborem niemieckim, opis ocalałych w nim pamiątek polskich, przynosi pierwszy numer „Jutrzenki Polskiej”. Przy zwększonej obfitości na 32 stronach zawiera to bogato ilustrowane pismo szereg ciekawych artykułów, jak

Z pod Mostu Chwaliszewskiego do Szczecina

obrazujący życie szkuciarzy na Wai cie, oraz ciekawy artykuł ekonomiczny

Nafta — źródło bogactw i wojen

dalej odcinek interesującej powieści F. A. Ossendowskiego p. t. „Okręty zabłąkane” oraz wiele aktualności z kraju i ze świata.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy miesięczny abonament 1,50 zł kwartalnie 4.— zł (bez kosztów przesyłki) — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

Jeszcze o winogronach i o — buljonie

Głos znanego kupca - detalisty — Dziwne praktyki niemieckiej firmy Maggiego

Od właściciela znanego składu towarów kolonialnych przy ul. Półwiejskiej 1 p. Władysława Sikorskiego otrzymaliśmy poniższe uwagi:

„Wobec poruszonyj w piśmie Szanownych Panów sprawy sprzedaży winogron na tutejszym rynku po cenie zbyt wysokiej, pragnę jako jeden z zainteresowanych kupców detalistów zabrać głos.

Cena sprzedaży winogron i owoców południowych jest oparta na kalkulacji cen hurtownych; obecnie wynoszą one 2 zł za 1 kg. wagi brutto za netto. Klatka, w której nadchodzą winogrona waży około 750 gr., czyli cena 1 kg. wzrasta tem samym o 30 groszy; kosztu handlowe wynoszą mniej więcej 10 proc., więc cena zakupu czyni 2,53 zł za 1 kg. wagi netto. Przy sprzedaży musi kupić mieć na względzie, że towar ten podlega w bardzo krótkim czasie zepsuciu i wobec tego kalkuluje go najmniej z zyskiem netto 15 proc., czyli cena sprzedaży winna wynieść 2,90 zł za 1 kg. i po tej cenie moja firma ma winogrona.

Przyznaję, że wobec cen w Warszawie i w innych miastach jest i ta suma za wysoką, szukać jednak należy przyczyny nie wśród detalistów, lecz u hurtowników i tam winny być zbadane ceny zakupu.

Przy tej sposobności pragnę podać do wiadomości Szan. Redakcji pewną bardzo ciekawą sprawę.

Firma wytwarzająca kostki buljonowe „Maggiego” zwróciła się do mnie przez swoich reprezentantów z żądaniem, bym podniósł cenę sprzedaży tych kostek na 12 groszy za sztukę, motywując żądanie tem, że taką cenę ustanowiła centrala firmy w Berlinie. Od szeregu lat sprzedawałem te kostki po 10 gr za sztukę, wychodząc z założenia, iż jest to artykuł najpierwszej potrzeby konsumowany przeważnie przez najbiedniejszą publiczność, a otrzymując koszty w cenie 89,— za 1000 sztuk mogłem ze względu zwiększonej podaży ten artykuł jako nie podlegający zepsuciu i nie wymagający żadnego opakowania sprzedawać po tej cenie. Wobec mego oświadczenia, że nie spełnię żądania, oznajmili reprezentanci Maggiego, iż nietylko wprost od firmy, lecz wogóle od hurtowników więcej nie otrzymam tego towaru.

W rzeczywistości też wszyscy miejscowi hurtownicy otrzymali pisma z uwiadomieniem, że nie wolno im dostarczać firmie Wł. Sikorskiego kostek pod zagrożeniem kar pieniężnych i ewentualnego nie dostarczenia im towaru.

Tą sprawą powinien zainteresować się Związek Tow. Kupieckich i wyciągnąć odpowiednie wnioski. Nadmieniamy, że firma Maggiego jest czysto niemiecka, a nie posiada u nas żadnej wytwórni, a jedynie urządziła sobie w Poznaniu ekspedycję swych

1,40—1,80 zł za 1 kg.; 1 kg. jabłek 0,30—1,00 zł; gruszek 0,40 do 1,00 zł; śliwki 0,80—1,60 zł za 1 kg.; jeżyn 1,00—1,20 zł; winogrona 1,60—3,00 zł; grzyby: borowiki duże 1,20—1,60 zł za kg.; drobne 1,60—2,00 zł za kilogram; rydze duże 1,20 zł; drobne 1,60 zł; maślaki 0,80 do 1,00 zł; kurki 1,00—1,20 zł; zielonki 0,60 do 1,00 zł; inne grzyby 0,40—0,80 zł. — Targ ożywiony, dowozy duże, ceny bez zmian. (hu)

KRONIKA POLICYJNA

— **Samochody a porządek.** W miesiącu wrześniu zanotowano ogółem 515 wypadków wykroczeń samochodowych, mianowicie: za nieoświetlenie samochodu 171, za niezatrzymanie się na znak „stój” 26, za nadmierne dymienie 47, za zderzenie się z powózkami 6, za niezatrzymanie się na przystanku tramwajowym w chwili, gdy publiczność wsiadała i wysiadała 15, za nieprzepisową jazdę 72, za tamowanie ruchu kołowego 60, za szybką jazdę 21, za palenie tytoniu podczas jazdy 15, za używanie syreny zamiast trąbki ręcznej 6, za nieposiadanie firmy wzgl. tablicy rejestracyjnej 7, za najechanie ludzi 5, za przepełnienie autobusów pasażerami 5, za niewskazywanie kierunku jazdy 28, za nieposiadanie prawa jazdy wzgl. dowodów rejestr. 6, za nieczytelny numer rejestracyjny 4, za pozostawienie samochodu bez nadzoru 41. (z)

— **Kradzieże i włamania.** Z mieszkania p. Wilkowskiego Wały Kościuszk 30 skradziono odzież męską wartości 300 zł. — P. Czarneckiemu Józefowi, ul. Łukaszczyka nr. 23, skradziono z bramy Szpitala Miejskiego rower męski, nr. rejestr. 2253. — P. Biernackiej, ul. Matejki 45, skradziono bieliznę wartości 300 zł. — Do mieszkania Wajchortowej Wiktorji przy ul. Poplińskich 3 włamano się i skradziono jasyński damski płaszcz, 9 mtr. płótna surowego, 32 mtr. materiału na firanki, czarną tekę z książkami. — Z zamkniętej górk p. Konkola Marcina, ul. Dąbrowski 14, skradziono 18 książek. — P. Kniatowi Stanisławowi, ul. Ogrodowa 11, skradziono rower marki „Witter”, nr. rejestr. 6188. — P. Kubickiemu Franciszkowi, zamieszkał w koszarach 57 p. skradziono w Urzędzie Podatkowym rower wartości 200 zł. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— **Zasądzenie złodziei.** Franciszek Tetzlaw i jego nieodłączny towarzysz Paweł Kurlus, czując nieprzejednany wstręt do uczciwej pracy, zdobywali sobie środki utrzymania przemyślem złodziejskim. W Bolewicach powiatu nowotomskiego skradli w domu p. Chwaliszowej 103 zł i brzytwę. Policja wkrótce ich ujęła. Na rozprawie sądowej Tetzlaw mimo, że mu udowodniono winę, nie przyznał się do przestępstwa. Trybunał wymierzył każdemu z złoczyńców karę więzienia przez półtora roku. (z)

JARMARKI

— **Wielki.** W środę 8 bm. odbędzie się jarmark kramny oraz na konie. Spędzają j trzody chlewnej z powodu zarazy panującej w powiecie, jest niedozwolony.

SPORT

Piłka nożna

— **Łódzki Klub Sportowy** zjeżdża w niedzielę do Poznania na mecz o mistrzostwo ligi z „Wartą”. Dobra opinia jaką cieszy się „L. K. S.” u nas sprawi niewątpliwie, że na zawody przybędzie dużo publiczności tem bardziej, że od dwóch tygodni nie oglądaliśmy meczu ligowego. „L. K. S.” znajduje się w dobrej formie i reprezentuje zespół wyrównany, twardy oraz ambitny w walce, to też „Warta” znajdzie w nim godnego przeciwnika. Dla obu zespołów spotkanie posiada olbrzymie znaczenie. Łodzianie mogą poprawić swe położenie, „Warta” — umocnić szanse na zdobycie mistrzostwa. Mecz odbędzie się o godz. 15.

Spotkanie o mistrzostwo okręgu poznańskiego okręgu „Sokola” pomiędzy drużyną Kostrzyna i zespołem gniazda Poznań — Śródka odbędzie się w niedzielę o godz. 15 na boisku „Sokola”.

O mistrzostwo kl. B PZOPN odbędą się w niedzielę: o godz. 12 „Olimpia” i „Polonia” (Poznań) na stadionie miejskim, o godz. 15: „Blask” i „HCP” w Starolecie oraz „Polonia (Leszno)” i „Liga” (Debiec) w Lesznie. Powyższymi rozgrywkami rozpoczyna się druga kolejka spotkań finałowych w tej klasie oraz o wejście do klasy A. Największe szanse posiadają obecnie „Liga”, „Olimpia” oraz „Polonia” (Leszno).

Pływanie

Poznańskie Towarzystwo Pływackie w Poznaniu T. z. zaprasza członków i sympatyków na uroczyste zamknięcie sezonu, które odbędzie się w niedzielę o godz. 15 we własnej pływalni na Ratajach. Dojazd autobusami P. K. E. od przystanku Stary Rynek do firmy „Herold”. Przewóz z lewej strony Warty zapewniony.

Pieściarstwo

Niedzielny rywal „Warty” dobry „Athen” ze Zgorzelic przyjeżdża w swym doborowym składzie, który podajemy według kolejności wag: Schwartz, Trogisch, Würsig, Griegel, Schultze, Fiebig, Erlingshansen i Lohr. Wszystkie są to wypróbowani w licznych walkach pieściarze należący do czołowej klasy Niemiec, zatem spotkania zapowiadają się ciekawie. Po-

czątek o godz. 11½ w „Metropolisie”. Przedprzedaż biletów w firmie „Camera”.

Wioślarstwo

P. T. W. „Tryton” zawiadamia, że zamknięcie sezonu odbędzie się w niedzielę o godz. 15 na przystani T. W. „Polonia”. Uprasza się członków o liczny udział. Strój galowy.

RADJO

Programy radiofoniczne

Piątek, dnia 3 października 1930 r. Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna R. P.; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien. zboż. - towarowej i cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. 18.00 koncert popołudniowy (transmisja z Warszawy); godz. 19.15 „Silva rerum”; godz. 19.30 wrażeń z pobytu w Rzeszy Niemieckiej (wybory), wygłosi red. Roman Fengler; godz. 19.45 „Torem literatury i poezji” (wygl. kpt. Gustaw Baumfeld); godz. 20.00 kurs wyższy języka angielskiego (wygl. dr. Arendt, lektor U. P.); godz. 20.15 koncert symfoniczny (transmisja z filharmonji warszawskiej); godz. 22.30 sygnał czasu, — komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. 22.45 muzyka taneczna z cukierni „Polonia”.

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.35 koncert gramofonowy; godz. 17.35 odczyt z Krakowa; godzina 18.00 koncert popularny z udziałem Trii Polskiego Radja w Katowicach; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej. Po koncercie feljton p. t. „Premjera w teatrze” — wygl. p. Marjusz Maszyński (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.50 przegląd wydawnictw periodycznych — prof. H. Mościcki; godz. 16.30 muzyka gramofonowa; godz. 17.10 „Kącik krótkofalowy”; godz. 17.35 odczyt: „W gościnie u srebrnych lisów” — prof. St. Sumiński; godz. 18.00 koncert popołudniowy mandolinistów; godz. 19.35 płyty gramofonowe; godz. 19.45 giełda rolnicza; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonji Warsz.; po koncercie feljton. P. Marjusz Maszyński: „Premjera w teatrze”.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Poznański Klub Wioślarz.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek 2-go bm. o godzinie 19 w kawiarni „Warszawiance”, Aleje Marcinkowskiego.

— **Akord Tow. Śpiewacze Poznań-Jeżyce.** Lekcja śpiewu w piątek 3 bm. o godz. 20 w lokalu p. Tomikowskiego przy ul. Szmarzewskiego 18. Dalsze lekcje odbywają się w poniedziałki i czwartki o godz. 20.

— **Zebranie Koła XX. Profesorów** odbędzie się w piątek 3 bm. o godz. 20 w gimnazjum im. Bergera. Na porządku obrad: „Cuda P. J. w świetle nowożytnej krytyki”.

— **Stow. Młodz. Obywatelskiej parafji Archikatedralnej.** Zebranie plenarne odbędzie się w piątek 3 bm. o godz. 20 na sali Domu Katolickiego na Śródcie.

— **Oddział piłki nożnej „Unji”** zwołuje plenarne zebranie 3 bm. o godz. 20 w sali p. Modzelewicza przy ul. Grunwaldzkiej.

— **Zw. Tow. Pom. Fryzjerskich, filja Poznań.** Kurs czesania pań rozpoczyna się w piątek 3 bm. o godz. 20.30. Lekcje odbywać się będą w Domu Rzemieślniczym sala 104 przy ul. Fr. Ratajczaka, wejście z ul. Augusta Zygmunta. Koledzy którzy chcieliby również skorzystać z wspomnianego kursu, a nie są jeszcze zapisani, zechcą się zgłosić na lekcjach.

— **Klub Mandolinistów „Sempres vivo”.** Lekcje odbywają się regularnie w wtorki i piątki od godz. 20 pod fachowym kierownictwem p. Feiksa Kapala w lokalu Cukierni Słowiańskiej, ul. Marszałka Focha nr. 70.

— **Zw. Inwalidów Cywilnych.** Zebranie odbędzie się w sobotę, dnia 4 bm. o godz. 16 na sali p. Koniecznego przy ul. Masztalarskiej.

— **Zw. Inwalidów Cywilnych.** Zebranie odbędzie się w sobotę, dnia 4 października o godz. 16 w lokalu p. Koniecznego przy ul. Masztalarskiej.

— **Zw. Pracowników Elektrotechn. filja Elektromonterów Z. Z. P.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 4 b. m. o godz. 19 w lokalu p. Switalskiego (Kawiarnia Pawilon), przy ul. Podgórznej 13.

— **Tow. Głmn. „Sokol” Poznań II.** Jeżyce urządza w sobotę 4 października wieczorek familijny dla odchodzących do wojska od godz. 20 w lokalu p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16.

— **Związek Chłrse. Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych.** Zebranie miesięczne odbędzie się w dniu 4 bm. o godz. 19.30 w lokalu „Pod Wiechą”, ul. 27 Grudnia 19.

— **Koło Absolwentów I. Szkoły Wydz. im. Działyńskich.** Zebranie plenarne w sobotę, dnia 4-go października o godzinie 19.30 w szkole. Na porządku obrad ważne sprawy.

— **Tow. Zjedn. Malarzy, Lakierników i Pozłotników.** Walne zebranie odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 14 w lokalu posiedzeń p. Ograbowicza, Ślusarska 6 „Ul”.

— **Stow. byłych Wojskowych 58 p. p. Koło Poznań.** W niedzielę 5 bm. o godz. 11 odbędzie się w Świątlicy 58 p. p. w Poznaniu, przy ulicy Bukowskiej, miesięcz-

ne zebranie. Ze względu na ważne sprawy przybycie wszystkich członków konieczne.

— **Bractwo św. Stanisława parafji Archikatedralnej.** Zebranie odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 15 na sali Domu Katolickiego na Śródcie.

— **Cech Murarzy.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę dnia 5 bm o godzinie 11 w lokalu Ograbowicza, Ślusarska 6.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Jadwiga Wiznerewiczówna, Poznań 10 zł, Drogomira Maesłówna 10 zł, I. O. w pewnej intencji 2 zł, W. C. 10 zł, K. R. w intencji uzdrowienia Anieli R. 5 zł, E. P. 5 złotych. Dzieł, Gniezno, 5 zł, M. S. 5 zł, M. Rezmrowiczówna, Mielżyn, 8,85 zł, K. Kawiecki, Mielżyn 5 zł, Siewierowski, Kowanówko 5 zł, St. K. 5 zł, N. N. 10 zł, Jan Przybysz 10 zł, N. N. 5 zł, Jeżewska z prośbą o dalsze łaski 10 zł, Zofja Siemska, zamiast wieńca na trumnę śp. Marjana Dalskiego 30 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 3400,37 zł.

Z okazji dnia Sokola: Kolatkowska 2,50 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 154,50 zł.

Na ubogich m. Poznania: M. T. 30 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 456 złotych.

Na chleb św. Antoniego: W. Jeżewska z prośbą o dalsze łaski 10 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 80,12 zł.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś „Manru” Paderewskiego. Sobotnia premjera była wydarzeniem wielkiego znaczenia artystycznego a to dzięki nadzwyczajnej staranności wszystkich wykonawców. W naczelnym jak i dalszych partjach wystąpią najwybitniejsze siły zespołu a mianowicie pp. Bojar-Przemieniecka, Szafrańska, Tyłowska, Drabik, Karpacki, Zathay i Maj. Efektowne góralskie sceny taneczne z baletmistrem Ciesielskim na czele. Piękne dekoracje projektu art-malarza p. Nowickiego. Pomysłowa reżyserja p. Urbanowicza. Kierownictwo muzyczne pod wyrawną batutą dyr. Wojciechowskiego. Dzieło to zainteresuje niewątpliwie najszerze sfery inteligencji. — W piątek, 3 bm efektowna i melodyjna „Księżniczka czardasza”. W rolach głównych świetni artyści w osobach pp. Janiny Kulczyckiej, Kseni Grey, Karskiej, Bratkiewicz, Raczkowski, Sendekiego, Roya i Szpingiera. Pomysłowe tańce układu baletmistra p. Ciesielskiego. — Dyryguje p. Mieczysław Eichstaedt.

Kasa zamawiań do Teatru Wielkiego (opera) w „PAR”, ul. 27 Grudnia 17 (Hotel „Wiktorja”) od 10—17.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś odegrana będzie po raz drugi piękna, pełna szczerzego sentymentu komedia włoska p. tyt. „Pani Bianca” Sabatina Lopeza z pp. Zasempianką, Zarembińską, Komornickim, Czajkowskim i Przysiańskim w rolach głównych.

Aby umożliwić jak najszerzszym sferom publiczności możliwość bywania na widowiskach teatralnych, dyrekcja Teatru Polskiego daje w piątek, 3 bm. wyborną komedję stylową „Rewizor z Petersburga” po cenach popołudniowych. O ile frekwencja publiczności wykaże, że przedstawienia zniżkowe są potrzebne, odbywać się one będą co tydzień.

W niedzielę popołudniu „Rewizor z Petersburga”. Ceny zniżone.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś „Casanova” S. Aertisa z gościnnym występem znakomitego artysty Józefa Węgrzyna. — Barwna, pełna romantycznego uroku sztuka zdobyła sobie ogromne powodzenie dzięki nadzwyczaj starannej wystawie a przede wszystkim nieczwórnanej grze p. J. Węgrzyna, który w tej roli przeszedł samego siebie. Huczne brawa i owacje po każdym akcie oraz przepelniona do ostatniego miejsca widownia świadczą wymo-

wnie, że sztuka ta, pełna polotu, znalazła serdeczny oddźwięk wśród bywalców teatralnych. Będzie ona niewątpliwie istotnym przeżebem nowego sezonu. Obok znakomitego gościa występuje po dłuższej przerwie p. H. Cieszkowska, grając popi-sową rolę Henriety. Dalszą obsadę tworzą pp. Czarnecka, Koronkiewiczówna, Piaskowska, Suchankówna, Żeromska, Bystrzyński, Górowski, Gliński, Kaden, Mazanek, Plonka-Fischer, Rudnicki, Rolicz i inni. Dekoracje p. Al. Kobrynia.

Wieliczor Tańca, Humoru i Piosenki pod hasłem „Same Przeboje” w teatrze „Słońce”.

W nadchodzącą sobotę, dnia 4 października b. r., o godzinie 11 wiecz. w teatrze „Słońce” odbędzie się pierwszy w tym sezonie atrakcyjny Wieliczor Humoru, Tańca i Piosenki w wykonaniu znakomitych artystów Rewji Stołecznej, pod hasłem: „SAME PRZEBJOJE”.

W niezwykle urozmaiconym i umiejętnie dobranym programie udział przyjmą: TADEUSZ FALISZEWSKI najpopularniejszy piosenkarz polski, bezkonkurencyjny wykonawca najnowszych przeżebów, SERAFINA TALARICO, świetna piosenkarka, nieczwórnana odtwórczyni roman-sów i pieśni cygańskich, HALINA KIDAW-SKA, ulubiona diva operetkowa, STANISŁAW WOLIŃSKI, świetny komik i satyryk, który przepysznymi swimi monologami i satyrkami rozśmieszysz wszystkich do łez.

Atrakcja Wieliczoru będzie niewątpliwie występ gościnny wszechświatowej sławy pary baletowej XENIA DICH i GAUBIER, którzy przybywają obecnie do stolicy na kilkanaście występów. Znakomita ta para baletowa — to największa sensacja wszystkich music-hallów europejskich. Każdorazowy ich występ w zachwyt wprowadza publiczność największych miast europejskich.

Program obejmuje szereg najpiękniejszych piosenek, monologów, skeczów i tańców — jednym słowem „Same przeboje”. Ceny biletów b przystępne od 2,50 zł. Sprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrebrowskiego, ul. Gwarna 20. Tel. 56-38. zw 25 801

— **Teatr Wielki**

DZIŚ — „Manru” — opera Paderewskiego. Piątek, 3. 10. „Księżniczka czardasza”, operetka Kalmana.

Sobota, 4. 10. „Manru”, opera Paderewskiego.

Niedziela, 5. 10. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana.

Poniedziałek, 6. 10. „Casanova”, opera Rózyckiego.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Przedprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „PAR”, ulica 27 Grudnia 18 od godz. 10—17. W niedzielę i święta w Teatrze Wielkim od 11,30 do 13,45.

— **Teatr Polski**

DZIŚ — „Pani Bianca”. Piątek, 3. 10. „Rewizor z Petersburga”, ceny zniżone.

Sobota, 4. 10. „Pani Bianca”. Niedziela, 5. 10. godz. 12. Poranek na budowie pomnika śp. Franciszka Rylla.

Niedziela, 5. 10. godz. 15. „Rewizor z Petersburga”, ceny zniżone.

Niedziela, 5. 10. godz. 20. „Pani Bianca”. Poniedziałek, 6. 10. „Rewizor z Petersburga”.

Początek o godzinie 8 wieczorem

— **Teatr Nowy**

DZIŚ — „Casanova” — Gościnny występ J. Węgrzyna.

Piątek, 3. 10. „Casanova”, gościnny występ J. Węgrzyna.

Sobota, 4. 10. „Casanova”, gościnny występ J. Węgrzyna.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Przez szybkę

Znak czasu

W czasie wakacyj byłem na wsi. Żył tam pewien staruszek, otoczony powszechną czcią i szacunkiem. Jak się dowiedziałem był on za czasów rosyjskiego zaboru zesłany na Syberję.

— Może mi pan coś opowie o swych przeżyciach — zagadnąłem kiedyś staruszką. — Za co pana skazali?

Staruszek uchylał się skromnie od wyjaśnień.

Zacząłem wypytywać sąsiadów i dowiedziałem się, że poczwier rzeźwiście cierpiał na sybirskiej „zsyłce”, ale za morderstwo w celach rabunkowych.

Sybir w tym czasie — to symbol męczeństwa za narodową sprawę. Część aureoli spłynęła i na poczwiergo staruszką, zawodowego zbrodniarza.

A znowu w tych dniach dostałem oryginalny list. Autorem jest pewien pan, który przed kilku tygodniami uległ katastrofie samochodowej. Nadwyrężył sobie przy tem biedak nogę i, choć teraz jest już naby trochę lepiej,

lekarz zaleca mu tryb życia jak najspokojniejszy: najwyżej pół godziny przechadzki dziennie, poza tem — ru-szać się niewiele, leżeć lub siedzieć. Człowiekowi z natury ruchliwemu trudno jest poddać się takim przepisom i ze szkoda własnego zdrowia łamie je często.

Występuje ten pan z propozycją — „możeby tak w BB”) zechcieli przyjąć mnie na czas kuracji — mógłbym zastąpić którego z posłów”.

Przypuszczam, że korespondent mój traktuje wniosek swój humorystycznie, ale bądź co bądź jest on pewnego rodzaju „znakiem czasu”. Więzienną przestało być dla nas straszakiem.

To mało... Staje się pewnego rodzaju odznaczeniem.

— Kryminal nie dla psów — mówiło się niegdyś w złodziejskich sferach. — Kryminal nie dla zbrodniarzy — będziemy mówić niedługo.

Więzienną basztę otoczy aureola, jaka otaczała niegdyś Sybir i uralskie miny. Signum temporis.

X. Awery.

*] Gdzieś nad Bugiem.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE — STANISŁAW NOAKOWSKI — O PARU STRONNICZKACH — Z OŚMIUSET

„ZEMSTA” JAKO GROTESKA

Z Warszawy piszą nam:

Przed laty wszczął się był w Krakowie spory huczek, gdy Zelwerowicz zainscenizował „Pana Jowialskiego” jako groteskę, zhlizając poszczególne figury do uproszczonej Commedia dell'Arte — zwłaszcza Szambelana, którego sam grał i który stał się czemś w rodzaju cyrkowego wesołka.

Z „Zemstą”, którą wystawiło obecnie na sposób groteski „Ateneum”, przez Jaracza kierowane, eksperyment taki był jeszcze ciernistszy. Papkin jest niezawodnie udeklakonem po fredrowsku kapitanem Fracassa czy innym Matamore, lecz jak zgroteskować Cześnika, który jest jowialnym portretem szlachcica, lecz nie karykaturą? Co począć z chociażby z jego kulinacyjnym „Nie wódz mnie na pokuszenie, ojców moich wielki Boże!...”, co ze sceną z karabelami, gdzie nawet półtrupek Dyndalski się ożywia i marsowo wąsa podkreca? Rejent w interpretacji Jaracza był znów groteską tragiczną. Ponury, zięjący na świat jadem, rozciągał mróz dookoła siebie. Ze był w tej koncepcji zrobiony po aktorsku świetnie, to rzecz inna, Jaracz jest Jaraczem. Słusznie też podniósł p. Wacław Filochowski w swej wysoce wnikliwej ocenie, że np. Papkin w tej koncepcji „poszedł po linii defektów moralnych i umysłowych, był to już nie wesoły blagier i sprytny kretacz, lecz przydeptany robak i trochę przyglupek, pozątem kanalia, do drobnych tylko zdolna nieprawości”.

Z tem wszystkiem „Ateneum” pod kierunkiem Jaracza jest teatrem bardzo interesującym chociażby przez to samo poszukiwanie, jakiego pierwszy przykład dała „Zemsta”. Zespół inteligentny i zapalony do pracy. Cześnika grał p. Chmielewski, Papkina p. J. Łuszczewski, Klarę p. Drabikówna, Podstolinę p. Buczyńska, dekoracje ciekawie syntetyzowane przez Iwonę Galla. Dalszych poczyni „Ateneum” wyciekujemy z ciekawością. Gdy ludzie teatru myślą nad tem co robią i gdy do czegoś dążą, musi widz poczuć sympatię i przywiązanie. Tylko nad banałem dość ziewnąć, kiwnąć ręką i — prędko na kolację!

T. W.

TEATR

Littera docet littera nocet. W szkicu Grzymały Siedleckiego „Chlestakow i Guccio” czytelnicy nasi nie bez zdziwienia dowiedzieli się na końcu, że w gogolowskim „Rewizorze” „nie ma nic kanali”, podczas gdy w istocie jest tam sama kanalia i tylko kanalia, jak to każdemu wiadomo. Oczywiście zwrot ten miał brzmieć, że w „Rewizorze” „niema nie kanali, a tylko djablik drukarski zamienił „e” na „c” i wszystkiego narobił.

Nowe dzieła w Teatrze Narodowym. Z Warszawy donoszą nam: W szeregu premier Teatru Narodowego mają znaleźć się nowe dzieła pisarzy polskich, jak już o tem pokrótce donosiłem. Będą to: Rostkowski „Przeprowadzka”, która odniosła taki tryumf w Krakowie, Nowaczyńskiego „Jaśnie, Pani”, Stanisławy Przybyszewskiej, córki Stanisława „Sprawa Dantona”, oraz nowe prace Szaniawskiego i Perzyńskiego. (tw)

MUZYKA

Zmiana w statucie nagrody muzycznej. Z Warszawy donoszą nam: Został zmieniony paragraf pierwszy statutu nagrody muzycznej ministerstwa oświaty. Dotychczas nagroda ta była przyznawana za najwybitniejszy utwór kompozytora polskiego w formie symfonii, poematu symfonicznego lub opery, wykonany publicznie lub wydany drukiem w okresie dwu lat przed dniem 1 stycznia danego roku. Przeprowadzona obecnie zmiana przedłuża ten okres do lat pięciu. (mp)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Obrazki z życia górników śląskich kreśli nauczyciel polskiej szkoły Macierzy w Boguminie Adolf Fierla w świeżo wydanym zbiorze p. t. „Haldy”. Zbiorek ten maluje dokładnie dolę i niedolę ludności i ciężkie zmagania o prawa do życia. Przywiązanie do polskości dobitnie podkreśla ostatnia nowela „do szkoły”, w której opowiada autor jak ojciec — górnik zmuszony ciężkimi okolicznościami pod presją i groźbą utraty pracy z bólem serca godzi się posyłać syna siedmioletniego do szkoły czeskiej. Syn jednakże do końca opiera się temu i zdobywa na poświęcenie, niszczy bowiem w nocy swe piękne świadectwo ze szkoły polskiej rozumując „bez świadectwa nie wezmę”. Książeczkę należy powitać z radością, jako nowy objaw regionalizmu polskiego krzewiącego się nawet pod zaborcem obcym, tembardziej, że rzuca ona dużo światła na życie Ślązaków cieszyńskich, skąd autor pochodzi i gdzie od dziecka wzrastał. Książeczka ta narodziła się z umiłowania do swej ziemi i ludu, powstała bowiem jako odpowiedź na pracę autorki czeskiej Tilschovej „Haldy”, w której Ślązan-Polaków spotwarzono. (J. St.)

(W drugą rocznicę zgonu znakomitego artysty)

Dzisiaj przypada druga rocznica zgonu ś. p. prof. Stanisława Noakowskiego. O Noakowskim pisze się za mało, ale trudno się nawet temu dziwić, bo o nikim nie jest tak trudno pisać jak o nim właśnie. Ilekroć czytam artykuły o muzyce, nie mogę oprzeć się wrażeniu, że słowa nie są w stanie odzwierciedlić dość plastycznie tych stanów psychicznych jakie przeżywamy słuchając prawdziwie dobrej muzyki. Krytyka w takich razach ma na celu wytlomaczyć słuchaczowi dlaczego ta muzyka jest dobra, dlaczego jest bardzo dobra. Ze sztuka jest troszeczkę tak jak z wiarą w Boga. Gdy ktoś, komu wierze, powie, że to na co patrzę jest naprawdę dziełem sztuki, gdy powie poprostu, że to jest bardzo ładne, to staram się wczuć w piękno, którego nie rozumiem i ta wiara niezłomna więcej pogłębia mą zdolność odczuwania niż wszelkie rozważania nad „sztuką jako taką” (!)

Stanisław Noakowski był właśnie takim człowiekiem któremu wierzyłem. Wierzyłem mu, gdy słuchałem jego wykładów, które polegały na tem, że kredą na tablicy kreślił uczucia, jakie w sercu jego budziły pomniki architektury; wierzyłem mu kiedy na papierze wyczarowywał piękno polskiej architektury. Rysunki jego były nie prawdziwe. Rysował nietylko z pamięci ale i z fantazji. Nieraz patrząc na te akwarele człowiek wykrzyknął: to Wawel! A po chwili erudycja przypomina: Nie na Wawelu niema takiego fragmentu, a pomimo to Wawel na rysunkach Noakowskiego był bardziej Wawelem niż na najwspanialszej fotografii. Bo w rysunkach tych była dusza Wawelu. Dlatego wierzyłem Noakowskiemu, bo wierzyć musiałem człowiekowi, który miał dar wyłuskiwania piękna i duszy z najbardziej nieraz na pozór niewdzięcznych tematów.

Kolekcja jego fenomenalnych akwarel osiągnęła zawrotną cyfrę wielu tysięcy. Nieposiadając żadnej wartości ikonograficznej czy inwentaryzacyjnej jest równocześnie najwspanialszą propagandą piękna architektury! Powiedział ktoś, niewiem z którego palca wyssałszy tę plotkę, że Noakowski nie był architektem — że był malarzem. Dlaczego? Dlatego, że nie budował? Czy naprawdę architekturę trzeba budować? Znamy nazwiska wybitnych polskich architektów, których imiona są związane z dziesiątkami, setkami kościołów! Gdzie są te kościoły, gdzie jest ta architektura! Jeżeli nawet były kiedyś jej zaczątki, to w miarę współpracy z komitetami fundatorskimi rozplywały się jak dym... nie zostawała nawet szczypta popiołu. Czyż w takich warunkach architektoniczna pasja twórcza Noakowskiego, wyrzucająca z siebie czasami po dwadzieścia koncepcji dziennie, mogła uczynić coś lepszego nad ucieczkę od „czynników miarodajnych” w krainę czystej abstrakcji, jak ta piosenka gminna z powieści Wajdeloty?

Niezbudowana architektura polska Stanisława Noakowskiego jest bardziej polską i bardziej architekturą niż tysiące rozsianych po ziemi polskiej budowli. Jest polską, bo z gorącą bijącego polskiego serca płynęła. Mówi nam o pięknie polskich ginących motywów, które nieublagany postęp zmiażdżył rokrocznie z oblicza naszej ziemi, i jest architekturą, bo architekturą jest każdy piękny kształt w przestrzeni zorganizowany do własnego odrębnego życia, a czyż jest coś żywotniejszego nad akwarele Noakowskiego?...

Upłynęły zaledwie dwa lata od śmierci Noakowskiego. A my zbyt szybko/przeszliśmy nad tem do szaryzny dnia powszedniego. Stosy rysunków, które mogłyby roznieść po świecie chwałę imienia swego twórcy, i piękno polskiej ziemi spoczywają cicho pokryte pyłem zapomnienia. Cemu?...

Dr. Lech Niemojewski
Warszawa.

Książki nadesłane

Jan Kasprowicz „Dzieła”, tom XXI. Piśma prozą III. Kraków 1930.
Jerzy Bandrowski: „Siła serca”. Wydawnictwo Polskie R. Węgrów, Poznań.
M. Coolidge Rask: „Północ pod Londynem”. Powieść. Warszawa. Biblioteka Grodzka.

Zawrotnem tempem — Jakim językiem piszą językoznawcy — Jak mówią łowicy książek? — Wpływy z innych dziedzin — Ich własna swoistość — Subtelności w określaniu barw — Jeszcze ruski i małoruski — Język, rodzaje i umysłowość — „Pan piec” i „Pani ściana” — Aż do mitologii

Językoznawstwo w odrodzonej Polsce odrabia w zawrotnem tempie obojętnościami nieprzychylnymi powodowane zaniedbanie doby przedwojennej. Nowi uczeni i nowe dzieła wyrastają jak grzyby po deszczu. Przybywa także fachowych periodyków, a stare odradzają się, poważnieją, rozrastają się, że tak powiem, pęcznieją, tak np. ostatni niedawno wydrukowany tom Prac Filologicznych*) liczy stron osiemset. O nim słów parę. Oczywiście niema mowy o tem i niema potrzeby, by zdawać sprawę ze wszystkich zawartych w nim rozpraw, napomknę tylko o paru co przystępniejszych i dla wykształconego czytelnika ciekawszych. Zaczę od rzeczy swojskich, polskich.

Ostatni ze starszego pokolenia językoznawców polskich prof. A. A. Kryński dał artykuł „O języku współczesnych dzieł językoznawczych polskich”. Stwierdza on tu, że w wielu pracach dzisiejszych tak w gramatykach, jak w rozprawach naukowych język polski nie odpowiada wymaganiom należytej poprawności i pod niejednym względem pozostawia wiele do życzenia, daje tego przykłady, ułożone w pewne kategorie, proste błędy i zamyka rzecz zdaniem, że „język staranny, język poprawny to jedno z jasniejących znamion cywilizacji narodu.” Profesorowi Kryńskiemu trzeba przyznać zasadniczo rację, szkoda jednak, że osłabia on efekt swoich wywodów przez zbyt ciasne ujmowanie poprawności. Prof. Szober daje kilka etymologii, więc pokrzywnika „bękarta” odrywa od „pokrzywy”, a wiąże z „krzywym”, jako przeciwstawienie „prawego”; ruczaj „rivirus”, nazwany od tego, że jest „rwący”; „głowę” wiąże z „żółwiem”; głowa toby była „skorupa”, a żółw „zwierzę ze skorupą”, por. łacińskie testa „głowa”, testuda „żółw”, rosyjskie czerep „głowa”, czerepacha „żółw”.

P. Halina Świdarska, uczennica prof. Szobera, dała obszerną monografię gwary łowickich Książaków, co to ich Reymont spopularyzował w całej Polsce przez swoją znaną powieść p. t. „Chłopi”. Jest to gwara małopolska, ale wskutek swojego położenia na obwodzie terytorjum małopolskiego, wciśnięta między Wielkopolskę a Mazowsze, wykazuje w słownictwie szczupłe wprawdzie ale przecie ślady wielkopolskie i mazowieckie; tak np. spotykamy tu znane w poznańskim: każdy jeden, mudzić (tracić czas), miałki (płytki), gapa (wrona), modrok (blawatek), kruszka (gruszka), stoic etc., pewną ilość twórców z sufiksem pospolitym w Księstwie — yszek: dzbanyski, dzwonyski, gornysek, kwiotyssek, etc.; mazowieckie: piejok (kogut), klepsiko (to co w poznańskim bojowica), jasny (niebieki) etc.

Zresztą słownictwo łowickie jest mocno swoiste, obfitujące w wyrazy indziej nie spotykane np. obechta (naczynia, narzędzia), morlic się (marszczyć się, faldować) bresic (psuć, przeszkadzać), burzowiny (mydliny), byceje (płowicje na słońcu), chybitny (zreżny, szybki), masiecka (lalka), przymota (pomysł), otok (materja w ranie) lus (wolne, puste miejsce) etc. Uderza wielka obfitość przymiotników, oznaczających kolory, co zrozumiale u ludu tak „bajecznie kolorowego”, przyczem poszczególne odcienie kolorów są inaczej nazywane niż w języku literackim; przytoczę parę przykładów: bład (różowy), bładziutki (jasnoróżowy), rużowy (wiśniowy), ostruskowy (ciemnofioletowy), wiśniowy (odpowiedni jaśniejszy), jasny (ciemnoniebieski), jaśniutki (l. widno jasny, jasnoniebieski), prosty (ciemnoczerwony), dubeltowy (pomarańczowy) — tak go nazywają, bo materje w tym kolorze „dubelt” droższe od materji w kolorze „prostym”, żulte (włosy) — to włosy jasnobłond, uchodzące za najpiękniejsze, jak znów oczy najpiękniejsze są „jasne” t. j. (ciemnoniebieskie) etc.

*) „Prace Filologiczne”, wydawane przez J. Baudouina de Courtenay, A. A. Kryńskiego, Z. Lempickiego, W. Porzezińskiego, S. Słoińskiego i Szobera. Z zasillu Ministerstwa Wyznań Rel. i Oświecenia Publicznego oraz Kasy im. Mianowskiego-Głównego Popierania Nauki. Tom XIV, Warszawa 1929.

W dziale języków słowiańskich językoznawca lwowski prof. Jerzy Kuryłowicz w artykule p. t. „La genèse d'aspects verbaux slaves” stara się dociec jak powstało w słowiańskich językach przeciwieństwo czasowników dokonanych i niedokonanych w rodzaju polskiego napisać — pisać etc. W dziale językoznawstwa indoeuropejskiego sanskrycistka krakowska prof. dr. Willman-Grabowska daje etymologję polskiego kanak „naszyjnik” (stąd dalej kanacek, „pieszczoszek, maminsynek”); wywodzi go ona ze sanskryckiego „kanaka”, „złoto” przez pośrednictwo średniowiecznej łaciny. W dziale językoznawstwa ogólnego i metodologii zwróć uwagę na prof. Ułaszyna artykuł treści terminologicznej pt. Język małoruski, ukraiński czy ruski, rusiński? Zbadałszy usus obecny w pracach i wydawnictwach językoznawczych, stwierdza autor, że „właściwie jako naukowy termin językoznawczy termin: „język ruski” nie istnieje, jak nie istnieje — tu już absolutnie — termin: „język rusiński”. Pozostają zatem dwa tylko terminy językoznawcze: język małoruski wzgl. język ukraiński, oczywiście oprócz terminu „języki ruskie”, o treści „zbiorowej” wzgl. „ogólnej”.

Zamknę te urywki zwróceniem uwagi czytelnika na artykuł niedawno zmarłego Jana Baudouina de Courtenay p. t. „Einfluss der Sprache auf Weltanschauung und Stimmung”. Język niemiecki artykułu tłumaczy się tą okolicznością, że są to spisane trzy wykłady, które autor wygłosił w Kopenhadze w r. 1923. W rozdziale pierwszym mówi autor o wpływie językowego myślenia na psychikę ludzką wogóle; rozdziały drugi i trzeci zajmują się problemem istnienia w języku rodzajów, oraz wpływem, jaki może wywierać to niektórym językom właściwe rozróżnianie rodzajów na u-sposobienie i na intelektualną stronę naszej psychiki — to jest temat rozprawy głównej, podjęty zresztą przez autora nie poraz pierwszy, tu tylko rozszerzony i pogłębiony.

Chodzi o fakty takie, że w języku np. polskim, taki np. piec jest on — niby pan, ściana znów ona — niby pani, a okno ono — niby dziecko. Chodzi o to, że takie oznaczanie rodzaju przy wszystkich wyobrażeniach substancjalnych nie może nie wywierać wybitnego wpływu na psychikę indywiduów, które danym językiem się posługują, że musi „seksualizować” mózgi ludzi, mówiących temi językami. W myśleniu językowym rodzaje powstały stąd, że w świecie realnym istnieją różne płci. Naodwrot zaś myślenie językowe narzuciło cechy rodzajowe wszystkim wyobrażeniom substancjalnym całego świata. Znajduje to najjaskrawsze odbicie w mitologii. Cały szereg mitów powstał na tle rozróżniania rodzaju w języku. Więc np. różne mity polarne, gdzie mężem jest słońce, a żoną księżyc jak u Greków Helios i Selene, albo odwrotnie mężem księżyc, a żoną słońce, jak u Litwinów Menno i Saule, zależnie od rodzaju. Na tem też każdy wyraz może się substancjalizować, stać się r z e c z ą, na czem zyskuje wprawdzie poezja, ale traci dobre porozumienie między ludźmi staczającemi nieraz zażarte walki o słowa — fetyse, czego nie będę dowodził przykładami, gdy i tak już sprawozdanie z artykułu zanadto się rozrosło.

Zamykają tom pożyteczne wykazy: nazwisk, wyrazów omawianych, książek nadesłanych do redakcji, wreszcie polskich wydawnictw książkowych ostatniej doby.

Poznań. Dr. Edward Klich.

Pisma nadesłane

„Przegląd Oświatowy”. Nr. 8-9. Treść: X. Biskup-Sufagan B Dembe. — T. Prusinkiewicz: „Organista jako „światowiec”. — Stanowisko Komitetów T. C. L. wobec walki z alkoholizmem. — „Szkolnictwo polskie w Niemczech”. — „O Teatr Ludowy na wychodźstwie”. — Centrala polskich szkół ludowych w Ameryce. — Złoty jubileusz T. C. L. w pieśni. — Lista zasłużonych. — Notatki. — Recenzje książek. — Z ruchu oświatowego T. C. L. — Bibliografia oświatowa. — Materjał do wykładów i wieczornic. — Komunikaty Zarządu Głównego T. C. L. — Materjały.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Rzut oka na sytuację w Poznaniu

Sprawozdanie izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu za m. wrzesień zaczyna się od słów następujących:

„Okres sprawozdawczy charakteryzuje się poważnym pogorszeniem sytuacji w rolnictwie. Bardzo znaczny spadek cen ziemiopłodów, zniżkowa tendencja na rynku trzody chlewnej, wzrastające trudności w zbycie masła wpływają bardzo ujemnie na kształtowanie się sytuacji w okręgu Izby, którego struktura gospodarcza nosi charakter przeważnie rolniczy”.

Nuta minorowa, bijąca ze słów powyższych, przewija się jako motyw przewodni przez całe sprawozdanie kilkustronicowe izby poznańskiej, stanowiąc groźne ostrzeżenie przed skutkami coraz bardziej pogarszającej się koniunktury. Zestawiając dane, wyrażające spadek cen głównych artykułów rolniczych w procentach, t. j. w stosunku procentowym cen z pod końca miesiąca do cen z początku września, widzimy, że:

Zyto spadło we wrześniu o 15,5 proc., pszenica o 18,1 proc., jęczmień przemiałowy o 14,7 proc., groch o 21,8 proc., cielęta o 14 proc., owce o 10 proc., świnie o ok. 7 proc., zaś świnie bekonowe nawet o 18 proc. I jeśli np. cena pszenicy owsianej wyjątkowo się podniosła, to dla tej prostej przyczyny, że jakoś jęczmienia tegorocznego wyjątkowo się pogorszyła. Podobnie ma się rzecz z cukrem, którego wyrażanie wprawdzie o wiele więcej zagranicę, niż zazwyczaj, ale osiągnięto rezultat finansowy znacznie gorszy, niż w ub. roku, bo także cena światowa cukru spadła.

Nie lepiej mają się rzeczy w przemyśle, którego poszczególne branże tak oto się skarżą:

Browarnictwo ucierpiało wskutek złej pogody, obroty w przemyśle wódczono-likierowym zmniejszyły się w stosunku do roku ubiegłego o około 50 proc., zaś w przemyśle perfumeryjno-kosmetycznym o około 30 proc., a w przemyśle konfekcyjnym o przeszło 50 proc. Również skarżą się na znaczny spadek obrotów przemysły: młynarski, maszynowy, rowerowy, papierniczy i ceramiczny. I zgoda wyjątkowe są branże, notujące lekką poprawę: należą do nich przemysły cukierniczo-czekoladniczy, wyrobów metalowych i drzewny.

O położeniu handlu wogóle nie warto mówić, bołaczki jego bowiem są powszechnie znane. Na rynku pieniężnym notuje się pewne zahamowanie kapitalizacji (osłabienie przyrostu wkładów terminowych), przy równoczesnym wzroście wkładów „à vista”, co dowodzi zmniejszenia się obrotów, podobnych zresztą jak i zmniejszenie się liczby protestów wekslowych dowodzi ograniczania udzielanych przez banki kredytów.

Znajdujemy się w okręgu poznańskim przy 55-tym nadzorze sądowym i 45-tej upadłości. Zapewne nie będą to — niestety — ostateczne cyfry tegoroczne, jeśli pójdzie tak dalej...

Z ZAGRANICY

(z) Sytuacja gospodarcza w Stanach Zjedn. Prezes specjalnej komisji, wyłonionej przez prezydenta Hoovera do badania sytuacji gospodarczej Stanów Zjedn., J. Barnes, oświadczył, że istniejąca depresja w wielu gałęziach przemysłu wynika ze zmniejszenia się operacji giełdowych. Jednocześnie dało się zauważyć wzmocnienie się depozytów w bankach i kasach oszczędności. Obecnie istnieją już pewne oznaki poprawy. Mianowicie polepszyła się sytuacja w przemyśle stalowym oraz wzrosły zamówienia sezonowe w niektórych innych gałęziach przemysłu.

(z) Miljonowe ubezpieczenia. W czasopiśmie „The Spectator” ogłoszono statystykę największych ubezpieczeń na życie w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Ze statystyki tej wynika, że wielkie towarzystwa ubezpieczeniowe wydały 357 polis na sumę miliona dolarów lub wyższe. Największa polisa opiewa na 7 milionów. Wielcy przedsiębiorcy filmowi Fox, La sky i Zukor są zaasekurowani na 5 milionów dolarów każdy.

(z) Porozumienie niemieckiego i czesko-słowackiego przemysłu porcelanowego. Przedstawiciele niemieckich i czesko-słowackich fabryk porcelany, którzy prowadzili rokowania w sprawie współpracy na zagranicznych rynkach wywozowych, doszli w tej sprawie ostatecznie do zasadniczego porozumienia. Pozostały do załatwienia tylko pewne szczegóły porozumienia.

Dewey o rolniczym kredycie średnioterminowym

Na ostatniej międzynarodowej konferencji rolniczej w Warszawie jednym z najciekawszych referatów, jakie zostały wygłoszone, był bezwzględnie referat doradcy finansowego rządu polskiego p. Ch. S. Dewey'a o potrzebie zastosowania w rolnictwie kredytu średnioterminowego. Ponieważ z niewiadomych względów poza ostateczną rezolucją w tym przedmiocie w komunikatach oficjalnych z konferencji sprawa ta nie znalazła dostatecznie silnego oddźwięku, na jakoby z uwagi na osobę prelegenta i doniosłość poruszonego tematu zasługiwała, pozwalamy sobie podać teraz do wiadomości naszych czytelników treść wywodów p. Dewey'a w ich najistotniejszych dla poruszonego zagadnienia szczegółach:

Światowa produkcja rolnicza wykazuje — twierdzi p. Dewey — poza wypadkami wyjątkowych klęsk elementarnych, stałą tendencję do zwiększenia metod eksploatacji roli, powiększenia się terenów uprawy i przedewszystkiem wzrastającej zdolności produkcyjnej Rosji. Przy takim układzie stosunków konkurencja w handlu artykułami rolniczymi nie przestanie zbijać cen tychże artykułów. Stąd też w niektórych krajach przystąpiono do czynienia prób podniesienia cen na artykuły rolne właśnie przez ograniczenie powierzchni zasiewów względnie przez zmniejszenie dopływu gotowych już produktów na rynek zbytu. Jak dotychczas, żadna z owych prób sztucznego podnoszenia cen nie dała wyników zadawalających, a natomiast same próby okazały się bardzo kosztowne dla kraju, który puścił się na takie eksperymenty. Sztuczne windowanie cen na artykuły rolne ma przedewszystkiem zwykły za skutek podniesienie się produkcji tych artykułów w kraju sąsiednim, który dyskontuje bezzwłocznie na swoją rzecz korzyści wypływające z akcji zwiększenia kraju eksportującego. Należy więc szukać rozwiązania trudnego zagadnienia kryzysu agrarnego w Europie na całkiem innej płaszczyźnie.

Kwestję masowej produkcji przemysłowej i amerykańską metodyką tej produkcji zajmowano się już w Europie wiele. Jak wiadomo, podstawa powdolenia produkcji masowej tkwi w możliwości wytwarzania artykułów pierwszej jakości po cenie niskiej przy równoczesnym dostarczaniu producentowi poważnych zysków. Jeżeli porównamy ze sobą masową produkcję przemysłową z taką produkcją rolniczą, zauważymy pewne wspólne pierwiastki, które decydują o powodzeniu produkcji. Są to przede wszystkim: wydajność produkcji i jej podstawy finansowo-kredytowe. Owym to właśnie pierwiastkom należy się baczniejsza niż dotąd uwaga ze strony rolników.

Plody rolne stanowią bezsprzecznie jedno z najpewniejszych zabezpieczeń pożyczkowych, niemniej jednak w większości krajów środkowo i wschodnioeuropejskich kredyt rolniczy jest dzisiaj tak źle zorganizowany, że rolnictwo ponosi najwyższe ciężary kredytowe.

Wszystkie kraje Europy środkowej posiadają już instytucje kredytowe, które udzielają pożyczek krótkoterminowych (do 6 miesięcy) zarówno dla użytku przemysłu jak i rolnictwa. Poza tym znana jest również forma kredytu długoterminowego udzielonego rolnictwu za zabezpieczeniem hipotecznym na przeciąg lat trzydziestu. Niema jednakże, jak dotąd, instytucji kredytowych, któreby udzielały rolnictwu pożyczek na okresy średnie, trzech do pięciu lat na odpowiednio dostosowanych warunkach. Ten właśnie rodzaj kredytu świetnie rozwijał się w Stanach Zjednoczonych, a to dzięki systemowi banków związkowych dla kredytu średnioterminowego. Banki te mają możliwość eskontowania i przyjmowania obligacji banków, towarzystw względnie kooperatyw, których kapitały zaangażowane zostały w produkcji rolniczej. Powołanie do życia podobnej instytucji kredytowej w Europie środkowej miałyby dla jej krajów rolniczych pierwszorzędne znaczenie i byłoby z korzyścią nawet

wówczas, gdyby się ceny artykułów rolnych miały wreszcie ustalić na jakimś godziwym poziomie. Szkopulem najważniejszym, który trzeba ominąć przy rozwiązywaniu danego problemu, to znalezienie potrzebnych dla takiej instytucji kapitałów zakładowych. W krajach Europy środkowej i wschodniej kapitałów tych niema. Chcąc ściągnąć na potrzeby rolnictwa tych krajów kapitały zagraniczne, należy dążyć przedewszystkiem do ujednolinitości typu listów zastawnych emitowanych przez instytucje kredytu rolniczego tych krajów. W tym celu trzeba by jednak ze wszystkich zainteresowanych krajów ustalić wspólne jednolite podstawy organizacyjne rolniczych instytucji kredytowych, których papiery emisyjne uległyby w następstwie pewnemu standaryzowaniu, a przez to nabrałyby dla kapitału zagranicznego ściśle określonej wartości.

Zdaniem Mr. Dewey'a, przy przygotowaniu gruntu do takiej kooperacji organizacyjnej w sprawach kredytu rolniczego wzięte winny być pod uwagę następujące zagadnienia:

1. stworzenie jednolitego ustawodawstwa normującego zasady przyjmowania pod zastaw pożyczki artykułów rolnych czy hodowlanych, jak zwłaszcza ujednolinitości przepisów zezwalających na wystawienie na sprzedaż zastawionych towarów w wypadku nieuiszczenia się ze zobowiązań pożyczkowych;
2. stworzenie jednolitych ustawowych zasad co do maksymalnego terminu pożyczek galezi produkcji rolniczej;
3. ujednolinitości przepisów asekuuracyjnych w zakresie produktów podlegających prawu zastawu;
4. ujednolinitości przepisów zabezpieczających zastaw przed niewłaściwym użytkowaniem go przez wierzyciela, w którego ręku on się znajduje;
5. unormowanie podstaw handlowej wymiennosci obligacji kredytowych wystawianych przy tego rodzaju pożyczkach;
6. stworzenie jednolitego typu statutu dla banków kredytu średnioterminowego; statuty owe winny zaś przewidywać:
 - a) że banki, o których mowa, muszą być kontrolowane przez rząd;
 - b) że będą one mieć prawo nabywania względnie eskontowania kredytowych papierów rolniczych z terminem od 6 miesięcy do trzech lat zabezpieczonych przez zastaw określonych artykułów rolniczych, przyczem udzielona pożyczka nie powinna przekraczać 50 proc. wartości szacunkowej zastawu;
 - c) że banki te będą miały prawo emitowania własnych obligacji na sumę nie przekraczającą ich płynnego kapitału;
 - d) obligacje owe będą mieć gwarancję rządową, przewidzianą już w ośnośnej bankowej ustawie kreującej. W danym wypadku zbędna już będzie gwarancja wzajemna analogicznych banków zagranicznych;
 - e) obligacje winny ponadto mieć zabezpieczenie w gotówce lub w papierach kredytowych nabytych czy też zeskontowanych opiewających na terminy nie przekraczające lat czterech.

Mr. Dewey uważa za rzecz zupełnie naturalną i zrozumiałą, że rządy krajów, które miałyby u siebie przeprowadzić tak skomplikowaną robotę organizacyjną w dziedzinie bankowości, radeby mieć wprzód pewność, że robota owa będzie owocną w tem znaczeniu, że obliży owych zreformowanych banków znajdą rzeczywicie wstęp na zachodnioeuropejskie czy zamorskie rynki pieniężne, czyli innymi słowy, że ta cała ich praca opłaci się. Na to można tylko odpowiedzieć, że niemniej trudno jest kapitałom zagranicznym wypowiedzieć się zawsze wiążąco do przyszłego akceptu obligacji kredytowych instytucji nieorganizowanych jeszcze należycie. Osobistym przekonaniem jednak Mr. Dewey'a jest, że gdyby powstał jakiś międzynarodowy komitet, któryby się zajął przestudjowaniem całości zagadnienia i wstępniemi pracami organizacyjnymi, nawiązanie kontaktu z chętnym do współpracy kapitałem zagranicznym nie byłoby rzeczą trudną.

W końcu Mr. Dewey na poparcie powyższego twierdzenia, powołuje się na swe rozmowy w tej materii z czołowymi osobistościami z Banku Reparyacyjnego w Bazylei, z których wynika, że nie jest wykluczonem, iż nawet sam ów bank, jakkolwiek podstawowe jego cele i przeznaczenia są inne, byłby skłonny zainteresować się poważnie tak doniosłym problemem go-

spodarczym, jakim jest przyjęcie z pomocą środkowo i zachodnioeuropejskiemu rolnictwu przez zapewnienie mu taniego średnioterminowego kredytu. Do tego jednak trzeba bezzwzględnie wykonać wprzód wstępne prace przygotowawcze. St. G.

KRONIKA GOSPODARCZA

v (k) Fiasco sowieckich zamówień na Śląsku. Toczące się od pewnego czasu pertraktacje z przemysłem górnośląskim w sprawie nowego zamówienia na 4500 tonn cynku dla Z. S. R. R. zostały przerwane. Zamówienie to nie dojdzie do skutku ze względu na trudności w ustaleniu warunków płatności i dostawy.

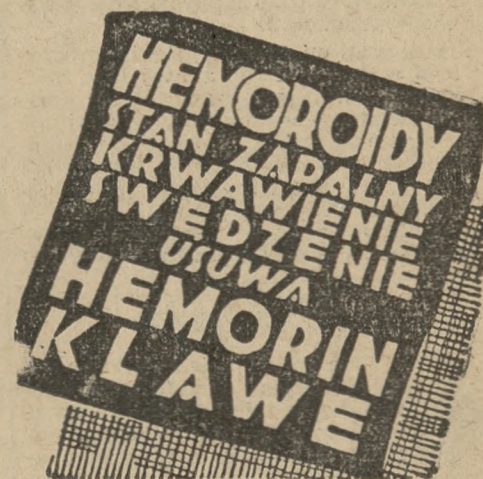
(k) O stały traktat handlowy z Bułgarią. Stosunki wymienne Polski z Bułgarią oparte są dotychczas na t. zw. „porozumieniu prowizorycznym w sprawach handlowych i nawigacyjnych” z dn. 29 kwietnia 1925 r. Jest to umowa beztaryfowa, oparta na wzajemnym największym uprzywilejowaniu. Ze względu na doniosłość rynku bułgarskiego dla naszego eksportu, pożądanem byłoby — zdaniem sfer gospodarczych — zawarcie nowego i ostatecznego traktatu handlowego taryfowego między Polską a Bułgarią. Taki nowy traktat uzupełniłby system zrewidowanych traktatów naszych z państwami bałkańskimi.

4 proc. pożyczka inwestycyjna

Wynik losowania z dnia 1 października 1930 roku:

(Pierwsze cyfry oznaczają nr. serii wygranej, drugie — sumę wygranych, trzecie — nr. obligacji).

9111 — 50.000 — 28; 6802 — 50.000 — 21; 7102 — 50.000 — 17; 7646 — 25.000 — 47; 1474 — 25.000 — 25; 8856 — 10.000 — 5; 9681 — 10.000 — 4; 3400 — 10.000 — 33; 844 — 10.000 — 25; 6650 — 10.000 — 42; 5118 — 10.000 — 30; 2833 — 10.000 — 34; 2168 — 1.000 — 49; 9392 — 1.000 — 9; 5873 — 1.000 — 30; 2002 — 1.000 — 22; 4812 — 1.000 — 21; 2499 — 1.000 — 50; 5483 — 1.000 — 50; 572 — 1.000 — 15; 9639 — 1.000 — 33; 5411 — 1.000 — 28; 2060 — 1.000 — 28; 5864 — 1.000 — 41; 9319 — 1.000 — 36; 5869 — 1.000 — 3; 994 — 1.000 — 39; 4272 — 1.000 — 11; 2902 — 1.000 — 14; 743 — 1.000 — 7; 3954 — 1.000 — 4; 4034 — 1.000 — 29; 6216 — 1.000 — 39; 4726 — 1.000 — 27; 7417 — 1.000 — 12; 7905 — 1.000 — 12; 5087 — 1.000 — 4; 9290 — 1.000 — 35; 8362 — 1.000 — 7; 6555 — 1.000 — 4; 9585 — 1.000 — 16; 4777 — 1.000 — 39; 6010 — 1.000 — 21; 925 — 1.000 — 25; 3857 — 1.000 — 37; 8043 — 1.000 — 49; 6760 — 1.000 — 47; 8291 — 1.000 — 11; 8799 — 1.000 — 42; 1619 — 1.000 — 29; 4209 — 1.000 — 2; 4730 — 1.000 — 33; 810 — 1.000 — 45; 8386 — 1.000 — 15; 4282 — 1.000 — 50; 6686 — 1.000 — 1; 1036 — 1.000 — 24; 2535 — 1.000 — 45; 2018 — 1.000 — 30; 6160 — 1.000 — 26; 9755 — 1.000 — 30; 4444 — 1.000 — 35; 2218 — 1.000 — 39; 1213 — 1.000 — 15; 5205 — 500 — 50; 4886 — 500 — 4; 4602 — 500 — 21; 1105 — 500 — 12; 7897 — 500 — 44; 8646 — 500 — 31; 1732 — 500 — 15; 4147 — 500 — 46.

nw 3861

BIAŁE ZĘBY

-tylko przez stałe używanie pasty do zębów

CHLORODONT

nw 2586

Śmiertelne szczątki bohaterów bieguna w drodze do kraju

Sztokholm, 29 września. Kanonierka „Svensksund”, która w ubiegły piątek opuściła Tromsø ze zwłokami Andreego i jego towarzyszy, plynie powoli ku Sztokholmowi; przyjazd jej oczekiwany jest w dniu 5 października.

Trzy trumny, ustawione na małym katafalku w tylnej części okrętu i oświetlone reflektorami, są widoczne zdaleka. Stosując się do życzenia, wyrażonego przez miejscowe władze wielu rybackich wiosek, okręt, płynący zmniejszoną szybkością 9 mil na godzinę, stara się — w miarę możliwości — nie oddalać się bardzo od wybrzeża, zwalniając jeszcze swą jazdę na wysokości miejscowości zamieszkałych. Koło Svartisen kanonierka przepłynęła przy zgaszonych światłach; katafalk oświetlały natomiast wszystkie

okrętowe reflektory. Od brzegu wyruszyły na spotkanie setki małych łódek rybackich z pochodniami i latarniami. Fantastyczny i wzruszający ten korowód towarzyszył kanonierce przez dłuższy czas, aż „Svensksund” oddaliła się ku południowi.

W Gibstad cała ludność miasteczka wyszła na wybrzeże, przypatrując się w zupełnej ciszy przepłynięciu okrętu. Na placu grała orkiestra — gdy okręt był już blisko wybrzeża i ona zaprzestała koncertu; a gdy statek nadpłynął odspiewano hymn szwedzki.

W Sztokholmie przygotowują się na uroczyste przyjęcie zwłok bohaterów. W porcie odprawiona zostanie na molo uroczysta msza św. z udziałem rządu i władz.

Utrudniona podróż „Svensksund” — Uroczystości odłożone na 5 października

Sztokholm, 30 września. W ostatnich dniach gwałtowna burza na zachodnim wybrzeżu Norwegii utrudniła znacznie podróż kanonierki „Svensksund”, na której spoczywają zwłoki Andreego i jego towarzyszy. Kapitan Ström, który dowodzi statkiem, opowiada, że w pobliżu Stavanger fale i wichura były tak wielkie, że zupełnie uniemożliwiały podróż. Wreszcie udało się dotrzeć do portu w Stavanger, gdzie uzupełniono zapasy węgla i postanowiono odczekać bardziej przychylnych warunków atmosferycznych. Nazajutrz późnym wieczorem kanonierka odplynęła do Göteborgu — podróż z Göteborgu do Sztokholmu wymaga co najmniej 70

godzin żeglugi, władze szwedzkie postanowiły zatem odłożyć do 5 października przyjęcie kanonierki do stolicy i rozpoczęcie uroczystości na cześć zwłok bohaterów. Do Sztokholmu tymczasem w dalszym ciągu napływają delegacje oraz przedstawiciele towarzystw i instytucji naukowych z całej Europy. Dziś wieczorem donosi prasa, że rodzina Andreego, przyjmując propozycję rządu szwedzkiego, oświadczyła, że godzi się na złożenie zwłok Andreego w wspólnym grobowcu wraz z jego towarzyszami, odstępując tem samem od pierwotnego zamiaru pochowania Andreego w jego rodzinnym mieście Granna. (St.)

Książęta von Thurn u. Taxis kapłanami katolickimi

(KAP) We wrześniu 1927 r. książę von Thurn und Taxis z okazji uroczystej profesji swego syna, księcia Maksa Emanuela ofiarował zakonnikom opactwa Meresheim w Wirmbergu klasztor i grunta, które dotychczas należały do nich tylko w formie dzierżawy. W trzy lata potem, 20 września r.b., to samo opactwo przeżyło nową uroczystą chwilę: Biskup — sufragan z Rottenburga udzielił święceń kapłańskich drugiemu księciu tego samego rodu, Emmeramowi, i jego współbratu zakonnemu, Benedyktowi Riederowi. W podniosłej uroczystości wzięła udział cała rodzina książęca oraz licznie zebrana ludność okoliczna.

Czy będzie brak złota?

A. Martin, prezydent Izby Min. Transwalskich, oświadczył na ostatnim zebraniu rocznym Izby, że produkcja złota za rok 1929 osiąga wartość 44.236.000 funtów szterlingów, tworząc tem samem najwyższy, dotychczas w Witwaters Raud notowany wynik eksploatacji min.

Przedstawił on dalej położenie przemysłu tego w Afryce Południowej jako nadzwyczaj zadowalające, podkreślając jednak, że światowa produkcja złota znajduje się w stanie kurczącym i że prawdopodobnie rozporządzalna ilość tego metalu nie wystarczy, aby kraje o walucie złotej mogły wydawnie pracować. Chwalił on dalej stosowanie nowoczesnych metod pracy, aby zapobiec zamknięciu pewnych min. (rz)

Fotel radjowy

Jedna z firm londyńskich wpadła na pomysł produkowania sprzętu niebywale praktycznego dla zawziętych radio — amatorów. Jest to fotel bardzo wygodny, stanowiący połączenie fotelu z radjowym aparatem odbiorczym. Aparat umieszczony jest w siedzeniu, na poręczach zaś znajduje się drobny aparacik do nastawiania długości fali. W oparciu fotelu umocowano ruchome słuchawki, tak, że mogą być one nastawiane dowolnie. Wygodne i praktyczne. (wl)

Jak się szmugluje opium we Włoszech

Celnicy włoscy wpadli na trop uprawianego w Genui szmuglu opium. Opium znajdowało się na pokładzie statku, idącego z Marsylii do Aleksandrii. Ładunek zakazanego narkotyku schował w swej kabine palaczkę okrętową. Opium było sprasowane dla niepoznaki w postaci podszewki skórzanych, opakowanych pozatem w płótno. Wartość szmuglowanego ładunku opium wynosiła około 40.000 lirów.

Chaplin jedzie do Europy

Charlie Chaplin udaje się w październiku do Londynu, aby być obecnym na premierze swego pierwszego filmu dźwiękowego p. t. „Światła wielkiego miasta”. Chaplin pracował nad tym filmem dwa

LOS do I. klasy 22-giej
Polskiej Państw.
Loterji Klasowej są już do nabycia
w najszybszej kolekturze

Juljana Langer
Tel. 16-37 Tel. 16-37
Poznań — Wielka 5. Centrala.

Główna wygrana 1.000.000. — zł.
Ciągnięcie już 18 i 20 listopada 1930 r.
Co drugi los wygrana! aw 5725

91 881 23006 216 47 50 764 819 24002 25 211
78 398 426 641 51 742 837 41 98.
25136 384 93 401 968 26181 284 335 96
452 66 536 40 46 51 89 67 710 30 59 862
27038 239 301 416 66 598 653 700 28021 81
109 60 222 300 74 93 557 601 30 76 99 727
60 82 902 13 88 29116 307 14 438 585 662
703 89 947 52 71 30094 254 58 61 98 309 477
87 534 46 814 30 37 38 63 900 31033 106 212
44 345 437 73 517 83 742 68 848 70 32022 84
106 52 73 90 239 43 327 83 475 82 517 719
78 945 52 70 33014 31 250 352 412 64 525 91
758 74 800 51 973 91 34112 92 225 52 528 69
70 91 92 721 28 846 52 35006 23 27 108 86
205 19 336 597 626 749 846 61 979 85 88
36050 340 582 673 736 862 37067 107 208 13 28
42 300 10 558 65 658 82 90 765 78 808 64 75
950 65 83 95 38009 41 109 224 70 326 38 52
496 661 785 77 882 928 39039 61 417 545 948
46015 22 87 159 221 24 341 82 469 540 643
896 903 41019 34 221 23 425 98 715 22 59
715 22 59 845 50 60 965 42043 149 50 90 258
391 93 596 606 848 98 43053 243 405 6 63
540 70 674 732 47 835 70 961 62 44393 470
73 83 594 705 849 938 45034 423 651 708
889 911 46052 364 84 772 862 924 81 87 47131
60 61 285 441 505 62 684 713 54 903 20 48210
64 362 409 515 18 92 606 861 84 87 93 998
49169 260 74 316 415 27 679 89 92 733 55
807 906.

50025 81 101 68 204 11 13 361 76 407 557 606
13 858 96 905 51153 99 349 511 28 602 18 701 25
29 864 902 18 52045 353 4 3973 596 654 719
60 79 847 87 930 70 54042 83 156 209 68 98
362 479 602 754 55 859 984 86 55021 45 67 228
39 355 444 579 663 704 5 18 88 804 47 967
56118 50 66 90 299 577 602 818 52 65 57109 96
372 405 23 518 71 675 730 869 89 951 58030
136 77 414 537 672 708 87 839 45 959 61 59076
237 84 341 424 29 523 31 32 602 13 772 939
60087 130 50 215 301 505 319 97 678 710 29 814
66 90 901 34 61036 55 292 386 413 27 82 672 86
823 98 62071 98 224 45 71 330 501 27 98 603
34 57 753 45 889 63230 369 401 521 87 646 48
78 765 832 96 918 74 64273 339 99 427 67 576
94 790 861 73 88 983 65091 177 331 49 50 66
551 661 71 72 756 866 950 66056 129 64 97 247
63 550 55 64 881 921 39 98 67025 198 206 12
98 387 514 81 624 27 28 47 741 91 885 983
68069 109 18 61 95 257 343 437 61 598 679 883
69023 206 44 53 305 18 58 69 408 12 43 540 41
55 658 795 932 70229 317 44 491 526 52 70 661
745 801 17 25 48 85 906 91 71088 188 207 64 69
70 396 440 68 587 617 732 33 83 925 56 72008
12 39 124 75 244 51 473 98 527 753 73003 4 143
52 92 220 24 334 75 90 530 88 611 56 823 74071
98 274 403 63 73 535 653 701 67 819 52 913 48.

75002 5 119 350 506 71 647 732 42 978 93
76008 111 56 57 80 205 79 89 641 76 765 820
65 948 77006 77 221 430 55 518 680 99 733 84
873 961 78081 225 36 303 19 538 791 79021
78 109 291 338 98 447 50 767 72 852 67 985
80045 49 103 221 525 893 914 40 81089 222
306 453 78 88 501 13 52 58 91 621 85 713 96
805 34 81 82021 194 95 250 511 706 938 83051
66 128 310 13 426 585 842 84000 113 68 209 65
343 46 85 491 603 701 38 47 910 16 85225 31
361 539 52 614 33 800 923 50 69 86036 142 44
237 89 342 415 43 658 67 741 97 932 55 87619
23 29 127 252 513 641 44 721 814 914 72 88001
26 222 9 76 885 301 89169 375 91 432 41 67 572
627 99 806 996 90063 71 95 159 67 237 349 516
91001 98 114 356 86 538 84 795 875 91 997
92095 180 81 90 219 46 320 545 722 68 820 48
955 78 93012 104 590 602 842 94191 292 308 34
491 538 702 65 878 972 90 95046 81 140 294 381
405 97 618 710 15 36 803 16 955 96034 221 93
416 539 94 611 87 704 542 97127 213 57 341 526
53 657 708 80 844 98225 590 608 860 64 948
99109 17 35 58 255 89 374 450 84 511 878 927 72
100055 235 63 91 597 722 55 101108 388 419
576 662 710 31 848 93 924 102109 221 97 458
93 602 751 78 103044 145 251 430 738 933
140702 122 30 229 401 88 98 749 73 78 800 27 82
905 105126 220 343 47 646 61 806 40 945 106099
131 80 377 475 683 727 38 829 921 65 95 107066
83 138 78 338 469 538 64 72 721 83 814 81 940
42 69 108001 100 203 420 506 12 709 802 16 46

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

do kasy komitetu wpłacono do dnia 29. 9. 1930.				969 I ap
100	T. G. Sekundarska	2.—	N. N. Rakoniewicz	10.—
10.—	A. W. Wilkino	10.—	X. Prob. T. Kaczmarek	10.—
10.—	Złóż. na ręce O. Nowakow.	10.—	Wieszczyzna	32.—
5.—	skiego: J. Klem	5.—	J. Ostrowska Poznań	10.—
4.—	Sierocka	4.—	M. Grylewiczówna, Poznań	10.—
9.—	Razem z 9.—	9.—	Fr. Skrzypek Bobrowniki	30.—
5.—	St. Diehmem-Prawdzi.	5.—	B. Pankalla, maj. Jaktow.	120.—
5.—	Poznań	5.—	rowo	120.—
5.—	X. Kasprzak Doruchów	5.—	Dr. T. Trzciński Popowo	300.—
5.—	X. B. Bryliński, Miedzychód	5.—	O.O. Bernardyni, Lwów p. Pa.	500.—
5.—	Jan R. Miedzychód	5.—	peskie Dzieło Rozk. Wiary	10.—
10.—	P. Markowski, Tarnowo	10.—	Poznań	10.—
55.25	X. Radca Jandowicz	55.25	W. Mrowiński st. sierż. 68	5.—
2.—	Kwilec	2.—	pp. Września	5.—
2.—	Ogn. R. Biśta, Niepolomice	2.—	M. Onyszkiewicz, Chodzież	5.—
10.—	Plastique, Poznań, II r.	10.—	J. Langos Poznań	4.—
10.—	J. Paduch Zawadz	10.—	J. Wloch Szubin	10.—
3.—	St. Lasiewicz Owrzeszów	3.—	Rodzina Deskurów Poznań	10.—
5.—	M. Knechtel, Kwiec	5.—	Fr. Sobański Januchowo	10.—
2.—	F. Baczowska Fryk	2.—	X. Dragan Janów Podlask	5.50
80.—	Grono Nauczyc. Żeńskiej Szko.	80.—	X. J. Wesurewski Borkowice	5.—
	ly Gospod. Nietakzowo		W. Błaszczakowie Pin	10.—
			czów	10.—
			P. Skibiński, Inowrocław	10.—
			L. Talaga Leszno z podziek	10.—
			za uzdrowienie dziecka	10.—
			Razem z 180.00	
			M. Andrzejewska Czempin z	5.—
			prośbą o zdrowie	

Konto P. K. O. 207470. — Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.
Staraniem Komitetu Budowy Pomnika odbywa się w każdy pierwszy piątek miesiąca w O.O. Jezuitów msza św., o godz. 7-mej, na intencje wszystkich żyjących i zmarłych ofiarodawców na pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa.

Dnia 1 października 1930 r., o godz. 5 rano, zmarła moja najukochańsza żona, matka, teściowa i babka, s. p.

Joanna Biniasiowa

przeżywszy lat 52. O tej bolesnej stracie zawiadamia Krewnych i Znajomych
w smutku pogrążona
rodzina.

W sobotę, dnia 4 października b. r. rano o godz. 9-ej, eksportacja zwłok z domu żałoby do kościoła, a o godz. 4 po południu pogrzeb. Międzychód nad Wartą, — Hamburg, 1 października 1930 r. Osobnych zawiadomień nie wysyła się. dw 1706

Wróciłem

Jan Spizewski

lekarz-dentysta, specjalista w ortodoncji
św. Marcin 63. Tel. 2170
zw 25804

Wróciłem

Dr. med. Włodzimierz Graffstein

lekarz specjalista chorób wewnętrznych
przyjmuje od 11-1 i 4-5.
Poznań, św. Marcin 18. Tel. 40-20.
zw 25-02

Wróciłem

Borna, lekarz dentysta

ul. 27 Grudnia 9 zw 25786

WINA GRONOWE

DLA CHORYCH I SŁABYCH
NYKA & POSŁUSZNY
POZNAŃ, WROCŁAWSKA 33/34.
Pw 4051-54,54

CHORZY ZDROWIE

uzyskują pijąc znane ze swej skuteczności,
odznaczone złotym medalem w Nicei i Brukseli

ZIOŁA lecznicze Dra BREYERA

działające nadzwyczajnie w chorobach:
piersiowych, reumatyzmie, żółdkowo-kiszczkowych, nerwowych, padaczce, blednicy, nerwowych i pecherzowych, kobiecych sercowych, wątroby i przy nadmiernej otyłości. Można nabywać niemal w każdej aptece lub składzie aptecznym albo w wytwórni Pw 4896-70,210

„POLHERBA“ S-ka z o. o. Skrytka 48.

KRAKÓW-PODGÓRZE.
Kto chce leczyć się ziołami — niech zażąda darmo z wytwórni broszurkę „Jak odzyskać zdrowie“.

Kopalnia złota

duży skład żelaza i narzędzi, przy przynajmniej ulicy w Poznaniu od lat istniejący i dobrze zaprowadzony z stałą klientelą miejscową i zamiejscową, jest z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa, zaraz lub później do sprzedania. Obiekt dla poważnych refektantów wyjątkowo korzystny. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 25778

Gościniec pierwszorzędny

przy domu 23 morgi dobrej ziemi, 2 klm. od dworca na granicy wolnego miasta z powodu choroby zaraz na sprzedaż. Cena 60 000 zł.

WADCHN, Godziszewo, pow. Tczew.

Żałobne Kapelusze

stałe na składzie

T. Ludwigo

Poznań, Szkolna 9.
Pw 49-7-34,105

Najtaniej
w „SERWISIE“!
Największy wybór!
Serwisy
Kryształ
Wyprawy!!!
Pw 4875-46,183

50 000 zł kaucji

da na przedstawicielstwo lub posadę biurową, młoda, inteligentna pani, biegła w obcych językach. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 25 800

Najstarsza polska kasa handlowa.

Kursy handlowe

rozpoczynam 6 października.

Nauka książkowo-ci kupieckiej, bankowej, gospodarczej, rachunków, korespondencji, stenografii polskiej i niemieckiej, pisanie maszyny.

Zgłoszenia od 3—5 po południu.

Prywatne kursy handlowe

T. Kromczyńskiej

Poznań, ul. Ogrodowa 16, II

Lekcje w godzinach i oddzielnie.

Podróżujących

na stałą pensję i dietyienne poszukuje przedsiębiorstwo handlowe w Poznaniu.

Rutynowani kupcy w wieku do lat 25 z wykształceniem w zakresie najmniej 4 klas gimnazjalnych, kilkoletnią praktyką kupiecką oraz chęcią do gruntownej pracy, zechcą złożyć podania z fotografią, wymienieniem wysokości żadanego wynagrodzenia do Biura Ogłoszeń „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 40,86. Pw 40,87

Biegła maszynistka

władająca polskim i niemieckim, która pracowała dłuższy czas w biurze adwokackim, może się zaraz zgłosić do adwokatów Afe dy i Dembeckiego, Plac Sapieżyński 5. zw 25 706

MOLEND

ZIMA może być BARDZO MROŻNA!

Nie można zwlekać do ostatniej chwili, aż pierwszy mróz ściśnie i odkładać z dnia na dzień kupno materiału na ubranie, palto zimowe lub na poszycie futra!

Zwłoka grozi przeziębieniem się i chorobą! Pw 5546-40,98

NAJWIĘKSZĄ chrześcijańską FABRYKĄ SUKNA w Bielsku

jest: —————> **GUSTAW MOLEND & SYN**

OLBRZYMI WYBÓR MATERJAŁÓW

na sezon zimowy

W SKŁADACH FABRYCZNYCH: Poznań, pl. Sto-Krzyski 1 BYDGOSZCZ, ulica Gdańska 8.

Dnia 1 października otwarcie sezonu jesienno

Nowy atrakcyjny program artystyczny

Znana w Polsce

orkiestra mistrza Karbowiaka

W niedziele i święta five o'clock.

PALAIS ROYAL

RESTAURACJA i DANCING

Pw 5557-40,109

Poszukujemy uczni

możliwie z ukończoną szkołą handlową.

Karolewski & Pluciński

Poznań, Stary Rynek 6.

Hurtownia Towarów Pończosznich - Trykotowych zw 25 770

KALAMAJSKI

mocno obniżył ceny!

TANIE POŃCZOCHY:

bawełniane w modnych kolorach	1 ⁶⁵
cieńkie florumowe, bardzo trwałe	2 ⁹⁵
florumowe w dobrym gatunku	3 ³⁵
angielskie w pasy, jesienne	4 ⁹⁵
angielskie w kratę, jesienne	5 ²⁵
niciane, bardzo trwałe, modne kolory	5 ⁵⁰
jedwabne do prania, najnowsze kolory	5 ⁷⁵
prima f'ild'ecosse, Carmen	6 ²⁵
welńiane z jedwabiem, modne	7 ²⁵
angielskie w pasy, welńiane	7 ⁵⁰
jedwabne trwałe, modne regularne	8 ⁵⁰
jedwabne „Bemberg Złoto“	10 ⁵⁰

Pw 5549/5-4, 102/108

Księgowości

wyuczamy prywatnie w godzinach wieczornych, według wszystkich syst. mów do całkowitej pewności bilansowej szybko i tanio. Nauka metodą nowoczesną (autodydaktyczną) bardzo staranna i facnowa. Dla słabszych dodatkowe lekcje bezpłatnie. Postęp, Wrocławska 35, III. zw 25 805

Poszukuję

kierownika biura

do mojej kancelarii adwokacko-notarialnej. Reflektuję tylko na dobrą siłę. Zgłoszenia z dołączeniem świadectw proszę nadesłać pod niżej podanym adresem: Czesław Buczkowski, adwokat i notariusz, Świecie nad Wisłą. Sądowa nr. 13. dw 1708

Cierpiącym na nerki

nerkę, przyczem zmniejsza się wydzielanie produktów rozpadu. Codzienne podrażnianie nerki jest dla ludzi zdrowych niewskazane, zaś dla cierpiących na nerki niebezpieczne. Całkowicie nieszkodliwa jest natomiast bezkofeinowa, prawdziwa kawa słarna:

KAWA HAG

lekarze przeważnie zabraniają napojów, zawierających kofeinę, ponieważ kofeina działa drażniaco na pracę wydzielniczą

Pw 5546-39,98

Witaminy! oto hasło naszych dni!

Są one zwarte w wysokim stopniu w śledziach norweskich (Kipperred Herrings) w smaku zadawalających najwybredniejsze podniebienie. Jako danie smakowite i uzdrawiające jednocześnie, powinny puszczać śledzi norweskich (Kipperred Herrings) znajdować się zawsze w spiżarni dobrej gospodyni, przyczem wybawiają z kłopotu, gdy niespodziewanie nadejdą goście. Nadzwyczajnie pożywne, wskutek wielkiej zawartości jodu.

NORWEGJA

Ostrzeżenie

W ostatnim czasie coraz to częściej zdarzają się wypadki, że pewne pracownice fotograficzne nasyłają agentów, oferując publiczności t. zw. portrety „artystyczne” za bezcen.

Niema dwóch zdań, że tego rodzaju „portrety” na miano fotografii, tym bardziej „artystycznej” nie zasługują — są to prace partackie i każda cena za nie zapłacona, jest zawysoką.

Przestrzegając Szan. Publiczność przed tego rodzaju manipulacjami nieuczciwych firm, prosimy równocześnie zażalenia w podobnych wypadkach, kierować do

Stowarzyszenia Fotografów Wielkopolskich
w Poznaniu, plac Wolności 3,

gdzie się udzieli pokrzywdzonym bezpłatnej porady. zw 25768

Książki angielskie!

Polecamy Dr. Arenda:

„O wymawianiu angielskiem”
„Kurs elementarnej języka angielskiego”
oraz bogaty w bór beletrystyki angielskiej, np.:
P. Braybrooke, „Oscar Wilde — a Study”
Księgarnia Wielkopolska Wł. Wilak, Podgórna 10.
zw 25771

Na sprzedaż, używane lecz w dobrym stanie
nożyce introligatorskie, bostonka oraz transmisja

4,80 m. długości, 52 mm. grubości, 4 koźły z łożyskami.
1 przekładnia 1,50 m. długości i 45 mm. grub. z koźłami
i tarczami. Oferty z podaniem ceny należy kierować p. adr.

Drukarnia Państwowa w Poznaniu,
ul. Składowa 3. zw 25799

Potrzebny od 1 listopada

młodszy redaktor

dobry reporter.

Zgłoszenia z podaniem dotychczasowej działalności, referencji i wymaganej pensji do Dziennika Kujawskiego w Inowrocławiu. nw 4229

Przedstawiciele

na województwa Poznańskie i Pomorskie poszukuje

„BRANKA”

fabryka cukrów, czekolady i kakao S. A. we Lwowie

W rachubę wchodzi dobrze zaopiniowani i wprowadzeni, fachowo wykształceni, energiczni zastępcy obznajomieni z racjonalną organizacją masowego zbytu. Oferty zawierające dokładny przebieg dotychczasowej działalności i referencje nadsyłać należy na adres zarządu we Lwowie nw 4267

VI AUKcja W „PAŁACU SZTUKI”

Czwartek 2. X. g. 11-19
spadkowa kolekcja
Ia mebli, złotych monet i medaliotów polskich. Stary Rynek 78, Piętro Pałacu Działyńskich

Pp 5537-57, 59

W rodzinie RADOŚĆ!
Zaraz po obiedzie idą zakupić NOWE OBUWIE marki

Lepsze i tańsze jest POLSKIE OBUWIE marki:

Wrocław ka 15

Pw 5535-40,82

Pierwszorządnie urządzony

HOTEL

z dużym ogrodem, werandami, cukiernią, kawiarnią, piekarnią i restauracją, w miejscu zdrojowo-kapielem w Wojew. Śląskiem z powodu choroby właściciela jest zaraz z wolnej ręki do sprzedania. Bliższych informacji co do adresu udzieli ekspedycja Kurjera Poznańskiego pod zw 25781

Ostrzeżenie

przed kupnem dwóch koni wyjazdowych

skradzionych w tut. majątności w nocy z 26 na 27 września i uprowadzonych w kierunku Poznania.

Opis koni: I. Klacz złota kasztanka, latarnia, dolna warga biała, tylne nogi białe, wiek około 8 lat. II. Klacz jasno-gniada z gwiazdką na czole, tylna prawa korona biała, wiek około 10 lat. Grzywy obcięte. dw 1694

W razie zauważenia powyższych koni, uprasza się o łaskawe zgłoszenie do majątności Rogożewo, poczta Jutrosin, powiat Rawicz.

MOULIN-ROUGE

ul. Kantaka 8/9

Telefon 33-69

Codziennie „FIVE O’CLOCK TEA”

o godz. 5-tej po poł., natomiast wieczorem początek punkt. o godz. 8.30
Salonowi tancerze do dyspozycji. Pw 5545-40.92

POLSKO-BRYTYJSKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE S. A.

Gdańsk Gdynia — Hull
Hull — Gdańsk Gdynia

Gdańsk/Gdynia — London
London — Gdańsk/Gdynia

Z Gdyni do Londynu i Hull w piątek
Z Londynu w piątek — Z Hull w sobotę

Regularna komunikacja tygodniowa własnymi pasażersko-towarowymi parostatkami, zaopatrzonemi we wszelkie wygody dla ruchu pasażerskiego i w ładowni-chłodnie dla przewozu artykułów spożywczych. nw 2855

Informacjami wszelkimi służy:

Właściciel: Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe S. A. Gdańsk
lub Ellerman & Wilson Lines Agency Coy. Ltd. Gdańsk

Tel.-Adr „Polbrit” — Gdynia. „Wilsona” — Gdańsk. Telef Gdynia 1530-31. Gdańsk 24941-42.

Najwybitniejsi
Artysty
Świata

Czysty
Melodyjny
Dźwięk

PARLOPHONE

Tw 422

Do nabycia we wszystkich składach instrumentów muzycznych

Poważne przedsiębiorstwo, dobrze prosperujące, poszukuje
na jeden rok pożyczki

Pw 5546-63,648

od 50.000,— zł

na dobre oprocentowanie, przyczem zainteresowana osoba może otrzymać w tem przedsiębiorstwie pełną posadę. Zgłoszenia pod „Pożyczka”, do biura ogłoszeń „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.

NAJNOWSZE MODELE CIĘŻARÓWEK

NORMALNEJ DŁUGOŚCI

PRZEDŁUŻANE o 64 cm. NA POJEDYŃCZYCH I BLIZNIA- CZYCH TYLNYCH KOŁACH

jakoteż

WSZYSTKIE TYPY SAMOCHODÓW OSOBOWYCH

poleca

Antoryzowane Przedstawicielstwo

J. ZAGÓRSKI

Poznań, ulica Ogrodowa 17.

Tel. 33-84, 33-85.

Pw 5512-11,18

Wieczorne kursy maszynowo techniczne i przez Państwo uznana

szkoła maszynistów okrętowych.

Möller, Gdańsk, Kassubischer Markt 23.

Początek kursów dnia 13 paźdz. Programy bezpłatnie.
Zgłoszenia zaraz, zapłata ratami. nw 250

Automobilklub Wielkopolski T. z. w Poznaniu

zwoluje na sobotę, 25 października 1930 r., godzinie 17-tą
do sali Bazarowej w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 10
swoje

Roczne Walne Zebranie

z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie i wybór prezydium Walnego Zebrania.
2. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zebrania.
3. Sprawozdanie ustępującego Zarządu.
4. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
5. Udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi.
6. Wybór pięciu członków Komitetu w miejsce ustępujących.
7. Wybór Komisji Rewizyjnej.
8. Uzupełnienie statutu.
9. Wnioski.
10. Wolne głosy.

O ile na godzinie 17-tą nie stawi się statutem przewidziana liczba członków, natenczas odbędzie się o godz. 17,30 następne Zebranie, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość obecnych.

Wnioski mające wejść pod obrady Walnego Zebrania, należy przesyłać do Sekretariatu Klubu w Poznaniu najdalej do dnia 11. 10. 1930 r.

Poznań, w październiku 1930 r.

Za AUTOMOBILKLUB WIELKOPOLSKI
ZARZĄD.

zw 25 803

Przetarg

Powiatowa Kasa Chorych w Chelmie n/Wisłą ogłasza niniejszym przetarg na dostawę urządzenia wewnętrz-
nego (umeblowania), a mianowicie:

poczekalni

kabin kąpielowych i wypoczynalni

gabinetów lekarskich

i ub kacyj biurowych

w nowoprzebudowanym gmachu kasowym. Kosztorysy z dołączeniem szczegółowego projektu urządzenia wraz z rysunkami poszczególnych sprzętów oraz rozmieszczenia takowych w odnośnych ubikacjach należy nadesłać naj-
później do dnia 10 października b. r.

Wszelkich informacji w tej sprawie udziela się na miejscu w biurze Kasy Chorych w godzinach od 11 do 13.

Zastrzega się wolny wybór oferenta niezależnie od cen kosztorysowych ewentl. podział wykonania prac między poszczególnych oferentów.

dw 1719

OSTRZEŻENIE.

Podajemy do wiadomości naszej P. T. Klienteli, że p.

Leon Antkowiak

z dniem 1 b. m. przestał pracować w naszej firmie, wobec czego nie jest upoważniony do przyjmowania zamówień. Nadmieniam, że p. Antkowiak nie posiadał pełnomocnictwa inkasowego i nigdy nie był upoważniony do przyjmowania oraz kwitowania z odbioru należności w imieniu naszej firmy.

„KARPATY“

Spółka z ogr. por. Oddział w Poznaniu.

Pw 5544-40.90

Wydział Powiatowy w Toruniu rozpisuje niniejszym KONKURS

na stanowisko drogomistrza powiatowego.

- Do podania należy dołączyć:
1. Metrykę urodzenia (nie przekroczone 35 lat).
 2. Poświadczenie obywatelstwa.
 3. Świadectwo z ukończenia kursu dla drogomistrzów.
 4. Świadectwo moralności.
 5. Dokładny życiorys.
 6. Ewentualne referencje.
 7. Świadectwo z odbycia co najmniej 3-letniej praktyki drogowej.
 8. Świadectwo zdrowia.

Warunki pracy według umowy. Przyjęcie nastąpi za kontraktem.

Podania należy kierować do Wydziału Powiatowego w Toruniu najpóźniej do dnia 15 października 1930 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta Powiatowy (—) Dr. Bogocz

nw 4098

PRZETARG OFERTOWY

Dyrekcja Wojewódzkiego Zakładu Psychiatrycznego w Kościanie wyda w drodze publicznego przetargu do-
stawy na:

chleb, bułki, mięso, wyroby mięsne, tłuszcze spożywcze, nabiał, artykuły kolonialne, drogerijne, krótkie, przybory szewskie, szczerki, ścierki do podłóg i artykuły żelazne.

Dostawa powyższych artykułów wydana będzie na przeciąg jednego roku od 1 grudnia 1930 r. do 30 listopada 1931 roku.

Oferty w kopertach zamkniętych i zapieczętowanych z napisem: „Oferta na dostawę p. p.“ z załączeniem prób, które nie ulegają zniszczeniu, należy składać w Sekre-
tariacie podpisanego urzędu do dnia 13 października 1930
godziny 9-tej. Oferty zamknięte a nie zapieczętowane nie
będą rozpatrywane.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 13 października 1930 r.
o godzinie 11-ej. Oferenci lub ich upoważnieni zastępcy
mogą być przy otwarciu ofert obecni.

Warunki dostawy wyłożone są do wglądu w Sekre-
tariacie zakładu, gdzie też udzielać się będzie potrzebnych
wyjaśnień.

Dyrekcja zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru
dostawców.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-linowy milimetr 60 groszy

W postępowaniu konkursowym nad majątkiem kupca
Augustyna Flejsierowicza w Szamotułach wyznacza się
na wniosek dłużnika drugi termin do zawarcia przymuso-
wej umowy i ustalenia później zgłoszonych wierzytelności
na 18 października 1930 r. o godz. 10,15 w Sądzie Powia-
towym w Szamotułach. Propozycje umowy i wyjaśnienia
wydziału wierzyteli wyłożone są do wglądu dla intere-
sowanych w sekretariacie sądowym. Szamotuły, dnia
27 września 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 4099

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 4 października b. r., tj. w sobotę, o godzinie 8,50
przed poł., sprzedam publicznie najwięcej dającym za
natychmiastową zapłatą w gminie Glinno pow. Poznań
około 2 morgi ziemniaków na piu i około 160 ctr.
owsa w ziarnie. nw 4100

Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem. Zbiórka
przed sołectwem gminy Glinno. Licytacja odbędzie się
nieodwołalnie.

Dąbrowski, kom. sąd. Poznań, Mińska 13.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, dnia 3 października, o godz. 9,30 przy Pla-
cu Wolności 14-a sprzedam publicznie najwięcej dające-
mu za gotówkę:

900 butelek różnego wina, 500 butelek różnych wó-
dek, 46 półmisek obiadowych i wiele innych przed-
miotów porcelanowych. nw 4265

Galdyński, kom. sądowy z pol. Szamarszewskiego 14.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, 4 b. m., o godz. 10-ej, przy ulicy Wrocław-
skiej 39, sprzedam publicznie najwięcej dającym za go-
tówkę:

motor elektryczny, 2 tarcze pilkowe, nożyce do kro-
jenia, wiertarkę, dziurkarkę, 3 balanse, 2 walce,
4 małe dziurkarki, 17 matryc, tokarkę, maszynę do
polowania, 2 regały oraz 2 stoły składowe.

Pietruszewski, komornik sąd. Poznań, Wielkie Garbary 33.

Publiczna licytacja.

Dnia 4 b. m. o godz. 10,30 przed po-
łudniem będzie sprzedawany na dworcu
w Swarzędzu

Wagon desek bukowych

grubości 17 do 22 mm, ogólnej wagi 17000 kg.
za gotówkę najwięcej dającym.

Towar oglądać można godzinę przed
przetargiem. nw 4263/4

Ekspedycja towarowa Swarzędz.

LICYTACJA MASY UPADŁOŚCIOWEJ

W piątek, dnia 3 b. m., przy ul. Wielkie Garbary 33,
o godzinie 9-tej, sprzedam publicznie najwięcej dającym
za gotówkę:

większą ilość płaszców męskich i futer. nw 4266

Licytacja odbędzie się nieodwołalnie

Pietruszewski, komornik sąd. Poznań, Wielkie Garbary 33.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze
słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo,
i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

1 SPRZEDAŻE

Sprzedam

dom ładny masywny 5 minut od
miasta, woda, las za 8000 —. Mi-
kołajczak, Zielonogóra, Obrzycko
zdw 96 401/a

Parcele

Antoninek „Osadopol“ Rzeczy-
pospolitej 9. zdw 96 500/1

Meble

używane. Kozłowski,
Szweska 15. zdw 96 487/8

Bufet

stół, krzesła gobelina sprzedam.
Masztalarska 6. III. prawa.
zdw 96 589/00

Parcele

(Szlag) sprzedam tano.
zdw 96 006

Warsztat

siodlarski, istniejący od 30 lat,
w dobrym położeniu na sprzedaż.
Zgłoszenia Kurjer zdw 96 011

Pianino

jak nowe tano za gotówkę. Wa-
ty Jagielly 20, mieszkanie 9.
zdw 96 225

Meble

w olbrzymim wyborze po cenach
znizzonych poleca A. Baranowski.
Poznań ul. Półdębna 13
Pw 4053-34.47

Skład

4 pokojowym mieszkaniem na
każdą branżę centrum Gniezna
sprzedam. Oferty Kurjer
zdw 95 781

1.000 zł

sympialnia z nową pościelą i kucha-
nią bufetową, także pojedynczo.
Śniadeckich 8, parter Czekala.
zdw 96 570

Maszynę

do szycia nową tano sprzedam.
Zaczerze 5. II. lewo. zdw 96 572

Na sprzedaż

ubranie. Uster. Fr. Ratajczaka
27. III. pr. zdw 96 606

Klubowy

garnitur elegancki, jak nowy
sprzedam 250 zł. Lewicki, Gro-
bla 4 I. zdw 96 556

Skład

ul. Wielka próchn 8.000 Malecki.
Poznań, Rybaki 20 a.
zdw 96 560

Piece

i angielski kafłowe przenośne z
ustawieniem poleca Milich. Dol-
na Wilda 21 zdw 95 450

Wózek

dziesięć jak nowy korzystnie
sprzedam. Józef Narloch, Zawady
nr. 20, blok III. zdw 95 375

Plaszcz

damski zimowy tano na sprze-
daz. Wały Królowej Jadwigi 1,
III. prawo. zdw 94 580

Narzędzia ślusarskie

sprzedam, warsztat wydzielający
Haendsche, Koźmin Wlkp Glin-
ki 18. dw 1691

Kolonjalka

2 pokoje kuchnia, urządzenie,
towar, maziol 5000, wybór in-
nych. Informacja św. Marcin 15,
I. front. zdw 96 780/1

Pończochy

piękne, dobre tano
A Szymanski Poznań,
św. Marcin 1
specjalny skład poń-
czoch
Pw 4 046 7-33 104/5

Łóżka

z wkładkami, szafa, stół sprze-
dam. Skarbowa 18, parter, pra-
wo. zdw 26 066

Jadalnia

piękna, duża, sypialnia biała
tano. Stolarska Bukowska 9.
zdw 96 593

Maszynę

„veritas“ zupełnie nowa za 350
zł sprzedam. Zgłoszenia Kurjer
zdw 95 586

Kolonjalka

towarem, 2 pokoje kuchnia 6.000
sprzedam Jan Ratajczaka, św. Mar-
cin 11. zdw 96 653

Nadeszły 12 tysięcy

szklanek do herbaty, kawy, gro-
ku, po cenie niedowierzalnej 10
groszy. Tamże śliczna porcelana,
alpakka, szkło jak najtańszej. Hur-
townia, Wroniecka 24, podwórce.
zdw 96 649

Wyżół

krótkowłosy, 5 pol. b. dobry na
kury i kaczki tano na sprzedaż.
27. Grudnia 9. II. zdw 96 660

Pianino

zagraniczne 1.000 sprzedam. A-
dres wskaże Kurjer zdw 96 095

Futra

damskie, różne skóry tano. Wier-
biecice 13. parter. zdw 96 169

Zakład fryzjerski

w śródmieściu tano sprzedam.
Oferty Kurjer zdw 96 199

Gramofony, płyty

Bruzdziński 5 ka Wielka 18.
Ceny bezkonkurencyjne.
zdw 96 313

Radjospzęt

nałkożytniejszy zakupisz Elek-
trovox. Półwiejska 30. Cenniki
bezpłatnie, bogato ilustrowane.
zdw 96 332

Anodówki

z pełną gwarancją codziennie
świeże. Elektrovox Półwiejska
30. naprzeciw Kwiatowej.
zdw 96 334

Skład

kolonialny z towaram i mieszka-
niem z powodu zmiany sprzedam
za 5000 zł. Gdzie, wskaże Kurjer
zdw 96 701

Rzeźnictwo

z mieszkaniem, zapęd elektr., do-
bre położenie, nadaje się na inne
branże. Adres Kurjer zdw 96 694

Okazja

sypialnie debowo fornierowana,
rowa, tano sprzedam. Grobla 30,
II. lewo. zdw 96 700

„Hallovox“

to najsłabszy i najsłabszy radiood-
biornik. Przebudowy schematy
cenniki części składowe. Elek-
trovox. Półwiejska 30.
zdw 96 333

Wille

i parcele w Rataj Zdroju ma do
sprzedania biuro inż. Lisowskiego
„Biuro informacyjne Orbis“
Rabka Zdrój naprzeciw dworca
telefon 36 Zwraca uwagę na
adres nw 3741

Futra

damskie i męskie we wszystkich
gatunkach najnowsze modele
poleca korzystnie. W Królikie-
wicz, Magazyn Futur. Poznań,
Podgórna 6 Pw 4887-37.24

Sprzedam

list hipoteczny na 12 tys. zł. w
złocie platynowy za dwa lata, na ma-
jątku prywatnym 140 morgowem
na Kujawach oprocentowanie
15% w stosunku rocznym. Zgłosze-
nia przyjmie Czesław Górski, I-
nowrociaw, Poprzeczna 16.
zdw 96 711

Ciełzarówkę

1½ tonnową krytą Ford w dosko-
nałym stanie, gotowa do jazdy ta-
no na dogodnych warunkach re-
gulacji sprzedam. Oferty Kurjer
zdw 96 707

Samochody

okazyjna sprzedaż nowych i uży-
wanych samochodów — cztero-
drzwiowych karet „Forda“ —
nowego typu A. Miejsce szofera
oddzielone oszklona przegrodą.
Dogodne warunki „Autoruch“
Sp. z ogr. odp. w Poznaniu.
Fabryka karoserji autobusow-
wych, ciełzarowych ambulanso-
wych itd. Specjalność warsztat-
ów Naprawa „Fordów“ ulica
Marsz. Focha, nar ul. Pałacza
Telefon 77-75.
Pw 4898-37.169

Futra

skórki, blamy, ceny hurtowe.
Hankiewicz, Wielka 9. (wchód
Szweska). zdw 95 909 10

Kapelusze

damskie
filcowe, aksamitne,
czapczki, żenilkowa,
nowości sezonowe —
sprzedaje najtaniej
Z. Porowicz Poznań
ul. Wielka 8.
zdw 96 631

Pianino

„Ecke“ tano. Oferty Kurjer
zdw 96 713

Aparat fotograficzny

i do powiększania wszelkimi
przybarami tano sprzedam. Ma-
leckiego 35. wysoki parter prawo.
zdw 96 729

Kożuch

średnia figurę tano sprzedam.
Łakowa 16. III. prawo. zdw 96 723

Pianino

sprzedam 1500 nowe. Wierzbie-
cice 53, parter, lewo. zdw 96 626

Aparat fotograficzny

9x12 tano sprzedam. Adres Ku-
rjer zdw 96 617

Meble

wszelkiego rodzaju najtaniej
Dolna Wilda 15. zdw 95 531

Futra

lisz skóry każdy kupić powinien
najtaniej — gdzie? tylko u Do-
browskiego Marcina 1
zdw 94 976

Sprzedam

ładny gramofon szafkowy. Adres
wskaże Kurjer zdw 96 760

Meble

2 garnitury salonowe 1 maho-
niowy, 2 palisandrowe staro-
świeckie w dobrym stanie z po-
wodu wyjazdu do sprzedania
Oglądać można od 10 rano do 12
ul. Wierzbicice nr. 1. zdw 95 457

Piecnyk

gazowy, patentowy do łazienki
i wanny. Adres wskaże Kurjer
zdw 96 759

Kamienice

ogród, skład mieszkaniowy wolne
sprzedam półdarmo lub wydzier-
żawie. Kolecki, Bydgoszcz ulica
Gdańska 41. zdw 96 735

Kamienice

Kilka
eleganckich sukien płaszców
bardzo dobrym stanie tani
sprzedam. Wrocław 30. II. lewo.
zdw 96 470

Pianino
supelnie nowe z nagłej potrzeby
sprzedam tani. Oferty Kurjer
zdw 96 466

Dom
frontowy i jeden tylny bez dłu-
gu sprzedam. Cena podług ugo-
dy. Roczny dochód 7500. Adres
Kurjer zdw 96 463

Futro Gazella
mało używane za 150 zł do naby-
cia. Wojtkowiak, Park Wilsona
(Studjum). zdw 96 542

Sypialnia
mało używana, korzystnie na
sprzedaż. Obejrzeć można od 3.30
do 5. Adres wskaże Kurjer
zdw 96 505

Płaszcz
zimowy eleg. z futrem i czarna
wizytowa suknie tani sprzedam.
Wierzbicice 6. I. lewo.
zdw 96 773

Skład
przy ul. Wronieckiej sprzedam
bardzo korzystnie. — Zgłoszenia
Kurjer zdw 96 801

Kufer
półdrożny (szafa) — korzystnie
sprzedam. Adres Kurjer
zdw 96 787

Skład
kolonialny z towarami bez kon-
kurencji, obszerne ubikacje, z
wszelkimi wygodami ogród wa-
żny owocowy, tani do sprze-
dania. Wskaże Kurjer
zdw 96 772

Fisharmonjum
używane w dobrym stanie sprze-
dać korzystnie Kółko Muzyczne.
Wronki. Zgłoszenia St. Rataj-
czak, Magistrat, Wronki.
zdw 96 742

Skład
w dobrym położeniu z dwupoko-
jowym mieszkaniem zaraz do
sprzedania. Oferty Kurjer
zdw 96 769

Skład
kolonialny narożnikowy z calko-
witym towarami, koncesja tyto-
niowa, piwa, wina, 2 pokoje ku-
chnia, 2 sklepy duże, przy ruch-
liwej ulicy tramwajowej w Po-
znaniu sprzedam z powodu ob-
jęcia majątku po rodzicach.
Adres wskaże Kurjer zdw 11 804

Szpie
syberyjski do sprzedania Długa
18. III. lewo. zdw 11 809

Wózek
sportowy tani sprzedam. Szcze-
paniak, Klasztor 2. zdw 11 812

Radjo
3 lampowe sprzedam. Szyperska
17. I. zdw 11 815

Sypialnię
z lustrami, marmurem bibliote-
ka, szafa 1.60, łóżka materaca-
mi tani. Stolarnia, Kwiatowa 6
zdw 11 816

Skład
kolonialny z marmur, dwoma po-
kojami i kuchnią sprzedam ko-
rzystnie. Wskaże Kurjer
zdw 96 830

Łóżeczko
dziecięce sprzedam. Adres Ku-
rjer zdw 96 829

Skrzydło
dobrze utrzymane za gotówkę do
sprzedania. Zupańskiego 22. III.
lewo. zdw 96 834

Parcele
budowlana w Gdyni w dobrym
położeniu, 600 kw. sprzedam. —
Zgłoszenia Kurjer zdw 96 835

Odkurzacz
Elektrolux nowy sprzedam okaz-
nie. Franpol Grobla 27. tel. 3265
zdw 96 822

Motor
prąd zmienny, 3 koni 220/380 volt,
nowy cena 400 zł. Franpol, Grobla
27. telefon 3265 zdw 96 821

Lexikon
"Meyera", okazynie, Półwiejska
5. III. prawo. zdw 96 808

Domek
morga ogrodu przy Obornikach
7000 zł sprzedam Soltysiak, Prusa
18. zdw 96 802

Skład
kolonialny, delikatesów, pierw-
szorzędny, z małym mieszkaniem,
okazyjnie. Adres Kurjer
zdw 96 804

Pierzynę
sprzedam. Wierzbicice 2. I. lewo
zdw 96 818

Maszyny do pisania
Premiere Smith gwarancja rocz-
na tani sprzedam Półwiejska 36
tylny, II. prawo. zdw 96 785

Kotły
orkiestrowe tani sprzedam. —
Adres Sw. Jerzego 3. Nowak.
zdw 96 283

5 KUPNA

Wille
w Poznaniu kupie Oferty Ku-
rjer zdw 96 467

Kupię
gospodarstwo 60-120 mórz bli-
sko Poznania. Wyczerpujące of-
erty Kurjer zdw 96 468

Z majątności dworskiej
kupie kilkanaście lub kilkadzie-
siąt mórz ziemi nad jeziorem
lub rzeką w pobliżu miasta. —
Oferty z podaniem ceny i miej-
sowości do Kurjera zdw 95 979

Brylanty
złoto srebro i diamenty F. Tar-
kowskiego Poznań. Półwiejska
11. zdw 11 956

Inwalidy
z koncesją do większej restau-
racji w centrum Poznania. Sprze-
dać poszukujemy. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 96 447

Kupię
dom z piekarnią w mieście po-
wstaniem wpłaty 20 000. reszta
podług umowy. Oferty Kurjer
zdw 96 424

Kupię różne sprzęty
do dekoracji okien wystawowych
jak drabinki, stojaki, etc. T. Kan-
tecki, specjalny magazyn kape-
luszy i czapek. Poznań, Stary
Rynek 53.54. zdw 96 421

Kupię
magiel pokojowy używany w do-
brym stanie. Oferty z ceną Ku-
rjer zdw 96 750

Kupię
kwit Lombardu na maszynę
damską Singer. Oferty Kurjer
zdw 96 748

Zeissa
(lornetki) w dobrym stanie do
polowania kupię, faskawe oferty
do Kurjera zdw 96 731

Pianino
dobrze utrzymane kupię. Oferty.
cena Kurjer zdw 96 420

Bechsteina
pianino używane kupię. Oferty
Kurjer zdw 96 502

Domek
lub willę na łazaru lub w
Debecu kupię wprost od właścici-
ela. Oferty Kurjer zdw 96 531.
Pośrednicy wykluczeni.

Kupię
mundur podoficerski mało używa-
ny na osobę średniego wzrostu. Of-
erty Kurjer zdw 96 644

Domek
o 3-4 ubikacjach z ogrodem w
okolicy Poznania kupię. Pośre-
dnicy wykluczeni. Zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego
zdw 96 624

Zakupię
20-30 wagonów ziemniaków, ja-
dalnych w zakresie wchodzą „In-
dustrie”, „Cesarska korona”,
„Parnasja” i „Deodary” ceny.
miejscowe załadunku uprasza się
zgłosić do Kurjera Poznańskiego
zdw 96 793

Fotel dentystyczny
tani, używany kupię zaraz. Oferty
do „Hotel Kaufhaus, Jano-
wiec, pow. Znin, Rynek.
zdw 96 740

Kupię
dynamo 220 volt 4 do 5 koni. —
Oferty Kurjer zdw 96 820

Kupię
domek z ogrodem i składem w
mieście powiatowym, Szczerzów-
skie oferty Kurjer zdw 96 819

Kupię
ziemię na wodę 3-5 ckm uży-
waną w dobrym stanie. Oferty
zdw 96 811

6 KAMIENICE

Kamienice
centrum sprzedam, 110 tysięcy
gotówka, 50 tysięcy hipoteka a-
mortyzacyjna, dochód 12 000.
wkrótce 15 000. Oferty Kurjer
zdw 96 476

Kamienice
centrum Poznania dochód 5 200.
cena 42 000, wpłaty 17 000, reszta
4 lata 8 proc. sprzedam „Kra-
twa”. Pocztowa 30. zdw 96 792

7 PIENIĄDZ

600-750 zł
za procent pokój, światło opa-
li. Oferty Kurjer zdw 96 105

Poszukuję
pożyczki 2 000 zł za zwaranie
do spłaty w 10 ratach miesięcz-
nych. Kurjer zdw 95 014

70 tysięcy
oddam po roku temu, kto zaraz
pożyczy 60 tysięcy z hipoteką
wartościową realności (miasto
powiatowe dwie kamienice). —
Zgłoszenia Kurjer zdw 95 539

Wspólnika
z powodu zmian rodzinnych
przysięgam do mego domu nowo-
budowanego w Poznaniu mie-
szkalnego i przemysłowego wol-
nego od podatku, przynosiąc 10
1010 zł miesięcznie. Potrzebny
kapitał 50 000, część może przy-
jąć wartościowymi papierami. —
Lokatorzy placu punktualnie i
na egzakt ochronie. Oferty Ku-
rjer zdw 96 752

Wspólnika
na scenę z gotówką 4 000 do 5
tysięcy poszukuję. Zgłoszenia
Kurjer zdw 96 413

45 000
wypożycze na I. hipotekę nieru-
chomości w Poznaniu, rocznie
15%. Oferty Kurjer zdw 96 477

Wspólnika (czki)
do lukratywnego i pewnego
przedsiębiorstwa poszukujemy z
kapitałem 20-30 000 zł. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 96 824

Przedsiębiorstwo
„Eksportowe”
poszukuje wspólnika z kapitałem
5 tys. zł i udziałem w pracy, pierw-
szorzędne posiadaczy dużego lokal.
Oferty Kurjer zdw 96 604

Wspólnika
z gotówką 10 15000 zł do pierw-
szorzędnego zakładu fryzjerskie-
go w Poznaniu poszukuję. Oferty
Kurjer zdw 96 827

Kto
pożyczy 100 000 (wysoki zastaw)
otrzyma 1250 za trzy miesiące. —
Oferty Kurjer zdw 16 805

3.000 zł
wypożycze na hipotekę lub kupię
Oferty Kurjer zdw 96 605

8 DO WYNAJĘCIA

2 jasne pokoje
na parterze z wejściem wprost ze
schodów na bura zaraz do wynaj-
ęcia. Ul. Słowackiego 18. Tamże
garaż do wynajęcia. Pw 4029 32.51

5
pokojowe mieszkanie komfortowe
odnowione, częściowo umeblowane
na mieszkaniu lub biura zaraz od
gospodarza do wynajęcia. Zgło-
szenia Kurjer zdw 95 274

Mieszkanie
pokój i kuchnia w Starolecie, no-
we meble wtem 1 1/4 roku dzier-
żawy za 2 200 zł do wynajęcia
Zgłoszenia Kurjer rpw 11 784

Mieszkania
2 pokoje kuchnia 1 1/4 dzierżawa
1000, 1 pokój kuchnia 1 1/4 dzier-
żawa 1 800, 1 pokój 2 lata 1 000. —
Zgłoszenia Konieczny, Stary Ry-
nek 43. zdw 11 815-4

Dwupokojowe
z kuchnią, czynsz roczny 1 800 zł.
Rausch, administrator Grobla 27.
zdw 96 499

Dwupokojowe
ogród, stajnia, Górczyn gospo-
darz Morawski, Górna Wilda 96
zdw 96 461

Wynajmę
3 pokoje z kuchnią wprost od go-
spodarza dzierżawa dwuletnia
zgóry. Spokojna 5 od 4-6 godz.
zdw 96 541

Próżny pokój
światło elektr., I. piętro, front,
św. Marcin od zaraz ewtl. st.
małżeństwo 900 zł za rok zgóry.
Adres wskaże Kurjer
zdw 96 562

Mieszkanie
3 pokojowe komfort willi przy
tramwaju za półroczną dzier-
żawę 3 800. — wydzierżawi gos-
podarz. Zgłosz. Kurjer zdw 96 641

Mieszkanie
6 pokojowe zaraz do oddania.
Kraszewskiego 11. I. p. lewo.
zdw 96 648

Pokój
300 dzierżawa 15 miesięcznie ob-
jęcie zaraz wskaże gospodarz. Zv-
dowska 5. zdw 96 697

Mieszkanie
3 pokoje i kuchnia frontowe w
blizni Parku Wilsona za 2 let-
nią dzierżawę 4 000 zł zgóry zaraz.
Oferty Kurjer zdw 96 693

Pokój
z meblami sprzedam. Adres
wskaże Kurjer zdw 96 608

Mieszkania
pokój kuchnia 600, pokój kuchnia
1 000, 2 pokoje kuchnia 2 000 po-
liczona rok dzierżawa Informa-
cja św. Marcin 15. I. front.
zdw 96 782

2
pokojowe kuchnia, ulica Dąbrow-
skiej 1 600 zł, czynsz 25. Soltys-
iak, Prusa 18. zdw 96 803

Wynajmę
2 pokoje frontowe z balkonem.
kuchnia za 3 letnią dzierżawę
5 400, potem 80 złotych. Oferty
Kurjer zdw 96 806

9 SZUKA MIESZK

Poszukuję
4 pokojowego mieszkania nie wy-
żej II. piętra w śródmieściu
wprost od go podarza. Plac
dzierżawy rok zgóry. Oferty do
Kurjera Poznańskiego
zdw 96 373

Porządna
rodzina poszukuje mieszkania z
portierstwem. Oferty Kurjer
zdw 96 431

Poszukuję
mieszkania 2-3 pokojowego z ku-
chnią w pobliżu przystanku tram-
wajowego. Zapłaci czynsz półro-
czny zgóry przy miesięcznym
około stu złotych. Wiadomość pi-
śmienna pod Dąbrowskiego 53-55
I. pr. prawo Gajdziński. jw 4765 6

Lenszego
mieszkania nie wyżej drugiego
piętra, nowoczesne 3-5 pokoi.
szukam za nierzmiastową go-
tówką. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 96 515

2 pokoje
z kuchnią, bliżej centrum możli-
wie zaraz wprost od gospodarza.
Czynsz zgóry. Pośrednicy wyklu-
czeni. Oferty do Kurjera Po-
znańskiego zdw 96 474

Mieszkanie
próżnego 3-4 pokojowego z ła-
zienką, wszelkimi wygodami w
centrum łazaru w zł. Jeżyce po-
szukuję. Czynsz 1-2 lat zgóry.
Pośrednicy wykluczeni. Zgłosze-
nia do Kurjera zdw 96 842

Poszukuję
pokój kuchnia lub 2. wprost od
gospodarza, dzierżawa rok zgóry.
Oferty Kurjer zdw 96 656

3 pokojowego
mieszkania nie wyżej 2 piętra
poszukuję. Oferty Kurjer
zdw 96 552

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
czteropokojowe Poznań na mniej-
sze Warszawa lub całkowicie
umeblowane odstąpię. Oferty
zdw 96 448

11 POKOJE UMEBL.

Zielona
7. I. podwórze. Pokoik przechodni
panu. zdw 96 187

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Ada-
ma Jeskiego 2. parter, prawo.
zdw 96 230

Pokój
umeblowany wspólny dla pana
wolny, Niegoleskich 10. pier-
sze, lewo. zdw 96 341

Obok gimnazjum
Marszałka Focha 98. III. prawo
pokój 100 zł. zdw 96 435

Pokój
dla małżeństwa. Tylna Chwali-
szewo 13. III. prawa zdw 96 429

Wspólny
Łakowa 16. III. prawo.
zdw 96 722

Pokój
wspólny z utrzymaniem dla
kształcącego się. Strzelecka 6.
III. lewo. zdw 96 753

Ładny
frontowy pokój na 2 osoby u-
trzymaniem. Słowackiego 37. II.
lewo. zdw 96 751

Pokój
duży, ładny z urządzeniem kuch-
ni wynajmę zaraz. Harka, Fa-
bryczna 13 a. zdw 96 749

Pokój
1-2 panom Focha 72. I. lewo
zdw 96 747

Pokój
umeblowany 2 osobom wynajmę.
Piekary 5. II. lewo. zdw 96 766

Dwuosobowy
Ogrodowa 2. II. prawo.
zdw 96 765

Pokoik
ładnie umeblowany ze światłem
elektrycznym, ogrzewaniem w
śródmieściu wynajmę panience.
Młyńska 4. II. prawo. zdw 96 674

Pokój
zaraz do wynajęcia ewtl. b.
dzietnemu małżeństwu. Zupań-
skiego 19. parter lewo. zdw 96 676

Pokój
umeblowany wynajmę Rybaki 8.
II. pr. front. lewo. zdw 96 672

Zaraz
pokój. Szyperska 1. III. zdw 96 679

Pokój
front dla 1-2 panów. Marszałka
Focha 70. wysoki parter prawo.
zdw 96 685

Panienki
tani przyjmę. Wolnica 4-5. I. le-
wo. zdw 96 686

Pokój
panience lub małżeństwu. Łakowa
17. podwórze II. prawo. zdw 96 689

Pokój
2 panom. Konerzka 10. II. lewo.
zdw 96 688

Pokój
dla panów. Kozia 23. II.
zdw 96 692

2
na biura lub mieszkanie dla lep-
szego pana elektr., telefon 4w.
Marcin 5. III. prawo. zdw 96 691

Panla
w żalobie proszę przybyć w spra-
wie pokoju. Sw. Marcin 5. III.
prawo. zdw 96 690

Mosina
Aleje Wawrzyniaka 182. pokój n-
meblowany wynajmę. zdw 96 455

Pokój
wynajmę zaraz. Matejki 46. II.
prawo, podwórze. zdw 96 454

Niekrepujące
dwa elegancko umeblowane wy-
najmę. Konopnicka, Matejki 46.
zdw 96 449

Panienkom
czyste dwuosobowy wydzierża-
wie. Adres Kurjer zdw 96 409

Matejki 53
I. prawo, pokój dla 1-2 studen-
tów. Elektryczność, ciepło, ła-
zienka. zdw 96 408

Dobrze
umeblowany pokój Plac Nowo-
miejski 5. III. wejście. II. lewo.
zdw 96 406

2
dobrze umeblowane pokoje sy-
pialka i salonik zaraz inteligent-
nemu panu lub bezdzietnemu
małżeństwu Słowackiego 10. II.
dom ogrodowy zdw 96 405

Pokój
na dwie osoby do wynajęcia za
raz. Zgłoszenia Kawiarnia Ko-
nopnickiej 8. zdw 96 523

Pokój
1-3 osób utrzymaniem pianino.
Półwiejska 2. III. prawo
zdw 96 517

Pokój
klatki schodowej, drugi pokój
niekrepujący. Matejki 40.41. IV.
zdw 96 514

Śliczny
pokój dla 2 studentek z calo-
dziennym utrzymaniem blizutko
Uniwersytetu za przystępną ce-
nę od zaraz do oddania. Zgło-
szenia ul. Słowackiego 12. III.
piętro. zdw 96 529

Pokój
solidnemu panu św. Józefa 9 a.
parter, prawo (Plac Świętokrzy-
ski). zdw 96 486

Pokój
meblowany bezdzietnemu mał-
żeństwu lub dwóm osobom wy-
najmę zaraz. Wierzbicice 81.
III. Lwówczak zdw 96 473

Pana
na wspólny pokój. Górna Wilda
45. I. lewo. zdw 96 492

Pokój
frontowy słoneczny dla 2 studen-
tów wynajmę Dolina 3. III.
prawo. zdw 96 509

Elegancki
pokój z elektrycznością central-
nem ogrzewaniem wynajmę. Po-
znańska 53 a. II. lewo narożnik
Mickiewicza zdw 96 497

Pokój
słoneczny, ciepły dla 1-2 panów
elektryczność, Górna Wilda 49.
III. prawo zdw 96 511

Pokój
dwuosobowy. Marsz. Focha 41.
III. lewo. zdw 96 459

Pokój
wynajmę. Piotrowski Grobla 29.
zdw 96 457

Pokój
umeblowany elektryczność ewen-
tualnie utrzymanie zaraz. Da-
browskiego 24. II. prawo 15-18
zdw 96 452

Pokój
Matejki 4

Krawcowa
(krawcowa) pracownice centrum
wskazę Kurjer zdw 96 795

Pokoik
mały 25 zł, własna pościela.
Wielkie Garbary 13, II, prawo.
zdw 96 799

Pokój
umeblowany, ul. Śniadeckich 11,
III, l. zdw 96 778

Pokój
umeblowany dla inteligentnego
pana w śródmieściu. Oferty Kur-
jer zdw 96 778

Pokój
umeblowany duży i mały, elek-
tryczność, Wierzbicze 17, front.
Pawlicki. zdw 96 775

Pokój
umeblowany na dwie osoby za-
raz. Warchlewska, Przecznicza 2
zdw 96 779

Dwuosobowy
elektryczność, centralne ogrze-
wanie, łazienka zaraz, Mylna 18,
jw 4763

Pokój
ładny, czysty, elektryczność. Pa-
trona Jackowskiego 25, II, lewo
od zodu, czwartek. jw 4764

Niekrepujący
pokój wolny, Wielka 2, I,
rw 11 811

Pokój
umeblowany z osobnym wejściem
zaraz do wynajęcia. Wroniecka
13, Restauracja. zdw 96 823

Pokój
wynajme, Śniadeckich 4, wysoki
parter lewo. zdw 96 836

Pokój
niekrepujący, elektryczność od
15, 10, Szewska 9, III, lewa.
zdw 96 816

12 SZUKA POKOJU

Pan
poszukuje pokoju umeblowanego,
niekrepującego wejście, pożądana
biurka, warunki, cena Kurjer
zdw 96 433

Pokoiku
sympatycznego, niekrepującego
szuka pan. Oferty Kurjer
zdw 96 427

Urzędniczka
państwowa szuka pokoju w śró-
dmieściu. Zgłoszenia Kurjer
zdw 96 524

Małżeństwo
bezdzielne szuka pokoju niekre-
pującego u samotnej osoby od
15, X. Zgłoszenia Kurjer
zdw 96 488

Niekrepujący
umeblowany pokój poszukiwany.
Oferty z podaniem ceny Kurjer
zdw 96 494

Dwie panie
poszukują ciepłego pokoju przy
południowej stronie. Oferty Kurjer
zdw 96 472

Studentka
poszukuje niewielkiego pokoju w
śródmieściu. Oferty do Kurjera
zdw 96 534

Panienska
poszukuje pokoiku do 30 zł za-
raz. Kurjer zdw 96 568. Pościel
własna.

Pokoju
próżnego poszukuje bezdzielne
małżeństwo. Of. Kurjer zdw 96 806

Kawaler
poszukuje skromnie umeblowa-
nego pokoju do 45 zł, włącznie
światłem elektrycznym. Kurjer
zdw 96 620

Pokoju
umeblowanego poszukuje naj-
chętniej w śródmieściu, piętro,
niezależne, mieszkanie obojętne
proszę oferty do Kurjera
zdw 96 623

2
umeblowane z używaniem kuch-
ni lub trzeci próżny na wsta-
wienie kucharki gazowej lub 2
próżne pokoje szuka Rozner.
Przecznicza 1, III. zdw 96 621

Poszukuje
pokoju dwuosobowego, centrum
finanso. Oferty Kurjer
zdw 96 823

14 DZIERŻAWY

Dzierżawa
170 ha drenowanej, wprost od
właściciela, Kulawy, Kongresów-
ka, na lat 9, inwentarze komple-
tne, cena 100.000 zł, oraz wiele in-
nych dzierżaw w Poznaniu i
Kongresówce poleca Frankel &
Koroluk, Rolniczego 11, Włocław-
ek. Tel. 463. nw 4224

Skład
kolonialny i warzywny, dobrze
zaprowadzony przy głównej uli-
cy w Rawiczu z mieszkaniami,
dwa pokoje i kuchnia zaraz do
wdzierżawienia. Cena podług u-
gody. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 96 739

Płwnice
jako składnice ewent. owoców
wdzierżawia. Dolatowski, ul.
Ślusarska 4. rw 11 810

Wydzierżawie
koncesję wódczaną. Adres Ku-
rjer zdw 96 828

Wynajme
skład na jeźcach za roczną
dzierżawę 1200 zł. Oferty Ku-
rjer zdw 96 807

Skład
z urządzeniem (odpowiedni na
każdą branżę) wydzierżawie w
mieście powiatowym Zgłoszenia
Kurjer zdw 96 521

13 LOKALE

Wielka
składnice, światło elektryczne
wynajme gospodarz Półwiejska
nr. 2. zdw 96 163

Lokal
centrum, obszerny, jasny na fa-
bryczkę lub inne bez odstepnego,
tanie dzierżawa Adres Kurjer
zdw 96 439

Ubikację
nadające się na magazyn lub
przemysł 12x5 mam do wynaj-
cia, parter, elektryczność, gaz,
woda, wjazd Górna Włda 145
vis 4 vis firmy Cegielski, tele-
fon 77-41. zdw 96 758

3
ubikację handlowe odstąpię. A-
dres wskazę Kurjer zdw 96 687

Drukarnia
poszukuje odpowiednich 2-3 ubi-
kacji 200 m², okolica Starego
Rynku. Oferty Kurjer zdw 96 721

15 UZDROWISKA

W Zakopanem na zimę
do wynajęcia willa w ogrodzie,
położona słonecznie, 8 pokoi ume-
blowanych, zabudowania gospo-
darze i dla służby, komfort, kom-
nie, pojazdy. Adres: Willa Ubocz,
zdw 96 741

16 OSOBISTE

Ilonka
nie przychodzi w sobotę, gdyż
muszę wyjechać. Przyjdź w
czwartek albo telefonuj.
zdw 95 971

Autobus
do Wrsznej wyjazd Wrocławską
15. 7.30, 10.10, 11.30, 13.45, 15.00,
17.15, 18.15, 19.15. jw 4737

„Bohuni“
naznac spotkanie. Zosia,
zdw 96 451

Rozsądni kupują
bieliznę wprost w fabryce, gdyż
zaoszczędzą 50%. Koszula me-
ska biała od 3.90, koszula me-
ska smokowa od 8.90, Koszula
damska od 8.90, Trykoty zimowe
po cenach najniższych poleca Fa-
bryka Bielizny J. Schubert, Po-
znań, Wrocławską 3. Pw 5 421-40.68

Radość życia
zdw 94 556 — proszę list Kurjer
zdw 96 832

21 ZGUBIŁ

Zaginęły
lub skradziono mi wołkowe pa-
piery, nazwisko Ignacy Szydło-
wski, Zabikowo, które uniemoż-
nia. zdw 95 789

Zagubiono
książeczke wojskową na nazwi-
sko Stanisław Sobek, która unie-
ważniam. jw 4724

22 ROZMAITE

Chcę
otworzyć na ws. mieście, letni-
ski kursy gotowania, pieczenia,
przetworów, proszę pp. ziemian-
ki o pomoc materialną. Referen-
cje poważne. Oferty Kurjer
zdw 96 640

Salon mód damskich
Skarbową 8, I piętro wykonuje
suknie, płaszcze, kostymy po ce-
nach przystępnych. Specjalność
modernizowanie. zdw 95 568

Zioła lecznicze
według przepisów sławnych le-
karzy, przeciw chorobom żalad-
ka, kiszki, płuc, nerwów, wroty-
bry, nerek, pęcherza — hemoroi-
dom — upławom, obstrukcji, ka-
mieniom, bólom, kaszlowi,
astmie, blednicy sklerozie, artre-
tyzmowi, reumatyzmowi, etc. —
Zadajcie bezpłatnie broszury po-
uczające! Adres: Liszki
Apteka. nw 3640

Trykotaże mlarowe
kostymy sportowe, garsonki,
swetry, pulowery, sukienki, u-
branka, kombinacje itp. korzyst-
nie „Tricot“, Romana Szymań-
skiego 10, III, przy Świętokrzy-
skim. Pw 5519-40.53

Obrazy oprawy
najgustowniejszy i najtaniej —
Witold Leworski, Wrocławską
36, skład obrazów. Pw 4067-34.142

Fotografje
portrety artystyczne wykonują
Bracia Pecherscy Aleje Mar-
cinowskiego 8 telefon 39-55.
dw 5 234

Uwaga
Dobra, tania krawcowa w dom.
Oferty Kurjer zdw 96 435

Krawcowej
inteligentnej, samodzielnej poszu-
kuje wdowa jako współzniczkę.
Mam 6 pokojowe mieszkanie, te-
lefon, centrum, gdzie powódze-
niem prowadzono pracownie. —
Oferty możliwie fotografie Ku-
rjer zdw 96 416

Futra
wszelkiego rodzaju damskie me-
skie wykonuje fachowo, tanio,
modernizuje, repara. — Mody
damskie, męskie, także z włas-
nego materiału. Nowicki, Pieka-
ry 10. zdw 96 402

Krawcowa
szyje bardzo tanio Fr. Rataj-
czaka 36, w podwórzu, parter,
lewo. A. Jaga. zdw 96 757

3,25 złotych
powleczenie białe na poduszki,
pościel itp. od 9.80 zł podpie-
cie strojne od 14.80 zł pierzyna
gwarantowana od 10.80 zł poleca
Fabryka Bielizny J. Schubert,
Poznań, ul. Wrocławską 3.
Pw 5 422-40.70

Krawczyni
szyje garderobe damska, podług
najnowszych zurnali tanio. Slo-
wackiego 39, III, prawo.
jw 4761-62

Okazja!
Sztucer, detektory słuchawki,
buciki, płaszcza, badacze jaj Po-
cha 38, parter, prawo.
zdw 96 496

Chiromantka
przepowiada przeszłość i tera-
niejszość i przyszłość z rak, fi-
zjonomji, grafologii i kart Licze-
nie podziękowania. Przyjmuję od
10-1 i od 3-8 wiecz. Łazarz
Marcelo, Mottet 2, II, piętro,
front, drzwi środkowe. zdw 96 512

Dziewczynkę
4 miesięczną oddam za własną
bez wynagrodzenia. Oferty Ku-
rjer zdw 96 464

Przerabiam
naprawiam garsonki, swetry,
pulowery itp. „Tricot“, Szymań-
skiego 10, III. Pw 56 04-57.150

Jasnowidz
Pewniki, metapsychografolog —
Woźna 18, III. zdw 96 600

Siatki file
i haftowanie wykonuje tanio.
Flagmańska, Kolejowa 41.
zdw 96 651

Krawcowa
poleca się w dom. Łaskawe ofe-
rty Kurjer zdw 96 661

Dziecko
na wychowanie przyjmie. Zgłosze-
nia do Kurjera zdw 96 668

Suknie w 24 godzinach
płaszcz, kostymy w 3 dniach,
pierwszorzędnie wykonuje Salon
Mód „Zofia“, Bukowska 3, II p.
zdw 96 704

Kółko
konwersacji francuskiej przyjmie
jeszcze kilka osób bezpłatnie. Zgi.
Kurjer zdw 96 715

Wypożyczam
ciężarowy samochód do wszelkich
przewozów. F. Dolata, św. Mar-
cin 14, Tel. 1335. zdw 96 618

Futra
fachowo modernizuje, naprawia
poszywa obsady, kołnierze, pra-
cownia futer i salon mód dam-
skiej, męskiej odzieży. Dawny
mistrz największych firm za-
granicznych. Jankowski, Krota
25. zdw 96 612

Kino „Teza“
Górna Włda 41, wyświetla film
p. t. „Tam gdzie pierz rośnie“
z królem komików Haroldem
Loydem. Początek 5, 7 i 9.
zdw 96 727

Antyki
meble, świeczniki, zegary, obrazy
na sprzedaż. S. Karłow 4, lewo.
zdw 96 789

Który
z panów piekarzy byłby tak la-
skaw założyć filię na spłaty bar-
dzo uczciwej starszej osobie. Ła-
skawe zgłoszenia upraszam do
Kurjera zdw 96 798

Odstrzał
3-4 danieli łopataczy ogłasza
Majętność Siemianicy powiat
Kępno. zdw 96 736

Chiromantka
przyjeżdża, przepowiada przy-
szłość, teraźniejszość, przeszłość,
dobrze wroży z ręk. kart. Rom.
Szymańskiego 3, podwórzu, pa-
rter, lewo, przy Placu Świętokrzy-
skim. zdw 96 837

Garderobę
damską dziecięcą wykonuje, mo-
dernizuje Frankowska, Wodna
17/18, II. zdw 96 817

23 OŻENKI

Nawskroś
idealny, młody, przystojny ele-
gant, męczyzna — zwolennik
piękna — szuka w chwili prze-
wrotności obecnego świata piek-
nej, dystygnowanej pani z duszą
— która całym sercem pokaucha i
poślubi. Kurjer zdw 96 193

Kawaler
lat 24, przystojny, właściciel
większej nieruchomości miejskiej
wartości 60.000 zł, z braku zna-
jomości pozna pannę od lat 18-
25 z gotówką 25.000 celem ożenku
Rzecz traktuje się poważnie.
Zgłoszenia z fotografją do Ku-
rjera zdw 96 744

Zamąż
wyjdzie przystojna, inteligentna
wdowa lat 35, mająca 100 tys.
zł w gotówce i dobre umeblowa-
nie pięciopokojowe. Inteligent na
stanowisku w Poznaniu, czło-
wiek poważny o dobrej renomie,
może się zgłosić. Zgłoszenia rze-
cza honoru. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 96 559

Panna
lat 23, inteligentna, przystojna,
szkalna, ładna, posiadająca 4
pokojowe umeblowane mieszka-
nie i kompletna osobista wypra-
we, poszukuje męża. Panowie na
odpowiednich stanowiskach mo-
gą służyć oferty do Kurjera
zdw 96 812

Panna
lat 18 inteligentna z urzędniczej
sfery posiadająca służbowe mie-
szkanie 2 pokoje i kuchnię ume-
blowane z braku znajomości za-
pozna pana inteligentnego celem
ożenku, najchętniej kolejarza. —
Oferty Kurjer zdw 96 800

Zamożny
kawaler szuka młodej przystoi-
nej przyjaciółki może być bied-
na ale piękna i przeszłości nie-
szkazitelną, wzrostu średniego ce-
lem późniejszego ożenku. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdw 96 516

Wdowa
lat 39, 7-letnim synem, mniej-
szem przyzwiołem mieszkaniem
pozna spokojnego pana, celem o-
żenku. Oferty Kurjer zdw 96 710

Wdowiec
z chłopcem wysoki, zawodu fry-
zjer szuka pani do lat 30, celem
ożenku. Oferty do Kurjera
zdw 96 764

Panna
lat 35 mająca wyprawę i 1.000
zł wydziele zamąż. Panowie lub
wdowcy z 1-2 dziećmi do lat 45.
Zgłoszenia Kurjer zdw 96 745

24 NAUKA

R. de Brugiere
lektor U P udziela lekcji języ-
ka francuskiego Ulica Marek:
59 II piętro. zdw 90 443

Kursy stenografji
pisaną na maszynie Kanta-
ka 1 II piętro. zdw 90 455

Techniczne
liczenie i rysowanie przemy-
słowcom, rzemieślnikom. Oferty
Kurjer zdw 96 139

Student
ukończonem klasycznym gimna-
zjum, dobry matematyk otrzyma
pokój z kawa, kolacją za kore-
petycję. Adres Kurjer zdw 96 838

Tańczyć
modnie wyucza Ola Antoszevska
Zielona 3. Pw 4 913 39.175

Poznańskie Kursy
Budowlane
przyjmują jeszcze śpieszne zgło-
szenia. Kraszewskiego 17, III, pra-
wo. zdw 95 868

Korepetycyj
zakres gimnazjum udzieli star-
szy student, także wzajemnie u-
trzymania. Zgłoszenia Kurjer
zdw 96 443

Szkoła Języków
Marji Romington
św. Marcin 47, III. zdw 96 769

W niemieckim
poszukuje korepetytora. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 96 675

Udzielam
lekcji języka niemieckiego także
gry w szachy Oferty Kurjer
zdw 96 404

Korepetycji
dla młodszej uczennicy (ucznia)
poszukuje zdolna studentka.
Oferty Kurjer zdw 96 518

Lekcyj
matematyki, polskiego, francu-
skiego, łaciny, tanio udzielam.
Oferty Kurjer zdw 96 513

Kursy kroju
systemem dotychczas nieznanym
rozpoczyna w najbliższych dniach
kroję pierwszych firm War-
szawy i Krakowa, obecnie w Po-
znaniu. Zgłoszenia, informacje
Salon Mód „Pani Hanka“, Gwa-
ra 11. Hw 50 51

Zdolna
studentka polonistka poszukuje
korepetycji wzajemnie za całowi-
te utrzymanie z mieszkaniem w
Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer
zdw 96 503

Korepetytor
energiczny wszystkie przedmio-
ty zakresu gimnazjum zaraz za
całodzienne utrzymanie Wro-
cławska 30, II, lewo zdw 96 471

Korepetytor
specjalność niemieckie dla 6 kla-
sisty potrzebny. Adres Kurjer
zdw 96 532

Francuskiego
angielskiego udzieli rutynowana
nauczycielka (paryskiego uniwer-
sytetu), Waly Jana III 11, I,
prawo. zdw 96 543

Nauczycielka
przyjmie nadzór, udziela kore-
petycji, przygotowuje do gimna-
zjum. Zgłoszenia Kurjer
zdw 96 581

Kursy
handlowe rozpoczynam 6 paź-
dziernika. Kromczyńska, Owo-
dowa 16. zdw 96 587

Student
udzieli korepetycji. Specjalność:
łacina, greka, francuskie. Zgło-
szenia Kurjer zdw 96 783

Starszy student
udzieli korepetycji w zakresie
gimnazjalnym z wyjątkiem nie-
mieckiego i matematyki za mie-
szkanie i wynagrodzenie. Oferty
Kurjer zdw 96 702

25 MUZYKA

Pianino
do ćwiczeń, lekcje muzyki. Mły-
nska 3, III. zdw 95 195

Pianista
wolny zaraz. Oferty Kurjer
zdw 96 561

Pianista - pianistka
potrzebna zaraz. Zgłoszenia. Wy-
bickiego 3, II, prawo od 4-9.
zdw 96 647

Damski Klub
gry na mandolinie i gitarze za-
prasa na kurs początkujący je-
szcze kilkanaście panienek. Zgło-
szenia Kurjer zdw 95 479

Lekcyj
gry fortepianowej udzielam. —
Zgłoszenia od 1-4 Waly Zy-
gmunt Augusta 1, II, prawo.
zdw 96 478

Skrzypek
rutynowany, koncertowo - dan-
cinowy do kawiarni, kabaretu,
wolny zaraz. Uczuciowa gra,
wzrostu, temperament. Oferty
Kurjer zdw 96 133

Pianistka - pedagog
udziela lekcji gry fortepianowej
oraz teorii muzyki. Przygotowuje
wszystkich klas konserwato-
rium państwowych i szkół muzy-
cznych. Zgłoszenia przyjmuję od 1.
10. godz. 1-3 Janina Thomasów-
na, Mickiewicza 20, I, lewo.
zdw 96 682

26 ROZRYWKA

Wypożyczalnia
książek 2 zł miesięcznie. Najwięk-
sza w Poznaniu. Wielki wybór.
Ostatnie nowości. Nowy światło-
ny system wypożyczania. Okre-
sowa dezynfekcja książek.
„Książka Antykwarja“ Włocła-
w 12. zdw 90 007

27 SZUKA PRACY

Stenotypistka
z stenografją polsko-niemiecką
poszukuje posady. Łaskawe zgło-
szenia do Kurjera Poznańskiego
zdw 94 501

Monter
centralnego ogrzewania i spa-
jacz autogeniczny z własnym
aparatem poszukuje posady. —
Oferty Kurjer zdw 95 515

Gospodyni samodzielna
średni wiek, bezwzględnie uczci-
wa, znająca wykwalifikowaną
wszystką pracę, wchodzącą w za-
kres gospodarstwa, poszukuje po-
sady od 1. lub 15. 10. najchętniej
na większy majątek. Oferty Ku-
rjer zdw 95 890

Biuralistka
z trzyletnią praktyką biurowo-
administracyjną posiadającą ma-
ture, inteligentna, rzetelna, po-
szukuje odpowiedniej posady.
Zgłoszenia do Kurjera zdw 95 990

Szofer
kawaler, sumienny, uczciwy z
praktyką, pragnie objąć posadę
za skromnym wynagrodzeniem
Oferty

Pracznia
czysta, uczciwa, szuka prania.
Oferty Kurjer zdw 96 698

Ekspedjentka
z branży szczerkarsko-galanteryjno-kosmetycznej poszukuje posady. Świadczenia długoletnie. Oferty Kurjer zdw 96 415

Ślusarz
po odbyciu służby wojskowej poszukuje jakiegokolwiek zadania, ewentualnie jako stróż, portier lub poźny. Dam 300 kaur. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 410

Posługaczka
poszukuje pracy. Oferty Kurjer zdw 96 527

Biuralistka
sierota, 4 lata praktyki, pisząca na maszynie, usilnie prosi o szczerne osoby o zaopiniowanie odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 526

Panna
z porządnej rodziny, skromna, uczciwa, szuka zajęcia. Oferty Kurjer zdw 96 484

Młoda
uczciwa osoba poszukuje posady na przed południe zaraz. Oferty Kurjer zdw 96 481

Uczciwa
posługaczka poszukuje posady na po południe zaraz. Oferty Kurjer zdw 96 480

Poszukuję
posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 475

Posługaczka
uczciwa, chętna i pracowita poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 508

Posługaczka
uczciwa, chętna i pracowita poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 507

Student
pierwszego roku prawa szuka zajęcia 3-4 godziny dziennie najchętniej u pp. adwokatów. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 96 510

Dame
francuskie expériménte, excellénte références cherché place Poznań ou environs, Hôtel Polonia, chambre 16. De 1 h à 6 heures jusqu'au 5 Octobre. zdw 96 456

Pielegniarka
poszukuje posady do niemowlęcia zaraz lub od 15. Oferty Kurjer zdw 96 467

Posługaczka
uczciwa sumienna poszukuje posady na przed południe u lepszego państwa. Oferty Kurjer zdw 96 462

Fryzjerka
kursistka manikurzystka poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 96 465

Początkująca
biuralistka z ukończoną szkołą handlową Preissa, z dobrem świadectwem, poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 96 548

Technik
dentystryczny, biegły w zlocie i kancuiku szuka posady. Oferty Kurjer zdw 96 706

Gospodyn
samodzielna, uczciwa, pracowita, wieku średnim, poszukuje posady do kucharstwa, do samotnej osoby, niewykluczone w Poznaniu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 546

Ogrodnik szofer
12 lat praktyki, lat 30, świadectwa, referencje pierwszorzędne poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 535

Młynarz
kawaler, 6 lat praktyki, ukończona szkoła młynarska, poszukuje posady majstra lub podmajstra zaraz. Zgłoszenia: Dąbrowski, Bydgoszcz, Jasna 15. Pw 5551-63.644

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Rio-Rita”.
Aurora: „Miasto Cudów”.
Casino: „Ję pieprzył”.
Colosseum: „Miłość w kajdanych”.
Corso: „Powrót z niewoli”.
Edison: „Auto pancerne” i „Haria: „Romantyczne panny i praktyczne mamy”.
Kapitol: „Boska kobieta”.
Metropolis: „Zar miłości”.
Orzeł: „Tom Mix”.
Renaissance: „Kurjer Carski”.
Słońce: „Kobieta, która grzechu pragnie”.
Stylowe: „Wyspa zatopionych okrętów”.
Tęcza: „Tam gdzie pieprz rośnie”.
Wilsona: „Braterstwo krwi”.
Kongres Eucharystyczny w Poznaniu.

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego od 15. 10. Of. Kurjer zdw 96 705

Kowal - maszynista
kawaler, z 5-letnią praktyką oraz ukończoną szkołą podkuwaczy koni, pracujący w swym zawodzie poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 708

Hafciarka
na paramenta kościelne, wykonuje nowe i reperuje, dłuższą praktyką poszukuje posady, także przyjmie na prowincję z utrzymaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 724

Dziewczyna
uczciwa, skromna, sierota do wszystkiego gotowaniem poszukuje posady 15. 10. Oferty Kurjer zdw 96 718

Sierota
uczciwa, poszukuje posady. W. Maćkowiak, ul. Żydowska 27, u p. Maćkowiak. zdw 96 720

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem, praniem, przyjmie posadę od 15. 10. lub zaraz. Oferty Kurjer zdw 96 613

Fryzjerka
szuka posady poza dom. Oferty Kurjer zdw 96 791

Fryzjerka-manikurzystka
szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 96 790

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 547

Dziewczyna
uczciwa z dobrej rodziny, znająca szycie poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 96 774

Dziewczyna
uczciwa, chętna i pracowita poszukuje posady do wszystkiego od 15. 10. Oferty Kurjer zdw 96 786

Fryzjerka
manikurzystka z praktyką poszukuje posady. Lucja Kubacka, Gostyn, Leszczyńska 31. zdw 96 782

Pokojuowa
czysta, religijna, znająca obsługę, prasowanie i szycie, poszukuje posady ewentualnie do dzieci. Oferty Kurjer jw 4770

Kowal
z dobrymi świadectwami poszukuje posady najchętniej w majątku lub większej firmie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego rw 11 805

500 zł
kanceli złoży młodszy pomocnik handlowy na odpowiednią posadę. Łaskawe oferty do Kurjera rw 11 817.

Służąca
starsza z gotowaniem i praniem poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 96 841

Szofer
ze skromnymi wyznaczeniami, kawaler zwolniony z wojska, trzeźwy, sumienny poszukuje stałej posady, najchętniej na majątku. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 96 838

Introligator
do cięcia papieru, etykiet i ekspedycji szuka posady. Oferty Kurjer zdw 96 810

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 96 814

Dziewczyna
z prowincji, lat 16, poszukuje posady zaraz do dzieci i lekkich prac domowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 289

Panienska
z ukończoną szkołą handlową poszukuje posady początkującej biuralistki. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 285

Dziewczyna
umiejąca szyc i cokolwiek gotować poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 96 342

Introligator
poszukuje posady. Łaskawe oferty proszę do Kurjera zdw 96 360

Bilansista
książkowy szuka posady. Oferty zdw 96 031

Dziewczyna
uczciwa z dobrymi świadectwami, dobrem gotowaniem szuka posady zaraz. Kurjer zdw 96 057

Fryzjerka
manikurzystka szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 96 050

Inteligentna
panienka poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer zdw 96 217

Inteligentna
panienka poszukuje posady do dzieci. Kurjer zdw 96 016

Posługaczka
z dobrem poleceniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 035

Osoba
bardzo zaufana w starszym wieku, znająca szycie, gospodarstwo domowe, kuchnię, zaprawę i prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady od zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 037

Służąca
umiejąca cokolwiek gotować poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 061

Panienska
2 letnia praktyka biurowa, znająca księgowość poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 559

Restauracja — Winiarnia — Sniadalnica

„Gastronomja Pod Wiechą“

ul. 27 Grudnia 19, telefon 36-52

Gotowe gotowe dania od 50 do 80 groszy
Pierwszorzędna kuchnia
Smaczne obiady
Dobrze pielęgnowane napoje

Lokal otwarty od 9 rano. Ceny niskie.

Kasjer
odpowiedzialny, były pracownik zlikwidowanej światowej Spółki Akcyjnej szuka posady. Znajomości buchalterii i korespondencji w językach: polskim, angielskim, niemieckim i francuskim. Oferty Kurjer zdw 96 220

Pielegniarka
dyplomowana, przyjmie pielęgnację prywatną, najchętniej dzieci. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 95 974

Poszukuję
posady do dzieci cokolwiek z szyciem. Oferty Kurjer zdw 96 071

Posługaczka
do wszelkich prac domowych szuka posady. Oferty Kurjer zdw 96 103

Książkowa
pilna, sumienna pisząca na maszynie wolna. Oferty Kurjer zdw 96 153

Posługaczka
poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 96 140

Biuralistka-maszynistka
poszukuje zajęcia na godziny popołudniowe względnie wieczorne. Oferty Kurjer zdw 96 130

Wykształcona
panienka poszukuje pracy na 3 godziny. Oferty Kurjer zdw 96 009

Młody
człowiek poszukuje posady za portiera do hotelu lub jakiegokolwiek innej pracy. Oferty Kurjer zdw 96 017

Mistrz
krawiecki poszukuje posady na męską i damską ewentualnie jako drugi przykrawacz. Oferty Kurjer zdw 96 398

Szofer
z kancją 500 zł z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 394

Przyjmę
posługę zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 385

Rysownik
budowlany biegły w projekcie, statyce i kosztorysowaniu poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 013

Biuralistka
młodsza polsko-niemiecka, biegle pisząca na maszynie poszukuje posady. Wymagania skromne. Oferty Kurjer zdw 96 039

28 WOLNE MIEJSCA

Uczennica
do haftu potrzebna. Nowak, u Durskiej, Grochowska Łaki 4. zdw 96 080

Służąca
z cościolką gotowaniem. Fr. Ratajczaka 2, I p. prawo. zdw 96 700

Służąca
uczciwa, czysta, pracowita potrzebna. Fr. Ratajczaka 23, II, lewo. zdw 96 610

Uczennica
do krawieczyny na rok przyjmie. Niedzwiedzka, Wąły Jana 12. zdw 96 770

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Słowackiego 34. zdw 96 768

Pomocnik
kominarski może się zgłosić natychmiast. Gieszyński, mistrz kominarski Swarzędz, Mickiewicza 10. rw 11 807-8

Agenci
do sprzedaży narzędzi rolniczych poszukiwani. Zgłoszenia „Narzędzia”, Lwów. Skrytka poczt. 262. nw 4237

Młynarz
czeladnik potrzebny do obrabiania świadectwami Zgłoszenia R. Sołbecka, młyn parowy Ryczywół. zdw 96 496

Służąca
uczciwa potrzebna od zaraz. Górna Wilda 13, I, lewo. zdw 96 469

Podróżujących

Służąca
potrzebna. Przecznicza 1, Skibicki. zdw 96 635

Dziewczyna
potrzebna do wszystkiego z cościolką gotowaniem. Adres Kurjer zdw 96 595

Woźnica
do odwożenia pieczywa, który był przy rozwożeniu — potrzebny zaraz. Zaremba, Górna Wilda 51. zdw 96 826

Ekspedjent
branży spożywczej z kancją na samodzielne stanowisko może się zgłosić. Zgłoszenia: Zakopane, skr. pocztowa 134. zdw 96 825

6 panów 4 pań
natychmiast poszukuje do wykszolenia w doborowej pracy zewnętrznej. Warunek: dobra wymowa i odpowiednia prezentacja. Wyszkolenie bezpłatnie. Posada stała. Wynagrodzenie dla początkujących 20-40 zł dziennie, prócz tego udział w obrotach Zgłoszenia osobiste z dokumentami w piątek i sobotę od 10-1 i 3-6. Pocztowa 31a, wysoki parter, lewo. Pw 5543-40.106

Poszukuję
zastępcy ewentualnie kobiety na Śląsk z prawami zarządu apteki zaraz na dłuższy czas ewentualnie na stałe. Posada przyjemna, pracy mało. Język niemiecki konieczny. Zgłoszenia z podaniem warunków do „Par” Poznań, 27 Grudnia 18, pod 58.311. Pw 5552-58.311

Podróżującym
branży żelaznej i narzędzi oddam sprzedaż patentowanej nowości, przynoszącej poważne zyski. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 549

Starsza
wiejska służąca potrzebna. Adres Kurjer zdw 96 544

Służąca
młodsza potrzebna. Adres Kurjer zdw 96 540

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne im. profesora Sekulowicza, Warszawa, Żurawia 42. Kursy wyuczają listownie buchalterii, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej stenografii, nauki handlu prawa kalfografii, pisania na maszynie, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni, gramatyki polskiej oraz ekonomii. Po ukończeniu świadectwa. Zgłoszenia prospektów. nw 4236

Niezwykła okazja dla Pań

D/H „Julpol“ (firma chrześcijańska), Pocztowa 11
dla reklamy od 1 — 7 października sprzedaje detalicznie
1000 par jedwabnych pończoch I. gatunku
tylko za gotówkę po wyjątkowo niskiej cenie.
Pw 5489-40.16

2 uczennice
inteligentne do składu i biura. Zgłoszenia od 5-6. Adres Kurjer zdw 96 564

Służąca
druga do pokoi. Zwierzyniecka 9, I. zdw 96 573

Dziewczyna
młodsza z dobrymi poleceniami która już w lepszych domach służyła potrzebna zaraz. Zgłoszenia Za Bramką 5a, I. piętro. zdw 96 594

Uboczny
zarobek bez narażenia godności stanu znajduje w dziale obligacji inteligentne osoby, mające szerokie koła znajomości. Zgłoszenia listownie: Gospodarczy Zakład Kredytowy, Lwów, Wąłowa 11a. Pw 56 04-72.142

Dziewczyna
czysta i pilna do wszystkiego z małym praniem potrzebna. Zgłoszenia z odpisem świadectw przyjmuje Apteka w Pniewach. jw 4759

Dziewczyna
przychodnia do dzieci, lekkich prac domowych zaraz potrzebna. Nowak, Górna Wilda 50, wysoki parter. zdw 96 592

Służąca
uczciwa i czysta do wszystkiego lecz bez gotowania. Polecenia dobre zaraz ul. Wielka 9, narożnik Szewskiej, Effertowa. zdw 96 580

Służąca
przychodnia zaraz. Wąły Jagiełły 18, mieszkanie 8. zdw 96 645

Ucznia
poszukuje zaraz mistrz fryzjerski i perukarski. Składowa 5-7. zdw 96 650

Podróżujących
zawodowych poszukuje. Drużkarnia Sibińskiego Piaskowa 3. zdw 96 575

Służąca
potrzebna. Przecznicza 1, Skibicki. zdw 96 635

Dziewczyna
potrzebna do wszystkiego z cościolką gotowaniem. Adres Kurjer zdw 96 595

Woźnica
do odwożenia pieczywa, który był przy rozwożeniu — potrzebny zaraz. Zaremba, Górna Wilda 51. zdw 96 826

Ekspedjent
branży spożywczej z kancją na samodzielne stanowisko może się zgłosić. Zgłoszenia: Zakopane, skr. pocztowa 134. zdw 96 825

6 panów 4 pań
natychmiast poszukuje do wykszolenia w doborowej pracy zewnętrznej. Warunek: dobra wymowa i odpowiednia prezentacja. Wyszkolenie bezpłatnie. Posada stała. Wynagrodzenie dla początkujących 20-40 zł dziennie, prócz tego udział w obrotach Zgłoszenia osobiste z dokumentami w piątek i sobotę od 10-1 i 3-6. Pocztowa 31a, wysoki parter, lewo. Pw 5543-40.106

Poszukuję
zastępcy ewentualnie kobiety na Śląsk z prawami zarządu apteki zaraz na dłuższy czas ewentualnie na stałe. Posada przyjemna, pracy mało. Język niemiecki konieczny. Zgłoszenia z podaniem warunków do „Par” Poznań, 27 Grudnia 18, pod 58.311. Pw 5552-58.311

Bona - wychowawczyni
z kilkuletnią praktyką inteligentną potrzebna do 3 chłopców od 1. 10. lub później. Zgłoszenia piśmienne lub osobiste. Adres wskaże Kurjer zdw 96 530

Krawcowe
siły zdolne, pierwszorzędne potrzebne Salon Mód, Gwarna 11, podwórce. Hw 49

Krawiecki
czeladnik damski zdolny, potrzebny Salon Mód, Gwarna 11, podwórce. Hw 48

Darmo
kurs fryzjerski. Wskaże Kurjer zdw 95 951

Chłopiec
starszy potrzebny do posług. — Stankiewicz, Rynek 34. Pw 5556-57.165

Służąca
samodzielna do wszystkiego z gotowaniem, sumienna, uczciwa, dobrze polecona, która by w składzie pomagała od 15 potrzebna. Oferty Kurjer zdw 96 812

Służąca
z gotowaniem do dzieci zaraz potrzebna. Tokłowicz, Dąbrowskiego 36. jw 4767

Służąca
z gotowaniem samodzielna potrzebna. Focha 65 obuwie. zdw 96 755

Uczennicę
z dobrej rodziny do składu kolonialnego przyjmie. Adres wskaże Kurjer zdw 96 761

Służąca
do wszystkiego, uczciwa i kochająca dzieci potrzebna. Małe Garbary 6, I. prawo. zdw 96 678

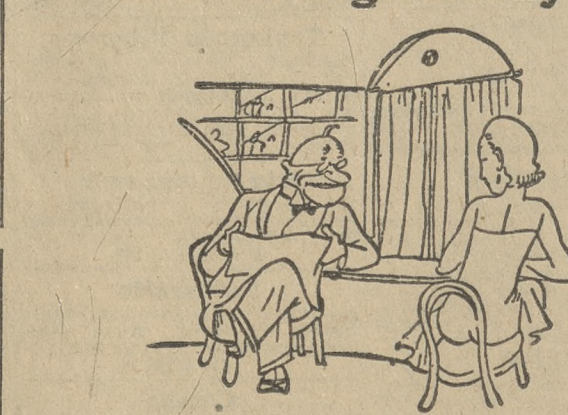
Uczennica
która pracowała w składzie obuwia potrzebna. Skład obuwia, Golebia 10-11. zdw 96 681

Służąca
uczciwa z gotowaniem i do wszystkiego potrzebna zaraz. Marsz. Focha 81, Heinrich zdw 96 419

Potrzebna
panienka do lekkich robót biurowych i posyłek. Osobiste przedstawienie z dobrymi referencjami w piątek przed południem między 8-9. Ernest Geiser, ul. Kantaka nr. 5. zdw 96 777

Ekspedjentka
potrzebna zaraz. Focha 65 obuwie. zdw 96 756

Humor zagraniczny

— W antrakach, kochany przyjacielu, wszyscy prze-
ważnie idą się czegoś napić...
— Mnie się pić nie chce, dziękuję.
Judge, N. York). S. F.

Przedpłata

na październik 1930, za oba wydania razem wlicznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. z 4.00, w agencjach w mieście z 4.50 z odnośnikiem do domu w Poznaniu z 4.70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie z 4.94, kwartalnie z 14.80, pod opaską w Polsce z 9.00, pod opaską w innych krajach z 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznie 240 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30. W nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1478, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedzielę, święta i nocą tylko 1478 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.